

Uradni list

Evropske unije

L 315

Slovenska izdaja

Zakonodaja

Zvezek 55

14. november 2012

Vsebina

I Zakonodajni akti

DIREKTIVE

- ★ Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetski učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES ⁽¹⁾ 1
- ★ Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ 57
- ★ Direktiva 2012/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v pomenu drugega odstavka člena 54 Pogodbe o delovanju Evropske unije, glede ustanavljanja delniških družb ter ohranjanja in spreminjanja njihovega kapitala, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti ⁽¹⁾ 74

Cena: 4 EUR

⁽¹⁾ Besedilo velja za EGP

SL

Akti z rahlo natisnjenimi naslovi so tisti, ki se nanašajo na dnevno upravljanje kmetijskih zadev in so splošno veljavni za omejeno obdobje.

Naslovi vseh drugih aktov so v mastnem tisku in pred njimi stoji zvezdica.

I

(Zakonodajni akti)

DIREKTIVE

DIREKTIVA 2012/27/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 25. oktobra 2012

o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 194(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija se še nikoli prej ni srečala z izzivi, s kakršnimi se sooča sedaj zaradi povečane odvisnosti od uvoza energije in omejenih energetskih virov, k čemur je treba dodati še potrebo po omejitvi podnebnih sprememb in odpravi gospodarske krize. Energetska učinkovitost je dragoceno sredstvo za spoprijemanje s temi izzivi. Izboljšuje zanesljivost oskrbe v Uniji, saj zmanjšuje porabo primarne energije in uvoz energije. Stroškovno učinkovito prispeva k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in tako tudi k ublažitvi podnebnih sprememb. S prehodom na energijsko učinkovitejše gospodarstvo naj bi pospešili tudi širjenje inovativnih tehnoloških rešitev in izboljšali konkurenčnost industrije v Uniji ter tako spodbudili gospodarsko rast in ustvarili visokokakovostna delovna mesta v več sektorjih, povezanih z energetske učinkovitostjo.

⁽¹⁾ UL C 24, 28.1.2012, str. 134.

⁽²⁾ UL C 54, 23.2.2012, str. 49.

⁽³⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 11. septembra 2012 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 4. oktobra 2012.

- (2) V sklepih Evropskega sveta z dne 8. in 9. marca 2007 je bila poudarjena potreba po povečanju energetske učinkovitosti v Uniji, da bi do leta 2020 dosegli cilj 20-odstotnega prihranka porabe primarne energije v Uniji v primerjavi s projekcijami. V sklepih Evropskega sveta z dne 4. februarja 2011 je bilo poudarjeno, da je treba, kot je bilo dogovorjeno na junijskem zasedanju Evropskega sveta leta 2010, doseči cilj povečanja energetske učinkovitosti za 20 % do leta 2020, ki se trenutno ne uresničuje po načrtih. Projekcije iz leta 2007 kažejo, da bo leta 2020 porabljen 1 842 Mtoe primarne energije. Z zmanjšanjem za 20 % bi bila leta 2020 poraba 1 474 Mtoe, kar je zmanjšanje za 368 Mtoe v primerjavi s projekcijami.

- (3) V sklepih Evropskega sveta z dne 17. junija 2010 je bil cilj povečanja energetske učinkovitosti potrjen kot eden od krovnih ciljev nove strategije Unije za delovna mesta ter pametno, trajnostno in vključujočo rast (v nadaljnjem besedilu: strategija Evropa 2020). Da bi države članice dosegle ta cilj na nacionalni ravni, morajo v tem procesu v poglobljenem dialogu s Komisijo določiti nacionalne cilje in v svojih nacionalnih programih reform navesti, kako jih nameravajo uresničiti.

- (4) V sporočilu Komisije z dne 10. novembra 2010 o Energiji 2020 je energetska učinkovitost postavljena v središče energetske strategije Unije za leto 2020, predstavljena pa je tudi potreba po novi strategiji za energetske učinkovitost, s katero bodo lahko vse države članice ločvale porabo energije od gospodarske rasti.

- (5) Evropski parlament je v resoluciji z dne 15. decembra 2010 o pregledu akcijskega načrta za energetska učinkovitost pozval Komisijo, naj v revidirani akcijski načrt za energetska učinkovitost vključi ukrepe, s katerimi bi nadoknadili zaostanek pri uresničevanju splošnega cilja glede energetske učinkovitosti v Uniji do leta 2020.
- (6) Ena od pobud iz strategije Evropa 2020 je vodilna pobuda za Evropo, gospodarno z viri, ki jo je Komisija sprejela 26. januarja 2011. V njej je energetska učinkovitost opredeljena kot bistven dejavnik pri zagotavljanju trajnostne rabe energetskih virov.
- (7) V sklepih Evropskega sveta z dne 4. februarja 2011 je bilo ugotovljeno, da se cilj povečanja energetske učinkovitosti Unije ne uresničuje po načrtih ter da je potrebno odločno ukrepanje, da bi izkoristili znatne možnosti za večji prihranek energije pri stavbah, prometu, izdelkih in procesih. V navedenih sklepih je predvideno tudi, da se bo do leta 2013 pregledalo uresničevanje cilja povečanja energetske učinkovitosti Unije in po potrebi razmislilo o dodatnih ukrepih.
- (8) Komisija je 8. marca 2011 sprejela sporočilo o načrtu za energetska učinkovitost 2011. To sporočilo potrjuje, da Unija ne uresničuje svojega cilja povečanja energetske učinkovitosti. Cilj se ne izpolnjuje kljub napredku pri nacionalnih politikah za energetska učinkovitost, določenih v prvih nacionalnih akcijskih načrtih za energetska učinkovitost, ki so jih za izpolnitev zahteve Direktive 2006/32/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2006 o učinkovitosti rabe končne energije in o energetskih storitvah⁽¹⁾ predložile države članice. Tudi prva analiza drugih akcijskih načrtov potrjuje, da Unija ni na pravi poti. Za odpravo tega stanja je v načrtu za energetska učinkovitost 2011 določena vrsta politik in ukrepov za energetska učinkovitost, ki zadevajo celotno energetska verigo, vključno s proizvodnjo, prenosom in distribucijo energije, vodilno vlogo javnega sektorja pri energetski učinkovitosti, stavbami in napravami, industrijo ter potrebo po krepitvi vloge končnih odjemalcev pri obvladovanju lastne porabe energije. Hkrati je bila v beli knjigi o prometu, ki je bila sprejeta 28. marca 2011, obravnavana energetska učinkovitost v prometnem sektorju. Zlasti v pobudi št. 26 bele knjige je izražen poziv k določitvi ustreznih standardov za emisije CO₂ za vozila pri vseh načinih prevoza in po potrebi dopolnitvi teh standardov z zahtevami za energetska učinkovitost, ki bodo zajele vse vrste pogonskih sistemov.
- (9) Komisija je 8. marca 2011 sprejela tudi načrt za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050, v katerem je opredeljena potreba po večjem poudarku na energetski učinkovitosti s tega vidika.
- (10) Pravni okvir Unije za energetska učinkovitost je torej treba posodobiti z direktivo, s katero naj bi dosegli splošni cilj energetske učinkovitosti, tj. 20-odstotni prihranek porabe primarne energije v Uniji do leta 2020, in dodatno izboljšanje energetske učinkovitosti po letu 2020. V ta namen bi morala ta direktiva vzpostaviti skupni okvir za spodbujanje energetske učinkovitosti v Uniji, prav tako pa naj bi določila konkretne ukrepe za izvajanje nekaterih predlogov iz načrta za energetska učinkovitost 2011 in uresničitev znatnih neizkoriščenih možnosti prihranka energije, ki so v njej opredeljeni.
- (11) V skladu z Odločbo št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov⁽²⁾ mora Komisija do leta 2012 oceniti napredek Unije in njenih držav članic pri doseganju cilja zmanjšanja porabe energije za 20 % do leta 2020 v primerjavi s projekcijami in o njem poročati. Poleg tega je v njej določeno, da bi morala Komisija, da pomaga državam članicam pri izpolnjevanju zavez Unije za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, do 31. decembra 2012 predložiti strožje ali nove ukrepe za hitrejšo izboljšanje energetske učinkovitosti. Ta direktiva je odziv na navedeno zahtevo. Prispeva tudi k izpolnjevanju ciljev iz načrta za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050, predvsem z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov iz energetskega sektorja, in k zagotovitvi, da bo do leta 2050 dosežena proizvodnja električne energije brez emisij.
- (12) Da bi izkoristili vse obstoječe možnosti prihranka energije, ki zajema prihranek v sektorju oskrbe z energijo in sektorju končne rabe, je treba uporabiti celosten pristop. Hkrati bi bilo treba okrepiti določbe Direktive 2004/8/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o spodbujanju soproizvodnje, ki temelji na rabi koristne toplote, na notranjem trgu z energijo⁽³⁾ ter Direktive 2006/32/ES.

⁽¹⁾ UL L 114, 27.4.2006, str. 64.

⁽²⁾ UL L 140, 5.6.2009, str. 136.

⁽³⁾ UL L 52, 21.2.2004, str. 50.

- (13) Zaželeno je, da se cilj povečanja energetske učinkovitosti za 20 % doseže kot rezultat skupnega izvajanja konkretnih nacionalnih in evropskih ukrepov, ki spodbujajo energetske učinkovitost na različnih področjih. Države članice bi morale določiti okvirne nacionalne cilje, sisteme in programe za povečanje energetske učinkovitosti. Komisija bi morala te cilje in individualna prizadevanja posamezne države članice oceniti skupaj s podatki o doseženem napredku ter tako presoditi, kakšna je verjetnost izpolnitve splošnega cilja Unije in v kakšnem obsegu individualna prizadevanja zadostujejo za izpolnitev skupnega cilja. Komisija bi morala zato z revidiranim zakonodajnim okvirom in v procesu Evropa 2020 pozorno spremljati izvajanje nacionalnih programov za energetske učinkovitost. Države članice bi morale imeti možnost, da pri določanju okvirnih nacionalnih ciljev povečanja energetske učinkovitosti upoštevajo nacionalne okoliščine, ki vplivajo na porabo primarne energije, kot so še neizkoriščene možnosti za stroškovno učinkovit prihranek energije, spremembe pri uvozu in izvozu energije, razvoj vseh obnovljivih virov energije, jedrska energija, zajemanje in shranjevanje ogljikovega dioksida in zgodnje ukrepanje. Pri oblikovanju modelov bi se morala Komisija o predpostavkah modelov in njihovih predhodnih rezultatih pravočasno in pregledno posvetovati z državami članicami. Potrebni so izboljšani modeli učinkov ukrepov za energetske učinkovitost ter razpoložljivosti in učinkovitosti tehnologij.
- (14) V Direktivi 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ⁽¹⁾ je ugotovljeno, da je za Ciper in Malto zaradi njune otoške in obrobne narave letalstvo temeljni način prevoza tako za njune državljane kot tudi za gospodarstvo. To ima za Ciper in Malto za posledico nesorazmerno visoko bruto končno porabo energije v nacionalnem letalstvu, ki je več kot trikratno povprečje Skupnosti za leto 2005, kar pomeni, da trenutne tehnične in regulativne omejitve nanju vplivajo nesorazmerno.
- (15) Skupni obseg javne porabe znaša 19 % bruto domačega proizvoda Unije. Zato je javni sektor pomemben dejavnik pri spodbujanju preusmeritve trga k učinkovitejšim izdelkom, stavbam in storitvam ter pri spreminjanju vedenja državljanov in podjetij pri porabi energije. Poleg tega se lahko z manjšo porabo energije na podlagi ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti sprostijo javna sredstva za druge namene. Javni organi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni bi morali biti zgled energetske učinkovitosti.
- (16) Ob upoštevanju dejstva, da je v sklepih Sveta z dne 10. junija 2011 o načrtu za energetske učinkovitost 2011 poudarjeno, da stavbe predstavljajo 40 % končne porabe energije v Uniji, in da bi izkoristili priložnosti za rast in zaposlovanje v obrtnem in gradbenem sektorju ter proizvodnji gradbenih proizvodov in strokovnih dejavnostih (npr. arhitektura, svetovanje in inženiring), bi morale države članice za čas po letu 2020 opredeliti dolgoročno strategijo za spodbujanje naložb v prenovi stanovanjskih in poslovnih stavb, s čimer bi izboljšali energetske učinkovitost stavbnega fonda. Navedena strategija bi morala obravnavati stroškovno učinkovite temeljite prenove, ki vodijo v prenovi, ki zmanjša tako dobavljeno kot končno porabo energije stavbe, in to za bistven odstotek v primerjavi z ravni pred prenovi, kar omogoči zelo visoko energetske učinkovitost. Take temeljite prenove bi bilo mogoče izvajati tudi postopno.
- (17) Povečati je treba stopnjo prenove stavb, saj je obstoječ stavbni fond največji posamezni sektor, v katerem bi bilo mogoče doseči prihranek energije. Poleg tega so stavbe ključne za doseganje cilja Unije v zvezi z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov za 80–95 odstotkov do leta 2050 v primerjavi z letom 1990. Stavbe v lasti javnih organov predstavljajo znaten delež stavbnega fonda in so zelo opazne v javnem življenju. Zato je primerno določiti letno stopnjo prenove stavb v lasti in rabi osrednje vlade na ozemlju države članice, da bi se izboljšala njihova energetska učinkovitost. Stopnja prenove ne bi smela posegati v obveznosti v zvezi s skoraj nič-energijskimi stavbami iz Direktive 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetski učinkovitosti stavb ⁽²⁾. Obveznost prenove stavb osrednje vlade v tej direktivi dopolnjuje navedeno direktivo, v skladu s katero morajo države članice zagotoviti, da se pri večji prenovi obstoječih stavb izboljša njihova energetska učinkovitost in te izpolnjujejo minimalne zahteve glede energetske učinkovitosti. Države članice bi morale imeti možnost sprejeti alternativne stroškovno učinkovite ukrepe, s katerimi dosežejo enako izboljšanje energetske učinkovitosti stavb osrednje vlade. Obveznost prenove tlorisne površine stavb osrednje vlade bi morala veljati za upravne oddelke, ki so pristojni na celotnem ozemlju države članice. Če v posamezni državi članici za določeno področje pristojnosti ni ustreznega upravnega oddelka, ki bi bil pristojen na celotnem ozemlju te države, bi morala obveznost veljati za tiste upravne oddelke, ki so skupaj pristojni na celotnem ozemlju te države članice.

⁽¹⁾ UL L 140, 5.6.2009, str. 16.

⁽²⁾ UL L 153, 18.6.2010, str. 13.

- (18) Več občin in drugih javnih organov v državah članicah je že uvedlo celostne pristope k varčevanju in oskrbi z energijo, na primer z akcijskimi načrti za trajnostno energijo, kot so načrti, pripravljeni v okviru pobude Konvencije županov, ter celostne mestne pristope, ki zajemajo več kot le posamezne posege pri stavbah ali načinih prevoza. Države članice bi morale spodbujati občine in druge javne organe, da sprejmejo celostne in trajnostne načrte za energetska učinkovitost z jasnimi cilji, v razvoj in izvajanje teh načrtov vključijo državljane ter državljane ustrezno obveščajo o njihovi vsebini in napredku pri doseganju ciljev. Takšni načrti lahko zagotovijo znaten prihranek energije, zlasti če se izvajajo s sistemi gospodarjenja upravljanja z energijo, ki zadevnim javnim organom omogočajo boljše obvladovanje njihove porabe energije. Za bolj inovativne izkušnje bi bilo treba spodbujati izmenjavo izkušenj med mesti, kraji in drugimi javnimi organi.
- (19) Osrednje vlade, ki oddajajo javna naročila gradenj, blaga ali storitev, bi morale dajati zgled pri nakupu nekaterih izdelkov in storitev ter nakupu in najemanju stavb ter sprejemati energetska učinkovite odločitve o nakupu. To bi se moralo uporabljati za upravne oddelke, ki so pristojni za celotno ozemlje države članice. Če v posamezni državi članici za določeno področje pristojnosti ni ustreznega upravnega oddelka, ki bi bil pristojen na celotnem ozemlju, bi morala obveznost veljati za tiste upravne oddelke, ki so skupaj pristojni na celotnem ozemlju te države članice. Vendar to ne bi smelo vplivati na določbe direktiv Unije o javnem naročanju. V zvezi z drugimi izdelki, za katere ne veljajo zahteve glede energetske učinkovitosti za nakupe iz te direktive, bi morale države članice spodbujati javne organe, naj upoštevajo energetska učinkovitost nakupa.
- (20) Ocena o možnosti uvedbe sistema „belega certifikata“ na ravni Unije je pokazala, da bi se s takšnim sistemom v sedanjih okoliščinah ustvarili čezmerni upravni stroški ter da obstaja tveganje, da bi se prihranek energije skoncentriral v nekaterih državah članicah in ne bi bil dosežen po vsej Uniji. Cilj takega sistema na ravni Unije bi lahko vsaj v tej fazi bolje dosegli z nacionalnimi sistemi obveznosti energetske učinkovitosti za javne energetske službe ali drugimi alternativnimi ukrepi politike, ki bi zagotovili enak prihranek energije. Primerno je, da se raven ciljev takšnih sistemov določi v skupnem okviru na ravni Unije, hkrati pa se državam članicam zagotovi zadostna prožnost, da lahko v celoti upoštevajo nacionalno organizacijo udeležencev na trgu, posebno okolje energetskega sektorja in navade končnih odjemalcev. Skupni okvir bi moral javnim energetskim službam omogočiti, da energetske storitve ponujajo vsem končnim odjemal-

cem, ne le odjemalcem, katerim prodajajo energijo. Tako se izboljša konkurenca na energetskem trgu, saj lahko javne energetske službe s ponudbo dodatnih energetskih storitev zagotovijo, da se njihov produkt loči od drugih. Skupni okvir bi moral državam članicam omogočiti, da v svoj nacionalni sistem vključijo zahteve, ki so namenjene izpolnitvi socialnih ciljev, s čimer bi se zlasti zagotovilo, da večja energetska učinkovitost koristi tudi ranljivim odjemalcem. Države članice bi morale na podlagi objektivnih in nediskriminatornih meril določiti, za katere distributerje energije ali podjetja za maloprodajo energije bi morala veljati obveznost, da dosežejo cilj prihranka končne energije iz te direktive.

Države članice bi zlasti morale imeti možnost, da te obveznosti ne naložijo malim distributerjem energije in malim podjetjem za maloprodajo energije ter malim energetskim sektorjem, s čimer bi se izognile nesorazmernim upravnim obremenitvam. V sporočilu Komisije z dne 25. junija 2008 so določena načela, ki bi jih morale upoštevati države članice, ki se odločijo, da te možnosti ne bodo uporabile. Zavezane strani, za katere velja nacionalni sistem obveznosti energetske učinkovitosti, bi lahko svoje obveznosti izpolnile tudi, če bi enak znesek, kot je znesek naložb, zahtevanih v nacionalnem sistemu obveznosti, letno prispevale v nacionalni sklad za energetska učinkovitost, s čimer bi podprli tudi nacionalne pobude za energetska učinkovitost.

- (21) Ob upoštevanju splošne zahteve po ponovni vzpostavitvi vzdržnosti javnih financ in fiskalni konsolidaciji bi se morala pri izvajanju posebnih ukrepov, ki sodijo v področje uporabe te direktive, na ravni držav članic ustrezna pozornost nameniti stroškovni učinkovitosti pri izvajanju ukrepov energetske učinkovitosti na podlagi primerne ravni analize in ocen.
- (22) Zahteva po prihranku pri letni prodaji energije končnim odjemalcem glede na skupno količino prodane energije ne omejuje prodaje ali porabe energije. Države članice bi morale imeti možnost, da za izračun prodane energije končnim odjemalcem izključijo celotno količino prodane energije ali del količine prodane energije, ki se uporablja za industrijske dejavnosti, navedene v Prilogi I k Direktivi 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti ⁽¹⁾, saj so nekateri sektorji ali podsektorji teh dejavnosti lahko izpostavljeni znatnemu tveganju premestitve emisij CO₂. Ustrezno je, da so države članice seznanjene s stroški sistemov, da bi lahko pravilno ocenile stroške ukrepov.

⁽¹⁾ UL L 275, 25.10.2003, str. 32.

- (23) Brez poseganja v zahteve iz člena 7 lahko vsaka država članica z namenom zmanjšanja upravne obremenitve vse posamezne ukrepe politike za izvajanje člena 7 združi v celostni nacionalni program energetske učinkovitosti.
- (24) Da se izkoristijo možnosti prihranka energije v nekaterih segmentih trga, v katerih se energetski pregledi na splošno ne ponujajo komercialno (kot so mala in srednja podjetja (MSP)), bi morale države članice razviti programe, s katerimi bi spodbudile izvajanje energetskih pregledov v MSP. Energetski pregledi bi morali biti obvezni in redni za velika podjetja, ker se lahko tako doseže velik prihranek energije. Pri energetskih pregledih bi bilo treba upoštevati ustrezne evropske ali mednarodne standarde, npr. EN ISO 50001 (sistemi upravljanja z energijo) ali EN 16247-1 (energetski pregledi) ali – kadar zajemajo energetski pregled – EN ISO 14000 (sistemi upravljanja z okoljem) in tako zagotoviti njihovo skladnost z določbami iz Priloge VI k tej direktivi, saj take določbe ne presegajo zahtev navedenih ustreznih standardov. Trenutno je v pripravi poseben evropski standard za energetske preglede.
- (25) Kadar energetske preglede izvajajo notranji strokovnjaki, ti zaradi zagotavljanja potrebne neodvisnosti ne bi smeli biti neposredno vključeni v pregledovano dejavnost.
- (26) Pri oblikovanju ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti bi bilo treba upoštevati povečanje učinkovitosti in prihranek, dosežena zaradi razširjene uporabe stroškovno učinkovitih tehnoloških inovacij, kot so inteligentni števcji. Kadar so nameščeni inteligentni števcji, jih podjetja ne bi smela uporabljati za neupravičeno obračunavanje za nazaj.
- (27) Kar zadeva električno energijo, bi morale biti v primeru, da je uvedba inteligentnih števcjev pozitivno ocenjena, v skladu z Direktivo 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo⁽¹⁾, najmanj 80 % porabnikov do leta 2020 opremljenih z inteligentnimi merilnimi sistemi. Kar zadeva plin, bi morale države članice ali kateri koli pristojni organ, ki ga imenujejo, v primeru, da je uvedba inteligentnih merilnih sistemov pozitivno ocenjena, v skladu z Direktivo 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom⁽²⁾, pripraviti časovni raspored uvedbe inteligentnih merilnih sistemov.
- (28) Uporaba individualnih števcjev ali delilnikov stroškov ogrevanja za merjenje individualne porabe toplote v večstanovanjskih stavbah, ki se ogrevajo z daljinskim ogrevanjem ali skupnim centralnim ogrevanjem, je koristna, kadar imajo končni odjemalci možnost uravnavanja lastne individualne porabe. Zato je njihova uporaba smiselna le v stavbah, v katerih so radiatorji opremljeni s termostatičnimi ventili.
- (29) V nekaterih večstanovanjskih stavbah, ki se ogrevajo z daljinskim ogrevanjem ali skupnim centralnim ogrevanjem, bi bila uporaba natančnih individualnih toplotnih števcjev tehnično zapletena in draga, ker topla voda, ki se uporablja za ogrevanje, priteka v stanovanja ali iz njih odteka na več mestih. Kljub temu se lahko šteje, da je individualno merjenje porabe toplote v večstanovanjskih stavbah tehnično mogoče, če za namestitev individualnih števcjev v stavbi ne bi bilo treba zamenjati obstoječe toplovodne napeljave. V takih stavbah je individualno porabo toplote mogoče meriti z individualnimi delilniki stroškov ogrevanja, nameščenimi na vsak radiator.
- (30) Z Direktivo 2006/32/ES so države članice zavezane k zagotavljanju, da se končnim odjemalcem ponudijo individualni števcji po konkurenčnih cenah, ki natančno odražajo njihovo dejansko porabo energije in zagotavljajo informacije o dejanskem času uporabe. V večini primerov za to obveznost velja, da bi morala biti tehnično izvedljiva, finančno sprejemljiva in sorazmerna glede na morebitne prihranke energije. Take individualne števcje pa bi bilo treba vedno zagotoviti, ko se naredi nova napeljava na novi stavbi ali pri večji prenovi stavbe, kakor je opredeljeno v Direktivi 2010/31/EU. Z Direktivo 2006/32/ES se zahteva tudi, da bi se morali jasni obračuni, temelječi na dejanski porabi, zagotavljati dovolj pogosto, da bi lahko porabniki sami uravnavali porabo energije.
- (31) Direktivi 2009/72/ES in 2009/73/ES od držav članic zahtevata, naj zagotovijo uporabo inteligentnih merilnih sistemov, s katerimi bi pripomogli k dejavni udeležbi porabnikov na trgih dobave električne energije in plina. Kar zadeva električno energijo, mora biti v primeru, da so inteligentni števcji dokazano stroškovno učinkoviti, do leta 2020 vsaj 80 odstotkov porabnikov opremljenih z inteligentnimi merilnimi sistemi. V zvezi z zemeljskim plinom ni določenega časovnega roka, potrebna pa je priprava razporeda. Navedeni direktivi navajata tudi, da morajo biti končni odjemalci ustrezno obveščeni o dejanski porabi električne energije/plina ter stroških, in sicer dovolj pogosto, da lahko sami uravnavajo porabo energije.

⁽¹⁾ UL L 211, 14.8.2009, str. 55.

⁽²⁾ UL L 211, 14.8.2009, str. 94.

- (32) Učinek določb o merjenju in obračunih iz direktiv 2006/32/ES, 2009/72/ES in 2009/73/ES na prihranek energije je omejen. Marsikje v Uniji navedene določbe niso omogočile, da bi porabniki prejeli posodobljene informacije o svoji porabi energije ali obračune, temelječe na dejanski porabi, in sicer tako pogosto, kot je v skladu z raziskavami potrebno, da bi lahko sami uravnavali porabo energije. V sektorjih ogrevanja prostorov in tople vode v večstanovanjskih stavbah so državljani zaradi nejasnosti teh določb vložili tudi številne pritožbe.
- (33) Da bi okrepili vlogo končnih odjemalcev glede dostopa do informacij o merjenju in obračunavanju njihove lastne porabe energije ob upoštevanju možnosti, povezanih z uporabo inteligentnih merilnih sistemov ter uvedbo inteligentnih števcov v državah članicah, je pomembno izboljšati jasnost zahtev zakonodaje Unije na tem področju. To naj bi pomagalo zmanjšati stroške uporabe inteligentnih merilnih sistemov, opremljenih s funkcijami za povečanje prihranka energije, ter podprlo razvoj trgov energetskih storitev in upravljanje povpraševanja. Uporaba inteligentnih merilnih sistemov omogoča vmesno obračunavanje, ki temelji na dejanski porabi. Vendar pa je treba tudi pojasniti zahteve za dostop do informacij ter pošteno in natančno obračunavanje na podlagi dejanske porabe za primere, v katerih inteligentni števci do leta 2020 ne bodo na razpolago, tudi glede merjenja in obračunavanja porabe posameznega odjemalca za ogrevanje, hlajenje in toplo vodo v večstanovanjskih stavbah, ki jih oskrbuje sistem daljinskega ogrevanja/hlajenja ali lastni skupni sistem ogrevanja, ki je nameščen v takih stavbah.
- (34) Pri oblikovanju ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti bi morale države članice ustrezno upoštevati potrebo po zagotavljanju pravilnega delovanja notranjega trga in doslednega izvajanja pravnega reda v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije.
- (35) Soproizvodnja z visokim izkoristkom ter daljinsko ogrevanje in hlajenje imata velik potencial za prihranek primarne energije, ki v Uniji večinoma ni izkoriščen. Države članice bi morale izvesti celovito oceno možnosti za soproizvodnjo z visokim izkoristkom ter daljinsko ogrevanje in hlajenje. Te ocene bi bilo treba na zahtevo Komisije posodobiti, tako da bi vlagateljem zagotavljale informacije o nacionalnih razvojnih načrtih ter prispevale k stabilnemu in spodbudnemu okolju za naložbe. Nove elektrarne in obstoječi obrati, ki so obsežno prenovljeni ali katerih dovoljenje je posodobljeno, bi morali biti opremljeni z napravami za soproizvodnjo z visokim izkoristkom, da bi tako ponovno uporabili odvečno toploto, ki nastane pri proizvodnji električne energije, vendar le, če je analiza stroškov in koristi ugodna. Ta odvečna toplota bi lahko bila potem prek omrežij za daljinsko ogrevanje poslana na območja, kjer je potrebna. Merila za energetska dovoljenja bodo na splošno potrebna v primerih, kadar so potrebna tudi dovoljenja na podlagi Direktive 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o industrijskih emisijah ⁽¹⁾ ter dovoljenja na podlagi Direktive 2009/72/EC.
- (36) Morda je ustrezno, da se jedrske elektrarne ali elektrarne, ki naj bi uporabljale geološko shranjevanje, dovoljeno v skladu z Direktivo 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida ⁽²⁾, nahajajo v krajih, kjer ponovna uporaba odvečne toplote v soproizvodnji z visokim izkoristkom ali z dobavljanjem omrežju za daljinsko ogrevanje ali hlajenje ni stroškovno učinkovita. Države članice bi zato morale imeti možnost, da te obrate oprostitijo obveznosti izvedbe analize stroškov in koristi za namestitev opreme, ki jim omogoča ponovno uporabo odvečne toplote z uporabo naprave za soproizvodnjo z visokim izkoristkom. Prav tako bi morale biti mogoče, da se tudi elektrarne, ki se uporabljajo ob obremenitvenih konicah, in obrate za rezervno proizvodnjo električne energije, ki v petletnem obdobju obratujejo manj kot 1 500 obratovalnih ur na leto kot tekoče povprečje, izvzame od zahteve, da zagotavljajo tudi toploto.
- (37) Ustrezno je, da države članice spodbujajo uvedbo ukrepov in postopkov, s katerimi bi promovirali obrate za soproizvodnjo s skupno nazivno vhodno toplotno močjo pod 20MW, da bi tako spodbudili porazdeljeno pridobivanje energije.
- (38) Soproizvodnjo z visokim izkoristkom bi bilo treba opredeliti na podlagi prihranka energije, nastalega pri soproizvodnji namesto pri ločeni proizvodnji toplote in električne energije. Opredelitev pojmov soproizvodnje in soproizvodnje z visokim izkoristkom, ki se uporablja v zakonodaji Unije, ne bi smela vplivati na uporabo drugačne opredelitve pojmov v nacionalni zakonodaji za namene, ki niso določeni v zadevni zakonodaji Unije. Da bi dosegli čim večji prihranek energije in izkoristili res vse priložnosti zanj, bi bilo treba največjo pozornost nameniti pogojem delovanja naprav za soproizvodnjo.

⁽¹⁾ UL L 334, 17.12.2010, str. 17.

⁽²⁾ UL L 140, 5.6.2009, str. 114.

- (39) Da bi izboljšali preglednost za končnega odjemalca in mu omogočili izbiro med električno energijo iz soproizvodnje in električno energijo, proizvedeno z drugimi tehnikami, bi moral biti izvor električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom zajamčen na podlagi harmoniziranih referenčnih vrednosti izkoristkov. Sistemi potrdil o izvoru sami po sebi ne pomenijo pravice do ugodnosti iz nacionalnih podpornih mehanizmov. Pomembno je, da so za vse oblike električne energije, proizvedene s soproizvodnjo z visokim izkoristkom, na voljo potrdila o izvoru. Potrdila o izvoru bi bilo treba razlikovati od tržnih certifikatov.
- (40) V skladu z načelom „najprej pomisli na male“ bi bilo treba upoštevati posebno strukturo sektorja soproizvodnje ter sektorja daljinskega ogrevanja in hlajenja, v katerih deluje veliko malih in srednje velikih proizvajalcev, še zlasti pri pregledu upravnih postopkov za pridobitev gradbenih dovoljenj za naprave za soproizvodnjo ali s tem povezana omrežja.
- (41) Večina podjetij v Uniji so MSP. Predstavljajo izredno velik potencial prihranka energije za Unijo. Da bi MSP lažje sprejemala ukrepe za energetske učinkovitost, bi morale države članice vzpostaviti ugoden okvir za zagotavljanje tehnične pomoči in ciljnih informacij tem podjetjem.
- (42) V Direktivi 2010/75/EU je energetska učinkovitost vključena med merila za določanje najboljših razpoložljivih tehnologij, ki bi jih bilo treba uporabljati kot referenco pri določanju pogojev za odobritev obratov, ki so vključeni v področje uporabe zadevne direktive, tudi za kurilne naprave s skupno nazivno vhodno toplotno močjo 50 MW ali več. Vendar navedena direktiva državam članicam daje možnost, da ne naložijo zahtev glede energetske učinkovitosti za kurilne naprave ali druge naprave, ki izpuščajo ogljikov dioksid na lokaciji, za dejavnosti iz Priloge I k Direktivi 2003/87/ES. Države članice bi lahko vključile informacije o stopnji energetske učinkovitosti v poročila, ki jih pripravijo na podlagi Direktive 2010/75/EU.
- (43) Države članice bi morale na podlagi objektivnih, preglednih in nediskriminatornih meril določiti pravila, ki urejajo kritje in delitev stroškov za priključitev na omrežje in ojačitev omrežja, ter za tehnične prilagoditve, ki so potrebne za vključitev novih proizvajalcev električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, ter pri tem upoštevati smernice in kodekse, pripravljene v skladu z Uredbo (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije⁽¹⁾ ter Uredbe (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina⁽²⁾. Proizvajalcem električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom bi moralo biti dovoljeno, da objavijo javni razpis za dela, povezana s priključitvijo na omrežje. Olajšati bi bilo treba dostop do omrežja za električno energijo iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, zlasti za naprave za malo soproizvodnjo in mikrosoproizvodnjo. Države članice lahko v skladu s členom 3(2) Direktive 2009/72/ES in členom 3(2) Direktive 2009/73/ES podjetjem, ki delujejo v elektroenergetskem in plinskem sektorju, naložijo obveznosti javnih storitev, tudi v zvezi z energetske učinkovitostjo.
- (44) Odzivanje na povpraševanje je pomemben instrument za izboljšanje energetske učinkovitosti, saj porabnikom ali tretjim stranem, ki jih ti imenujejo, daje bistveno več možnosti, da ukrepajo v zvezi z informacijami o porabi in obračunu, in tako zagotavlja mehanizem za zmanjšanje ali preusmeritev porabe, ki prinese prihranek energije pri končni porabi ter z učinkovitejšo rabo omrežij in proizvodnih zmogljivosti tudi pri proizvodnji, prenosu in distribuciji energije.
- (45) Odzivanje na povpraševanje lahko temelji na odzivu končnih odjemalcev na cenovne signale ali na avtomatizaciji stavb. Izboljšati bi bilo treba pogoje za odzivanje na povpraševanje in možnosti za njegovo izvajanje, tudi za male končne odjemalce. Države članice bi morale zato, pa tudi zaradi nenehnega uvajanja pametnih omrežij, zagotoviti, da lahko nacionalni regulativni organi za energetiko z omrežnimi tarifami in ureditvami spodbudijo izboljšanje energetske učinkovitosti, in podprejo dinamično oblikovanje cen za ukrepe odzivanja na povpraševanje končnih odjemalcev. Prizadevati bi si bilo treba za povezovanje trgov in enake možnosti vstopa na trg za vire na strani povpraševanja (breme dobave in breme porabnika) in proizvodnjo. Poleg tega bi morale države članice zagotoviti, da nacionalni regulativni organi za energetiko sprejmejo celosten pristop, ki vključuje možne prihranke v sektorjih dobave energije in končne porabe.
- (46) Na voljo bi moralo biti dovolj zanesljivih strokovnjakov s področja energetske učinkovitosti, da se zagotovi učinkovito in pravočasno izvajanje te direktive, na primer pri izpolnjevanju zahtev o energetskih pregledih in izvajanju sistemov obveznosti energetske učinkovitosti. Zato bi morale države članice uvesti sisteme potrjevanja za ponudnike energetskih storitev, energetske preglede in druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti.

⁽¹⁾ UL L 211, 14.8.2009, str. 15.

⁽²⁾ UL L 211, 14.8.2009, str. 36.

- (47) Nadaljevati je treba razvoj trga za energetske storitve ter tako zagotoviti povpraševanje po energetskih storitvah in njihovo ponudbo. K temu lahko prispeva preglednost, ki se lahko na primer zagotovi s seznamami ponudnikov energetskih storitev. K spodbujanju povpraševanja lahko pripomorejo tudi vzorci pogodb, izmenjava najboljših praks in smernice, zlasti za pogodbeno zagotavljanje prihranka energije. Kot pri drugih oblikah financiranja s strani tretje osebe se tudi pri pogodbi o zagotavljanju prihranka energije koristnik energetskih storitev izogne stroškom naložbe tako, da naložbo, ki jo je v celoti ali delno izvedla tretja oseba, poplača z delom finančne vrednosti prihranka energije.
- (48) Odkriti in odpraviti je treba regulativne in neregulativne ovire pri uporabi pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in drugem financiranju s strani tretje osebe za prihranek energije. Te ovire vključujejo računovodska pravila in prakse, ki preprečujejo, da bi bili kapitalske naložbe in letni finančni prihranki, ki izhajajo iz ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, v računovodskih izkazih ustrezno izraženi za celotno življenjsko dobo naložbe. Ovire pri prenovi obstoječega stavbnega fonda, ki so posledica razdelitve spodbud med različne zadevne udeležence, bi bilo treba obravnavati tudi na nacionalni ravni.
- (49) Države članice in regije bi bilo treba spodbujati, da v celoti izkoristijo strukturne sklade in Kohezijski sklad za spodbujanje naložb v ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti. Naložbe v energetske učinkovitost lahko prispevajo h gospodarski rasti, zaposlovanju, inovacijam in zmanjšanju energetske revščine v gospodinjstvih, zaradi česar pozitivno vplivajo na ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo. Med področji, ki bi lahko bila financirana, so ukrepi za energetske učinkovitost javnih stavb in stanovanj ter zagotavljanje novih spretnosti in znanj za spodbujanje zaposlovanja v sektorju energetske učinkovitosti.
- (50) Države članice bi morale spodbujati uporabo finančnih mehanizmov za doseganje ciljev te direktive. Taki finančni mehanizmi bi lahko vključevali finančne prispevke in globe zaradi neizpolnjevanja nekaterih določb te direktive; sredstva za energetske učinkovitost na podlagi člena 10(3) Direktive 2003/87/ES; sredstva za energetske učinkovitost iz večletnega finančnega okvira, zlasti iz Kohezijskega sklada, strukturnih skladov in sklada za razvoj podeželja, ter posebnih evropskih finančnih instrumentov, kot je evropski sklad za energetske učinkovitost.
- (51) Finančni mehanizmi bi, če je ustrezno, lahko temeljili na sredstvih za energetske učinkovitost iz projektnih obveznic Unije; sredstvih za energetske učinkovitost iz Evropske investicijske banke in drugih evropskih finančnih institucij, zlasti Evropske banke za obnovo in razvoj ter Razvojnne banke Sveta Evrope; sredstvih finančnih institucij; nacionalnih sredstvih, tudi z oblikovanjem regulativnih in fiskalnih okvirov, ki spodbujajo izvajanje pobud in programov za energetske učinkovitost; prihodkih od dodeljenih letnih emisij v skladu z Odločbo št. 406/2009/ES.
- (52) Finančni mehanizmi bi lahko zlasti uporabili te prispevke, sredstva in prihodke za omogočanje in spodbujanje naložb zasebnega kapitala, zlasti s pritegnitvijo institucionalnih vlagateljev, za odobritev financiranja pa uporabljajo merila, ki zagotavljajo uresničevanje tako okoljskih kot socialnih ciljev; uporabili inovativne finančne mehanizme (npr. jamstva za posojilo za zasebni kapital, jamstva za posojilo za spodbujanje pogodbenega zagotavljanja prihranka energije, nepovratna sredstva, subvencionirana posojila, posebne kreditne linije in sisteme financiranja s strani tretje osebe), ki zmanjšujejo tveganja pri projektih za energetske učinkovitost ter omogočajo stroškovno učinkovite prenovne tudi gospodinjstvom z nizkimi in srednje visokimi prihodki; bili povezani s programi ali agencijami, ki bodo zbirali in ocenjevali kakovost projektov varčevanja z energijo, zagotavljali tehnično pomoč ter v skladu s členom 14 spodbujali trg energetskih storitev in pomagali ustvarjati povpraševanje porabnikov po teh storitvah.
- (53) Finančni mehanizmi bi lahko tudi zagotavljali ustrezna sredstva za podporo programom usposabljanja in potrjevanja, s katerimi se izboljšuje in priznava znanje na področju energetske učinkovitosti; zagotavljali sredstva za raziskave, predstavitev in pospešitev uvedbe tehnologij za proizvodnjo energije na mali in mikro ravni ter za optimizirano povezovanje teh generatorjev v omrežje; bili povezani s programi ukrepov za spodbujanje energetske učinkovitosti v vseh gospodinjstvih, da bi preprečili energetske revščine in lastnike spodbudili, da z ustreznimi prilagoditvami kar najbolj povečajo energetske učinkovitost svojih nepremičnin, ki jih oddajajo; zagotavljali ustrezne vire v podporo socialnemu dialogu in določanju standardov, katerih namen je boljša energetska učinkovitost ter dobri delovni pogoji in zdravje in varnost pri delu.
- (54) Za doseganje cilja izboljšanja energetske učinkovitosti stavb javnih organov bi bilo treba uporabiti razpoložljive finančne instrumente Unije in inovativne mehanizme financiranja. Države članice lahko za razvoj takih mehanizmov na prostovoljni podlagi in ob upoštevanju nacionalnih proračunskih pravil uporabijo prihodke od dodeljenih letnih emisij v skladu z Odločbo št. 406/2009/ES.

- (55) Pri uresničevanju cilja povečanja energetske učinkovitosti za 20 % bo Komisija morala spremljati učinek novih ukrepov na Direktivo 2003/87/ES o vzpostavitvi sistema Unije za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov, da se ohranijo spodbude v okviru sistema za trgovanje z emisijami, ki nagrajujejo naložbe v dejavnosti z nizkimi emisijami ogljika ter sektorje, vključene v sistem trgovanja z emisijami, pripravljajo na novosti, ki bodo potrebne v prihodnosti. Spremljati bo morala učinek na industrijske sektorje, ki so izpostavljeni znatnemu tveganju premostitve emisij CO₂, kot je določeno v Sklepu Komisije 2010/2/EU z dne 24. decembra 2009 o določitvi seznama sektorjev in delov sektorjev v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta, ki veljajo za izpostavljene visokemu tveganju premostitve emisij CO₂ ⁽¹⁾, da bi tako zagotovila, da ta direktiva spodbuja razvoj teh sektorjev in ga ne ovira.
- (56) Direktiva 2006/32/ES od držav članic zahteva, da sprejmejo in imajo za cilj doseči splošen nacionalni okvirni cilj 9-odstotnega prihranka energije do leta 2016, ki se doseže prek energetskih storitev in drugih ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti. Navedena direktiva določa, da drugemu načrtu za energijsko učinkovitost, ki ga sprejmejo države članice, po potrebi in kadar je ustrezno, sledijo predlogi Komisije za dodatne ukrepe, vključno s podaljšanjem obdobja uporabe ciljev. Če je v poročilu ugotovljeno, da ni bil dosežen zadosten napredek pri doseganju okvirnih nacionalnih ciljev iz navedene direktive, se morajo ti predlogi nanašati na raven in naravo teh ciljev. V oceni učinka, ki je priložena tej direktivi, je ugotovljeno, da so države članice na poti k uresnitvi 9-odstotnega cilja, kar je bistveno manj ambiciozno kot pozneje sprejet cilj 20-odstotnega prihranka energije za leto 2020, zaradi česar ni treba obravnavati ravni ciljev.
- (57) Program Inteligentna energija Evropa, ustanovljen s Sklepom št. 1639/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 2006 o ustanovitvi Okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost (2007–2013) ⁽²⁾ je pomagal pri vzpostavitvi spodbudnih razmer za pravilno izvajanje trajnostnih energetskih politik Unije, in sicer z odpravo tržnih ovir, kot sta pomanjkljiva ozaveščenost in zmogljivost akterjev na trgu in institucij, ter nacionalnih tehničnih ali upravnih ovir za pravilno delovanje notranjega trga energije ali slabo razvitih trgov dela pri odzivanju na izziv nizkoogljičnega gospodarstva. Mnoge od navedenih ovir pa še ostajajo.
- (58) Da bi izkoristili znatne možnosti prihranka energije, ki jih predstavljajo izdelki, povezani z energijo, bi bilo treba pospešiti in razširiti izvajanje Direktive 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, povezanih z energijo ⁽³⁾ in Direktive 2010/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o navajanju porabe energije in drugih virov izdelkov, povezanih z energijo, s pomočjo nalepk in standardiziranih podatkov o izdelku ⁽⁴⁾. Prednost bi bilo treba dati izdelkom, ki imajo po oceni delovnega načrta za okoljsko primerno zasnovo izdelkov največjo možnost prihranka energije, in po potrebi pregledu obstoječih ukrepov.
- (59) Da se razjasnijo pogoji, pod katerimi lahko države članice določijo zahteve glede energetske učinkovitosti v skladu z Direktivo 2010/31/EU in ob upoštevanju Direktive 2009/125/ES ter njenih izvedbenih ukrepov, bi bilo treba ustrezno spremeniti Direktivo 2009/125/ES.
- (60) Ker cilja te direktive, in sicer uresnitve cilja Unije o 20-odstotnem povečanju energetske učinkovitosti do leta 2020 in priprave podlage za nadaljnje izboljšanje energetske učinkovitosti po letu 2020, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, če ne bodo sprejeti dodatni ukrepi za energijsko učinkovitost, in ker se ta cilj lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.
- (61) Da se omogoči prilagoditev tehničnemu napredku in spremembam pri porazdelitvi energetskih virov, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastila, da v skladu s členom 290 Pogodbe o delovanju Evropske unije sprejme akte o pregledu harmoniziranih referenčnih vrednosti izkoristkov, določenih na podlagi Direktive 2004/8/ES, ter o vrednostih, metodah izračuna, privzetem koeficientu primarne energije in zahtevah iz prilog k tej direktivi. Zlasti je pomembno, da Komisija pri svojem pripravljalnem delu opravi ustrezna posvetovanja, vključno na ravni strokovnjakov. Komisija bi morala pri pripravi in oblikovanju delegiranih aktov zagotoviti, da so ustrezni dokumenti predloženi Evropskemu parlamentu in Svetu istočasno, pravočasno in na ustrezen način.
- (62) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja te direktive bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ UL L 1, 5.1.2010, str. 10.

⁽²⁾ UL L 310, 9.11.2006, str. 15.

⁽³⁾ UL L 285, 31.10.2009, str. 10.

⁽⁴⁾ UL L 153, 18.6.2010, str. 1.

⁽⁵⁾ UL L 55, 28.2.2011, str. 13.

(63) Vse materialne določbe direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES bi bilo treba razveljaviti, razen člena 4(1) do (4) ter prilog I, III in IV k Direktivi 2006/32/ES. Navedene določbe Direktive 2006/32/ES bi morale še naprej veljati do roka za doseg 9-odstotnega cilja. Člen 9(1) in (2) Direktive 2010/30/EU, ki določa obveznost držav članic, da si prizadevajo nabaviti le izdelke, ki pripadajo najvišjemu razredu energetske učinkovitosti, bi bilo treba črtati.

(64) Obveznost prenosa te direktive v nacionalno zakonodajo bi morala biti omejena na tiste določbe, ki pomenijo vsebinsko spremembo v primerjavi z direktivama 2004/8/ES in 2006/32/ES. Obveznost prenosa nespremenjenih določb izhaja iz navedenih direktiv.

(65) Ta direktiva ne bi smela posegati v obveznosti držav članic v zvezi z roki za prenos direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES v nacionalno zakonodajo ter začetek njune uporabe.

(66) V skladu s skupno politično izjavo držav članic in Komisije o obrazložitenih dokumentih z dne 28. septembra 2011 so se države članice zavezale, da bodo v upravičenih primerih uradnemu obvestilu o ukrepih za prenos priložile en ali več dokumentov, v katerih se pojasnji razmerje med elementi direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos. Zakonodajalec meni, da je posredovanje takšnih dokumentov v primeru te direktive upravičeno –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

VSEBINA, PODROČJE UPORABE, OPREDELITEV POJMOV IN CILJI POVEČANJA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

1. Ta direktiva določa skupni okvir ukrepov za spodbujanje energetske učinkovitosti v Uniji, da se zagotovi izpolnitev krovne cilja Unije za 20-odstotno povečanje energetske učinkovitosti do leta 2020 in zasnuje možnost dodatnega izboljšanja energetske učinkovitosti po tem letu.

Določa pravila, s katerimi naj bi se odpravile ovire na energetskem trgu in pomanjkljivosti trga, ki ovirajo učinkovitost pri oskrbi z energijo in rabi energije, pa tudi, da je treba opredeliti okvirne nacionalne cilje povečanja energetske učinkovitosti za leto 2020.

2. Zahteve iz te direktive so minimalne zahteve in nobeni državi članici ne preprečujejo, da bi ohranila ali uvedla strožje

ukrepe. Takšni ukrepi so združljivi z zakonodajo Unije. Če so v nacionalni zakonodaji določeni strožji ukrepi, države članice o njej uradno obvestijo Komisijo.

Člen 2

Opredelitev pojmov

Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. „energija“ pomeni vse oblike energentov, goriv, toplote, obnovljivih virov energije, električne energije ali katero koli drugo obliko energije, kakor so opredeljene v členu 2(d) Uredbe (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o statistiki energetike⁽¹⁾;
2. „poraba primarne energije“ pomeni bruto notranjo porabo brez neenergetske rabe;
3. „poraba končne energije“ pomeni vso energijo, ki se dobavi za industrijo, prevoz, gospodinjstva, storitve in kmetijstvo. Izključuje dobavo sektorju za pretvorbo energije in samemu energetskemu gospodarstvu;
4. „energetska učinkovitost“ pomeni razmerje med doseženim učinkom, storitvijo, blagom ali energijo ter vloženo energijo;
5. „prihranek energije“ pomeni količino prihranjene energije, določeno z meritvijo in/ali oceno porabe pred izvedbo ukrepa za izboljšanje energetske učinkovitosti in po njej, ob zagotovljenih normalnih zunanjih pogojih, ki vplivajo na porabo energije;
6. „izboljšanje energetske učinkovitosti“ pomeni povečanje energetske učinkovitosti zaradi tehnoloških, vedenjskih in/ali gospodarskih sprememb;
7. „energetska storitev“ pomeni fizikalni učinek, korist ali ugodnost, ki izhaja iz kombinacije energije in energetske učinkovite tehnologije ali ukrepa, ki lahko vključuje potrebno obratovanje, vzdrževanje in nadzor za opravljanje storitve, in se opravi na podlagi pogodbe ter za katero se je izkazalo, da v običajnih okoliščinah preverljivo in merljivo oziroma ocenljivo izboljša energetske učinkovitost ali prihrani primarno energijo;
8. „javni organi“ pomenijo „naročnike“, kakor so opredeljeni v Direktivi 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev⁽²⁾;
9. „osrednja vlada“ pomeni vse upravne oddelke, ki so pristojni na celotnem ozemlju države članice;

⁽¹⁾ UL L 304, 14.11.2008, str. 1.

⁽²⁾ UL L 134, 30.4.2004, str. 114.

10. „skupna uporabna tlorisna površina“ pomeni tlorisno površino stavbe ali dela stavbe, kjer se uporablja energija za klimatiziranje prostora;
11. „sistem upravljanja z energijo“ pomeni sklop medsebojno povezanih ali medsebojno delujočih elementov načrta, ki določa cilj energetske učinkovitosti in strategijo za doseganje tega cilja;
12. „evropski standard“ pomeni standard, ki ga sprejme Evropski odbor za standardizacijo, Evropski odbor za elektrotehnično standardizacijo ali Evropski inštitut za telekomunikacijske standarde, in je na voljo za javno uporabo;
13. „mednarodni standard“ pomeni standard, ki ga sprejme Mednarodna organizacija za standardizacijo in je na voljo javnosti;
14. „zavezana stran“ pomeni distributerja energije ali podjetje za maloprodajo energije, ki ga zavezuje nacionalni sistem obveznosti energetske učinkovitosti iz člena 7;
15. „pooblaščen stran“ pomeni pravni subjekt, ki ga vlada ali drug javni organ pooblasti, da pripravi, upravlja ali vodi program financiranja v imenu vlade ali drugega javnega organa;
16. „udeležena stran“ pomeni podjetje ali javni organ, ki se je s prostovoljnim sporazumom zavezal, da bo dosegel nekatere cilje, ali ki je zajet v instrumentu nacionalne regulativne politike;
17. „javni organ izvajalec“ pomeni organ, za katerega velja javno pravo in je odgovoren za izvajanje ali spremljanje obdavčitve energije in ogljikovega dioksida, finančnih programov in instrumentov, davčnih spodbud, standardov in norm, sistemov za energetska označevanje, usposabljanja ali izobraževanja;
18. „ukrep politike“ pomeni regulativni, finančni, davčni, prostovoljni instrument ali instrument o obveščanju, ki ga država članica uradno uvede in izvaja, da bi ustvarila podporni okvir, zahteve ali spodbude, s katerimi bi zagotovila, da bi udeleženci na trgu nudili ali kupovali energetske storitve ter izvajali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti;
19. „posamezni ukrep“ pomeni ukrep, ki zagotovi preverljivo ter merljivo ali ocenljivo izboljšanje energetske učinkovitosti ter je sprejet kot rezultat ukrepa politike;
20. „distributer energije“ pomeni fizično ali pravno osebo, tudi operaterja distribucijskega sistema, ki je odgovorna za prenos energije zaradi dobave končnim odjemalcem ali distribucijskim postajam, ki energijo prodajajo končnim odjemalcem;
21. „operater distribucijskega sistema“ pomeni „operaterja distribucijskega sistema“, kakor je opredeljen v Direktivi 2009/72/ES oziroma Direktivi 2009/73/ES;
22. „podjetje za maloprodajo energije“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki prodaja energijo končnim odjemalcem;
23. „končni odjemalec“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki kupuje energijo za lastno končno rabo;
24. „ponudnik energetskih storitev“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki opravlja energetske storitve ali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti v objektu ali prostorih končnega odjemalca;
25. „energetski pregled“ pomeni sistematični postopek za namene ustrezne seznanitve z obstoječim profilom porabe energije stavbe ali skupine stavb, industrijskega ali komercialnega procesa ali obrata ali zasebne ali javne storitve, s katerim se opredelijo in ocenijo stroškovno učinkovite možnosti za prihranek energije ter v okviru katerega se poroča o ugotovitvah;
26. „mala in srednja podjetja“ ali „MSP“ pomenijo podjetja, kakor so opredeljena v naslovu I Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij⁽¹⁾; kategorijo mikro, malih in srednjih podjetij sestavljajo podjetja, ki imajo manj kot 250 zaposlenih ter letni promet, ki ne presega 50 milijonov EUR, in/ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 43 milijonov EUR;
27. „pogodbeno zagotavljanje prihranka energije“ pomeni pogodbeni dogovor med koristnikom in ponudnikom ukrepa za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki se preverja in spremlja v vsem obdobju pogodbe in v okviru katerega se naložbe (delo, dobava ali storitev) v ta ukrep plačujejo sorazmerno s stopnjo izboljšanja energetske učinkovitosti, dogovorjeno s pogodbo, ali drugim dogovorjenim merilom za energetska učinkovitost, kot so finančni prihranki;
28. „inteligentni merilni sistem“ pomeni elektronski sistem, ki lahko meri porabo energije, ob čemer doda več informacij kot običajni števec ter lahko pošilja in prejema podatke z uporabo elektronske komunikacije;
29. „operater prenosnega sistema“ pomeni „operaterja prenosnega sistema“, kot je opredeljen v Direktivi 2009/72/ES oziroma Direktivi 2009/73/ES;
30. „soprodukcija“ pomeni postopek sočasne proizvodnje toplotne in električne ali mehanske energije;
31. „ekonomsko upravičeno povpraševanje“ pomeni povpraševanje, ki ne presega potreb po ogrevanju ali hlajenju ter bi se po tržnih pogojih lahko zadovoljilo tudi s postopki proizvodnje energije, ki niso soprodukcija;

⁽¹⁾ UL L 124, 20.5.2003, str. 36.

32. „koristna toplota“ pomeni toploto, proizvedeno v postopku sproizvodnje za zadovoljitev ekonomsko upravičenega povpraševanja po ogrevanju ali hlajenju;
33. „električna energija iz sproizvodnje“ pomeni električno energijo, proizvedeno v postopku, ki je povezan s proizvodnjo koristne toplote, in izračunano v skladu z metodologijo iz Priloge I;
34. „sproizvodnja z visokim izkoristkom“ pomeni sproizvodnjo, ki izpolnjuje merila iz Priloge II;
35. „celotni izkoristek“ pomeni letno vsoto proizvedene električne in mehanske energije ter koristne toplote, deljeno z vložkom goriva, ki se porabi za proizvodnjo toplote v sproizvodnji ter bruto proizvodnjo električne in mehanske energije;
36. „razmerje med električno energijo in toploto“ pomeni razmerje med električno energijo iz sproizvodnje in koristno toploto pri polnem obratovanju sproizvodnje, izračunano z uporabo obratovalnih podatkov določene naprave;
37. „naprava za sproizvodnjo“ pomeni napravo, ki lahko obratuje po postopku sproizvodnje;
38. „naprava za malo sproizvodnjo“ pomeni napravo za sproizvodnjo z obstoječo zmogljivostjo pod 1 MW_e;
39. „naprava za mikrosproizvodnjo“ pomeni napravo za sproizvodnjo z največjo zmogljivostjo pod 50 kW_e;
40. „indeks pozidanosti“ pomeni razmerje med tlorisno površino stavb in površino zemljišč na določenem ozemlju;
41. „učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje“ pomeni sistem daljinskega ogrevanja ali hlajenja, pri katerem se uporablja vsaj 50 % energije iz obnovljivih virov, 50 % odvečne toplote, 75 % toplote iz sproizvodnje ali 50 % kombinacije takšne energije in toplote;
42. „učinkovito ogrevanje in hlajenje“ pomeni sistem ogrevanja in hlajenja, ki v primerjavi z izhodiščnim scenarijem za nespremenjeno stanje znatno in glede na oceno iz analize stroškov in koristi iz te direktive stroškovno učinkovito zmanjša vnos potrebne primarne energije za dobavo enote energije znotraj ustrezne systemske meje, pri čemer se upošteva energija, potrebna za ekstrakcijo, pretvorbo, prevoz in distribucijo;
43. „učinkovito individualno ogrevanje in hlajenje“ pomeni sistem dobave za individualno ogrevanje in hlajenje, ki v primerjavi z učinkovitim daljinskim ogrevanjem in hlajenjem znatno zmanjša vnos primarne energije iz neobnovljivih virov, potrebne za dobavo enote energije znotraj ustrezne systemske meje, ali zahteva enak vnos primarne energije iz neobnovljivih virov, vendar ob nižjih stroških, pri čemer se upošteva energija, potrebna za ekstrakcijo, pretvorbo, prevoz in distribucijo;
44. „obsežna prenova“ pomeni prenovu, katere stroški presega 50 % vrednosti naložbe za novo primerljivo napravo;
45. „povezovalac“ pomeni ponudnika storitev povpraševanja, ki kombinira več kratkotrajnih bremen porabnika, z namenom da jih proda, lahko tudi na dražbi, na organiziranih trgih z energijo.

Člen 3

Cilji povečanja energetske učinkovitosti

1. Vsaka država članica določi okvirni nacionalni cilj povečanja energetske učinkovitosti, ki temelji na porabi primarne ali končne energije, na prihranku primarne ali končne energije ali na energetski intenzivnosti. Države članice o teh ciljih v skladu s členom 24(1) in delom 1 Priloge XIV uradno obvestijo Komisijo. Ob tem navedene cilje tudi izrazijo kot absolutno raven porabe primarne energije in porabe končne energije leta 2020 in razložijo, kako in na podlagi katerih podatkov so izračunale to raven.

Pri določitvi navedenih ciljev države članice upoštevajo:

- (a) da poraba energije v Uniji leta 2020 ne sme preseči 1 474 Mtoe primarne energije ali 1 078 Mtoe končne energije;
- (b) ukrepe iz te direktive;
- (c) ukrepe za izpolnitev nacionalnih ciljev varčevanja z energijo, sprejetih v skladu s členom 4(1) Direktive 2006/32/ES, in
- (d) druge ukrepe za spodbujanje energetske učinkovitosti v državah članicah in na ravni Unije.

Države članice lahko pri določanju navedenih ciljev upoštevajo nacionalne okoliščine, ki vplivajo na porabo primarne energije, kot so:

- (a) neizkoriščene možnosti za stroškovno učinkovit prihranek energije;
- (b) spremembe in napovedi v zvezi z BDP;
- (c) spremembe pri uvozu in izvozu energije;
- (d) razvoj vseh obnovljivih virov energije, jedrske energije, zaje-manje in shranjevanje ogljikovega dioksida; in
- (e) zgodnje ukrepanje.

2. Komisija do 30. junija 2014 oceni doseženi napredek in verjetnost, da poraba energije v Uniji leta 2020 ne bo presegla 1 474 Mtoe primarne energije in/ali 1 078 Mtoe končne ener-gije.

3. Komisija pri pregledu iz odstavka 2:

- (a) sešteje nacionalne okvirne cilje povečanja energetske učin-kovitosti, ki jih sporočijo države članice;
- (b) oceni, ali je mogoče vsoto navedenih ciljev šteti za zane-sljivo vodilo pri presoji, ali Unija kot celota dosega cilj po načrtih, pri tem pa upošteva oceno prvega letnega poročila v skladu s členom 24(1) in oceno nacionalnih akcijskih načrtov za energetska učinkovitost v skladu s členom 24(2);
- (c) upošteva dopolnilne analize na podlagi:
 - (i) ocene napredka pri porabi energije in pri porabi energije glede na gospodarsko aktivnost na ravni Unije, vključno z napredkom pri učinkovitosti dobave energije v državah članicah, ki so svoje okvirne nacionalne cilje utemeljile na porabi končne energije ali prihranku končne energije, vključno z napredkom, ki je posledica skladnosti teh držav članic s poglavjem III te direktive;
 - (ii) rezultatov modelov v zvezi s prihodnjimi trendi porabe energije na ravni Unije;
- (d) primerja rezultate iz točk (a) do (c) s količino porabljene energije, ki bi bila potrebna, da poraba energije leta 2020 ne bi presegla 1 474 Mtoe primarne energije in/ali 1 078 Mtoe končne energije.

POGLAVJE II

UČINKOVITOST RABE ENERGIJE

Člen 4

Prenova stavb

Države članice pripravijo dolgoročno strategijo za spodbujanje naložb v prenovu nacionalnega fonda tako javnih kot zasebnih stanovanjskih in poslovnih stavb. Ta strategija obsega:

- (a) pregled nacionalnega stavbnega fonda na podlagi statisti-čnega vzorčenja, če je to primerno;
- (b) opredelitev stroškovno učinkovitih pristopov prenove, primernih vrsti stavb in podnebnemu pasu;
- (c) politike in ukrepe za spodbujanje stroškovno učinkovite temeljite prenove stavb, vključno s postopno temeljito prenovno;
- (d) v prihodnost usmerjeno perspektivo za usmerjanje nalož-benih odločitev posameznikov, gradbene industrije in finan-čnih institucij;
- (e) z dokazi podprto oceno pričakovanega prihranka energije in širših koristi.

Prva različica strategije se objavi do 30. aprila 2014 in nato posodablja vsaka tri leta ter predloži Komisiji v okviru nacio-nalnih akcijskih načrtov za energetska učinkovitost.

Člen 5

Stavbe javnih organov kot zgled

1. Vsaka država članica brez poseganja v člen 7 Direktive 2010/31/EU zagotovi, da se od 1. januarja 2014 vsako leto prenovijo 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade, ki se ogrevajo in/ali ohlajajo, in se tako izpolnijo vsaj minimalne zahteve glede energetske učinkovitosti, ki jih določi z uporabo člena 4 Direktive 2010/31/EU.

Stopnja 3 % se izračuna na podlagi skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade zadevne države članice, ki imajo skupno uporabno tlorisno površino več kot 500 m² in ki 1. januarja vsakega leta ne izpolnjujejo nacionalnih minimalnih zahtev glede energetske učinkovitosti, določenih v skladu s členom 4 Direktive 2010/31/EU. Navedena meja se zniža na 250 m² od 9. julija 2015 naprej.

Če država članica določi, da se obveznost letne prenove 3 % skupne tlorisne površine nanaša tudi na stavbe v lasti in rabi upravnih oddelkov na ravni pod osrednjo vladno, se 3 % stopnja izračuna na podlagi skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade ter upravnih oddelkov zadevne države članice, ki imajo skupno uporabno tlorisno površino več kot 500 m² oziroma od 9. julija 2015 več kot 250 m² in ki 1. januarja vsakega leta ne izpolnjujejo nacionalnih minimalnih zahtev glede energetske učinkovitosti, določenih v skladu s členom 4 Direktive 2010/31/EU.

Države članice se lahko pri izvajanju ukrepov za temeljito prenovno stavb osrednje vlade v skladu s prvim pododstavkom odločijo, da upoštevajo stavbo kot celoto, vključno z ovjem stavbe, opremo, obratovanjem in vzdrževanjem.

Države članice zahtevajo, da imajo pri ukrepih za energetske učinkovitost prednost stavbe osrednje vlade z najnižjo energetske učinkovitostjo, če je to stroškovno učinkovito in tehnično izvedljivo.

2. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo določile ali uporabljale zahtev iz odstavka 1 za naslednje kategorije stavb:

(a) stavbe, ki so uradno zaščitene kot del zaščitene okolja ali zaradi njihovega posebnega arhitekturnega ali zgodovinskega pomena, če bi izpolnjevanje določenih minimalnih zahtev glede energetske učinkovitosti nesprejemljivo spremenilo njihov značaj ali videz;

(b) stavbe v lasti oboroženih sil ali osrednje vlade, ki se uporabljajo za namene nacionalne obrambe, vendar v to kategorijo ne spadajo posamezni bivalni prostori ali poslovne stavbe, ki jih uporabljajo oborožene sile in drugi uslužbenci nacionalnih obrambnih organov;

(c) stavbe, ki se uporabljajo za obredne namene ali verske dejavnosti.

3. Če država članica prenove več kot 3% skupne tlorisne površine stavbe osrednje vlade v določenem letu, lahko presežek šteje v okvir letne stopnje prenove v enem od predhodnih ali naslednjih treh let.

4. Države članice lahko v okvir letne stopnje prenove stavb osrednje vlade štejejo nove stavbe, ki so v uporabi in lasti kot nadomestilo za določene stavbe osrednje vlade, porušene v enem od predhodnih dveh let, ali stavbe, ki so bile prodane, porušene ali so prenehale biti v uporabi v enem od predhodnih dveh let zaradi intenzivnejše uporabe drugih stavb.

5. Države članice za namene odstavka 1 do 31. decembra 2013 pripravijo in objavijo popis stavb osrednje vlade, ki se ogrevajo in/ali ohlajajo in ki imajo skupno uporabno tlorisno površino več kot 500 m² oziroma od 9. julija 2015 več kot 250 m², razen stavb, izvzetih na podlagi odstavka 2. Popis vsebuje naslednje podatke:

(a) tlorisno površino v m² in

(b) energetske učinkovitost vsake stavbe ali zadevne podatke o energiji.

6. Brez poseganja v člen 7 Direktive 2010/31/EU lahko države članice izberejo alternativni pristop k odstavkom 1 do 5 tega člena ter sprejmejo druge stroškovno učinkovite ukrepe,

vključno s temeljitimi prenovami in ukrepi za spremembo vedenja uporabnikov stavb, s katerimi bi do leta 2020 dosegle prihranek energije v upravičenih stavbah v lasti in rabi osrednje vlade, ki je najmanj enak prihranku, ki je določen v odstavku 1 in o katerem se poroča letno.

Za namene alternativnega pristopa lahko države članice prihranek energije, ki bi ga dosegle z uporabo odstavkov 1 do 4, ocenijo na podlagi ustreznih standardnih vrednosti za porabo energije v referenčnih stavbah osrednje vlade pred obnovo in po njej ter na podlagi ocenjene površine njenega stavbnega fonda. Kategorije referenčnih stavb osrednje vlade so reprezentativne za ta stavbni fond.

Države članice, ki izberejo alternativni pristop, Komisijo do 31. decembra 2013 uradno obvestijo o alternativnih ukrepih, ki jih nameravajo sprejeti, in prikažejo, kako naj bi dosegle enakovredno izboljšanje energetske učinkovitosti stavb osrednje vlade.

7. Države članice spodbujajo javne organe, tudi na regionalni in lokalni ravni, ter organe za socialna stanovanja, za katere velja javno pravo, naj v skladu s svojimi pristojnostmi in upravnimi strukturami:

(a) sprejmejo načrt za energetske učinkovitost, ki je samostojen ali del širšega načrta za podnebje ali okolje ter vključuje posebne cilje in ukrepe za prihranek energije in za povečanje energetske učinkovitosti, da bi sledili zgledu stavb osrednje vlade, kot je določeno v odstavkih 1, 5 in 6;

(b) kot del izvajanja svojega načrta vzpostavijo sistem upravljanja z energijo, vključno z energetskimi pregledi;

(c) za financiranje prenov in izvajanje načrtov za dolgoročno ohranitev ali izboljšanje energetske učinkovitosti po potrebi uporabijo podjetja za energetske storitve in pogodbeno zagotavljanje prihranka energije.

Člen 6

Nakupi javnih organov

1. Države članice zagotovijo, da osrednje vlade kupujejo le izdelke, storitve in stavbe z visoko energetske učinkovitostjo, kakor je določeno v Prilogi III, kolikor je to v skladu s stroškovno učinkovitostjo, ekonomsko izvedljivostjo, večjo trajnostjo, tehnično ustreznostjo in zadostno ravni konkurence.

Obveznost iz prvega pododstavka se uporablja za pogodbe o nakupu izdelkov, storitev in stavb s strani javnih organov, če je vrednost takih pogodb enaka ali večja od pragov, določenih v členu 7 Direktive 2004/18/ES.

2. Obveznost iz odstavka 1 se uporablja za pogodbe oboroženih sil le, kolikor to ni v nasprotju z naravo in glavnim ciljem dejavnosti oboroženih sil. Obveznost se ne uporablja za pogodbe za dobavo vojaške opreme, kakor je opredeljena v Direktivi 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju postopkov za oddajo nekaterih naročil gradenj, blaga in storitev, ki jih oddajo naročniki na področju obrambe in varnosti⁽¹⁾.

3. Države članice spodbujajo javne organe, tudi na regionalni in lokalni ravni, naj v skladu s svojimi pristojnostmi in upravnimi strukturami sledijo zgledu osrednje vlade ter kupujejo le izdelke, storitve in stavbe z visoko energetsko učinkovitostjo. Države članice spodbujajo javne organe, da pri javnih razpisih za storitve, ki imajo znaten energetski vidik, ocenijo možnost sklepanja dolgoročnih pogodb, ki zagotavljajo dolgoročni prihranek energije.

4. Brez poseganja v odstavek 1 lahko države članice pri nakupu svežnja izdelkov, ki kot celota spada na področje uporabe delegiranega akta, sprejetega na podlagi Direktive 2010/30/EU, zahtevajo, da ima skupna energetska učinkovitost prednost pred energetsko učinkovitostjo posameznih izdelkov znotraj tega svežnja, tj. nakup svežnja izdelkov, ki izpolnjuje merilo pripadnosti najvišjemu razredu energetske učinkovitosti.

Člen 7

Sistemi obveznosti energetske učinkovitosti

1. Vsaka država članica določi sistem obveznosti energetske učinkovitosti. Brez poseganja v odstavek 2 se s tem sistemom zagotovi, da distributerji energije in/ali podjetja za maloprodajo energije, določeni kot zavezane strani v skladu z odstavkom 4, ki delujejo na ozemlju posamezne države članice, do 31. decembra 2020 dosežejo cilj skupnega prihranka končne energije.

Navedeni cilj je v obdobju od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2020 najmanj enak doseganju novih letnih prihrankov v višini 1,5 % letne količine prodane energije končnim odjemalcem s strani vseh distributerjev energije ali vseh podjetij za maloprodajo energije glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2013. Iz tega izračuna se lahko deloma ali v celoti izključi količina prodane energije, ki se uporablja za prevoz.

Države članice določijo, kako bodo izračunani novi prihranki iz drugega pododstavka porazdeljeni v celotnem obdobju.

2. Vsaka država članica lahko ob upoštevanju odstavka 3:

(a) pri izračunu, ki je določen v drugem pododstavku odstavka 1, uporabi vrednost 1 % v letih 2014 in 2015, 1,25 % v letih 2016 in 2017 ter 1,5 % v letih 2018, 2019 in 2020;

(b) izključi iz izračuna vso ali del količine prodane energije, ki se uporablja v industrijskih dejavnostih, navedenih v Prilogi I k Direktivi 2003/87/ES;

(c) dovoli, da se prihranek energije, dosežen v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije, vključno z infrastrukturo za učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje, na podlagi izvajanja zahtev iz člena 14(4), točke (b) člena 14(5) in člena 15(1) do (6) in (9), upošteva pri prihranku energije, ki je določen v odstavku 1, in

(d) pri prihranku energije, ki je določen v odstavku 1, upošteva prihranek energije, ki izhaja iz posameznih ukrepov, ki se po novem izvajajo od 31. decembra 2008 in so še vedno učinkoviti leta 2020 ter jih je mogoče meriti in preverjati.

3. Uporaba odstavka 2 ne povzroči, da je prihranek energije iz odstavka 1 manjši za več kot 25 %. Države članice, ki uporabijo odstavek 2, o tem uradno obvestijo Komisijo do 5. junija 2014, vključno z elementi iz odstavka 2, ki jih uporabijo, in izračunom njihovega učinka na prihranek energije iz odstavka 1.

4. Brez poseganja v izračun prihranka energije za doseganje cilja v skladu z drugim pododstavkom odstavka 1 vsaka država članica za namene prvega pododstavka odstavka 1 na podlagi objektivnih in nediskriminatornih meril določi, kateri distributerji energije in/ali podjetja za maloprodajo energije, ki delujejo na njenem ozemlju, so zavezane strani, in lahko mednje vključi distributerje ali podjetja za maloprodajo goriva za prevoz, ki delujejo na njenem ozemlju. Prihranek energije, ki je potreben za izpolnitev obveznosti, zavezane strani dosežejo pri končnih odjemalcih, ki jih po potrebi določi država članica, neodvisno od izračuna iz odstavka 1, ali če države članice tako odločijo, s potrjenimi prihranki drugih strani, kakor je opisano v točki (b) odstavka 7.

5. Države članice prihranke energije, ki jih zahtevajo od vsake zavezane strani, izrazijo v porabi končne ali primarne energije. Metoda, izbrana za izražanje zahtevanih prihrankov energije, se uporabi tudi za izračun prihrankov, ki jih uveljavljajo zavezane strani. Uporabijo se pretvorbeni faktorji iz Priloge IV.

⁽¹⁾ UL L 216, 20.8.2009, str. 76.

6. Države članice zagotovijo, da se prihranki, ki izhajajo iz odstavkov 1, 2 in 9 tega člena ter člena 20(6), izračunajo v skladu s točkama 1 in 2 Priloge V. Vzpostavijo sisteme za merjenje, nadzor in preverjanje, v okviru katerih se preveri vsaj statistično pomemben delež in reprezentativen vzorec ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki jih sprejmejo zavezane strani. To merjenje, nadzor in preverjanje se izvaja neodvisno od zvezanih strani.

7. V okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti lahko države članice:

- (a) v sprejete obveznosti varčevanja vključijo zahteve s socialnim ciljem, tudi zahtevo, da se delež ukrepov za energetsko učinkovitost prednostno izvede v gospodinjstvih, ki jih je prizadela energetska revščina, ali v socialnih stanovanjih;
- (b) zezanim stranem dovolijo, da pri svoji obveznosti upoštevajo potrjene prihranke energije, ki so jih dosegli ponudniki energetskih storitev ali druge tretje strani, tudi kadar zavezane strani prek drugih organov, ki jih je odobrila država, ali prek javnih organov spodbujajo ukrepe, ki lahko vključujejo tudi formalna partnerstva, vendar to ni nujno, in so lahko kombinirani z drugimi viri financiranja. Kadar države članice to dovolijo, potem zagotovijo, da je vzpostavljen postopek odobritve, ki je jasen, pregleden in odprt za vse udeležence na trgu ter katerega cilj je zmanjšanje stroškov potrjevanja;
- (c) zezanim stranem dovolijo, da upoštevajo prihranke, dosežene v zadevnem letu, kot če bi bili doseženi v enem od preteklih štirih ali naslednjih treh let.

8. Države članice enkrat letno objavijo vse prihranke energije, ki jih je dosegla vsaka zavezana stran ali vsaka podkategorija zvezane strani v okviru sistema.

Države članice zagotovijo, da zavezane strani na zahtevo predložijo:

- (a) zbirne statistične podatke o svojih končnih odjemalcih (in opredelijo bistvene spremembe v primerjavi s predhodnimi podatki) in
- (b) trenutne podatke o porabi končnih odjemalcev, po potrebi vključno z diagrami porabe, delitvijo odjemalcev in njihovo geografsko lokacijo, pri tem pa v skladu z veljavno zakonodajo Unije zagotovijo nedotakljivost in zaupnost zasebnih ali poslovno občutljivih podatkov.

Taka zahteva ne mora biti podana več kot enkrat na leto.

9. Države članice lahko kot alternativo možnosti določitve sistema obveznosti energetske učinkovitosti iz odstavka 1 sprej-

mejo druge ukrepe politike za doseg prihranka energije pri končnih odjemalcih, če navedeni ukrepi politike izpolnjujejo merila, določena v odstavkih 10 in 11. Letni novi prihranek energije, ki se doseže s tem pristopom, je enak novemu prihranku energije, ki je določen v odstavkih 1, 2 in 3. Države članice lahko sisteme obveznosti združijo z alternativnimi ukrepi politike, vključno z nacionalnimi programi za energetsko učinkovitost, če pri tem ohranijo enakost.

Ukrepi politike iz prvega pododstavka lahko vključujejo naslednje ukrepe politike ali njihove kombinacije, vendar nanje niso omejeni:

- (a) davek na energijo ali ogljikov dioksid, ki zmanjša porabo končne energije;
- (b) programe in instrumente financiranja ali davčne spodbude, ki vodijo k uporabi energetske učinkovite tehnologije ali tehnik in zmanjšajo porabo končne energije;
- (c) predpise ali prostovoljne sporazume, ki vodijo k uporabi energetske učinkovite tehnologije ali tehnik in zmanjšajo porabo končne energije;
- (d) standarde in norme, katerih namen je izboljšati energetsko učinkovitost izdelkov in storitev, tudi stavb in vozil, razen če so ti obvezni in se uporabljajo v državah članicah na podlagi zakonodaje Unije;
- (e) sisteme za energetsko označevanje, razen tistih, ki so obvezni in se uporabljajo v državah članicah na podlagi zakonodaje Unije;
- (f) usposabljanje in izobraževanje, vključno s svetovalnimi programi za energetiko, ki vodijo v uporabo energetske učinkovite tehnologije ali tehnik in zmanjšajo porabo končne energije.

Države članice do 5. decembra 2013 uradno obvestijo Komisijo o ukrepih politike, ki jih nameravajo sprejeti za namene prvega pododstavka in člena 20(6) v skladu z okvirom iz točke 4 Priloge V, ter prikažejo, kako naj bi dosegle zahtevani prihranek. Pri ukrepih politike iz drugega pododstavka in člena 20(6) je iz tega uradnega obvestila razvidno, kako so izpolnjena merila iz odstavka 10. Pri ukrepih politike, razen tistih iz drugega pododstavka ali člena 20(6), države članice pojasnijo, kako je dosežena enaka stopnja prihranka, spremljanja in preverjanja. Komisija lahko predlaga spremembe v treh mesecih po prejemu uradnega obvestila.

10. Brez poseganja v odstavek 11 so merila za ukrepe politike, sprejete na podlagi drugega pododstavka odstavka 9 in člena 20(6), naslednja:

- (a) ukrepi politike določajo najmanj dve vmesni obdobji do 31. decembra 2020 in zagotavljajo uresničitev ravni zastavljenih ciljev, določene v odstavku 1;
- (b) opredeljena je odgovornost vseh pooblaščenih strani, udeleženi strani oziroma javnih organov izvajalcev;
- (c) prihranki energije, ki jih je treba doseči, so določeni pregledno;
- (d) prihranki energije, ki so določeni ali ki naj bi jih dosegli z ukrepom politike, so izraženi kot poraba končne ali primarne energije, pri čemer se uporabljajo pretvorbeni faktorji, določeni v Prilogi IV;
- (e) prihranki energije se izračunajo z uporabo metod in načel, določenih v točkah 1 in 2 Priloge V;
- (f) prihranki energije se izračunajo z uporabo metod in načel, določenih v točki 3 Priloge V;
- (g) udeležene strani predložijo, razen če to ni izvedljivo, in objavijo letno poročilo o doseženih prihrankih energije;
- (h) zagotovi se spremljanje rezultatov in predvidijo se ustrezni ukrepi, če napredek ni zadovoljiv;
- (i) vzpostavi se sistem nadzora, ki vključuje tudi neodvisno preverjanje statistično pomembnega deleža ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, in
- (j) vsako leto se objavijo podatki o letnem trendu prihrankov energije.

11. Države članice zagotovijo, da sta davka iz točke (a) drugega pododstavka odstavka 9 skladna z merili iz točk (a), (b), (c), (d), (f), (h) in (j) odstavka 10.

Države članice zagotovijo, da so predpisi in prostovoljni sporazumi iz točke (c) drugega pododstavka odstavka 9 skladni z merili iz točk (a), (b), (c), (d), (e), (g), (h), (i) in (j) odstavka 10.

Države članice zagotovijo, da so drugi ukrepi politike iz drugega pododstavka odstavka 9 in nacionalni skladi za energetske učinkovitost iz člena 20(6) skladni z merili iz točk (a), (b), (c), (d), (e), (h), (i) in (j) odstavka 10.

12. Države članice zagotovijo, da se v primeru prekrivanja ukrepov politike ali posameznih ukrepov prihrankov energije ne šteje dvojno.

Člen 8

Energetski pregledi in sistemi upravljanja z energijo

1. Države članice si prizadevajo, da so vsem končnim odjemalcem na voljo kakovostni energetski pregledi, ki so stroškovno učinkoviti in:

(a) jih neodvisno izvajajo kvalificirani in/ali akreditirani strokovnjaki v skladu z merili o usposobljenosti ali

(b) jih izvajajo in nadzirajo neodvisni organi v skladu z nacionalno zakonodajo.

Energetske preglede iz prvega pododstavka lahko izvajajo notranji strokovnjaki ali energetski pregledovalci, če je zadevna država članica vzpostavila sistem zagotavljanja in preverjanja njihove kakovosti, po potrebi vključno z letnim naključnim izborom najmanj statistično pomembnega deleža vseh energetskih pregledov, ki jih opravijo.

Za zagotavljanje visoke kakovosti energetskih pregledov in sistemov upravljanja z energijo države članice določijo pregledna in nediskriminatorna minimalna merila za energetske preglede, ki temeljijo na Prilogi VI.

Energetski pregledi ne vključujejo določb o prepovedi posredovanja ugotovitev pregledov kvalificiranemu/akreditiranemu ponudniku energetskih storitev, če odjemalec temu ne nasprotuje.

2. Države članice oblikujejo programe, s katerimi spodbujajo izvajanje energetskih pregledov v malih in srednjih podjetjih ter naknadno izvajanje priporočil, ki izhajajo iz teh pregledov.

Na podlagi preglednih in nediskriminatornih meril ter brez poseganja v pravo Unije o državni pomoči lahko države članice vzpostavijo programe podpore za MSP, tudi če so ta sklenila prostovoljne sporazume, za kritje stroškov energetskih pregledov in izvajanja stroškovno zelo učinkovitih priporočil, ki izhajajo iz energetskih pregledov, če se predlagani ukrepi izvedejo.

Države članice MSP seznanijo, tudi prek posredniških organizacij, ki jih zastopajo, z dejanskimi primeri, kako lahko sistemi upravljanja z energijo ugodno vplivajo na njihovo dejavnost. Komisija pomaga državam članicam s podpiranjem izmenjave najboljših praks na tem področju.

3. Države članice pripravijo tudi programe, s katerimi gospodinjstva prek ustreznih svetovalnih služb ozaveščajo o koristih tovrstnih pregledov.

Države članice spodbujajo programe usposabljanja, s katerimi energetski pregledovalci pridobijo ustrezno znanje in usposobljenost, ter s tem omogočijo, da je na voljo dovolj strokovnjakov.

4. Države članice zagotovijo, da se v podjetjih, ki niso MSP, izvede energetski pregled, ki ga neodvisno in stroškovno učinkovito izvedejo kvalificirani in/ali akreditirani strokovnjaki ali ga izvedejo in nadzirajo neodvisni organi v skladu z nacionalno zakonodajo do 5. decembra 2015 in najmanj na vsaka štiri leta od datuma zadnjega energetskega pregleda.

5. Za energetske preglede, ki so izvedeni neodvisno na podlagi minimalnih meril, ki temeljijo na Prilogi VI, in v okviru prostovoljnih sporazumov med organizacijami zainteresiranih strani in imenovanim organom ter jih nadzira zadevna država članica ali drugi organi, ki so jih pristojni organi ustrezno pooblastili, ali Komisija, velja, da izpolnjujejo zahteve iz odstavka 4.

Dostop udeležencev na trgu, ki ponujajo energetske storitve, temelji na preglednih in nediskriminatornih merilih.

6. Podjetja, ki niso MSP in izvajajo sistem upravljanja z energijo ali okoljem, ki ga je potrdil neodvisni organ v skladu z veljavnimi evropskimi ali mednarodnimi standardi, so izvzeta iz zahtev iz odstavka 4, če države članice zagotovijo, da zadevni sistem upravljanja vključuje energetski pregled na podlagi minimalnih meril, ki temeljijo na Prilogi VI.

7. Energetski pregledi so lahko samostojni ali del širše okoljske presoje. Države članice lahko zahtevajo, da se v energetski pregled vključijo ocena tehnične in ekonomske izvedljivosti priključitve na obstoječe ali načrtovano omrežje za daljinsko ogrevanje ali hlajenje.

Brez poseganja v zakonodajo Unije o državni pomoči lahko države članice izvajajo spodbude in programe podpore za izvajanje priporočil, ki izhajajo iz energetskih pregledov, in podobne ukrepe.

Člen 9

Meritve

1. Države članice v mejah tehnične izvedljivosti, finančne sprejemljivosti in sorazmerno z morebitnimi prihranki energije zagotovijo, da imajo končni odjemalci električne energije, zemeljskega plina, daljinskega ogrevanja, daljinskega hlajenja in tople sanitarne vode na voljo individualne števec po konkurenčnih cenah, ki natančno prikazujejo dejansko količino porabljene energije končnega odjemalca in informacije o dejanskem času njene porabe.

Tak individualni števec po konkurenčnih cenah je vedno na voljo, kadar se:

- (a) obstoječi števec zamenja, razen če je to tehnično neizvedljivo ali cenovno neučinkovito glede na ocenjene možne dolgoročne prihranke;
- (b) naredi nova napeljava na novi stavbi ali pri večji prenovi stavbe, kakor je določeno v Direktivi 2010/31/EU.

2. Kadar in kolikor države članice uporabijo inteligentne merilne sisteme in uvedejo inteligentne števec za zemeljski plin in/ali električno energijo v skladu z direktivama 2009/72/ES in 2009/73/ES:

- (a) zagotovijo, da merilni sistemi končnim odjemalcem prikazujejo informacije o dejanskem času porabe in da se pri določitvi minimalnih funkcionalnosti števec in obveznosti, ki jih imajo udeleženci na trgu, v celoti upoštevajo cilji energetske učinkovitosti in koristi za končne odjemalce;
- (b) zagotovijo varnost inteligentnih števec in sporočanja podatkov ter zasebnost končnih odjemalcev v skladu z ustrezno zakonodajo Unije o varstvu podatkov in zasebnosti;
- (c) v primeru električne energije od upravljavcev števec na zahtevo končnega odjemalca zahtevajo, da zagotovijo, da lahko števec oziroma števeci upoštevajo električno energijo, ki se dovaja v omrežje iz prostorov končnega odjemalca;
- (d) zagotovijo, da so končnemu odjemalcu ali tretji osebi, ki deluje v njegovem imenu, na zahtevo končnega odjemalca dani na voljo podatki o meritvah njegovega dovoda in odjema električne energije v lahko razumljivi obliki, ki mu omogoča primerjavo ponudb na enaki osnovi;
- (e) zahtevajo, da odjemalci ob namestitvi inteligentnih števec dobijo ustrezne nasvete in informacije, zlasti o vseh njihovih možnostih za upravljanje odčitavanja števec in spremljanje porabe energije.

3. Če se stavba pri ogrevanju in hlajenju ali pri dobavi tople vode oskrbuje iz omrežja za daljinsko ogrevanje ali iz centralnega vira, ki oskrbuje več stavb, se toplotni števec ali števec za toplo vodo namesti na toplotni izmenjevalnik ali na mesto oddaje.

V večstanovanjskih in večnamenskih stavbah, ki imajo centralni vir ogrevanja/hlajenja ali so oskrbovane iz omrežja za daljinsko ogrevanje ali iz centralnega vira, ki oskrbuje več stavb, se do 31. decembra 2016 za merjenje porabe toplote ali hlajenja ali tople vode v vsaki posamezni enoti, če je to tehnično izvedljivo in stroškovno učinkovito, namestijo tudi individualni števec porabe. Če uporaba individualnih števec pri merjenju ogrevanja ni tehnično izvedljiva ali stroškovno učinkovita, se uporabijo individualni delilniki stroškov ogrevanja za merjenje porabe toplote na posameznem radiatorju, razen če zadevna država članica izkaže, da namestitev tovrstnih delilnikov stroškov ogrevanja ne bi bila stroškovno učinkovita. V teh primerih se lahko razmisli o alternativnih stroškovno učinkovitih načinih merjenja porabe toplote.

Kadar se večstanovanjske stavbe oskrbujejo z daljinskim ogrevanjem ali hlajenjem ali kadar v njih prevladujejo lastni skupni sistemi ogrevanja ali hlajenja, lahko države članice za zagotovitev preglednosti in točnosti obračunavanja individualne porabe uvedejo pregledna pravila o delitvi stroškov porabe toplote ali tople vode v takšnih stavbah. Takšna pravila po potrebi vključujejo smernice o načinu delitve stroškov toplote in/ali tople vode, ki se uporablja za:

- (a) toplo vodo za potrebe gospodinjstva;
- (b) toploto, ki se oddaja iz napeljave v stavbi ali za ogrevanje skupnih prostorov (kadar so stopnišča in hodniki opremljeni z radiatorji);
- (c) za ogrevanje stanovanj.

Člen 10

Informacije o obračunu

1. Če končni odjemalci nimajo inteligentnih števcov iz direktiv 2009/72/ES in 2009/73/ES, države članice do 31. decembra 2014 zagotovijo, da so informacije o obračunu za vse sektorje, zajete v tej direktivi, vključno z distributerji energije, operaterji distribucijskih sistemov in podjetji za maloprodajo energije, točne in da temeljijo na dejanski porabi v skladu s točko 1.1 Priloge VII, če je to tehnično izvedljivo in ekonomsko upravičeno.

Ta obveznost se lahko izpolni s sistemom rednega samoodčitavanja končnih odjemalcev, ki odčitane podatke s števca sporočajo dobavitelju energije. Le če končni odjemalec ne sporoči odčitanih podatkov s števca za zadevno obračunsko obdobje, se obračun pripravi na podlagi ocenjene porabe ali pavšalnega zneska.

2. Števci, nameščeni v skladu z direktivama 2009/72/ES in 2009/73/ES, omogočajo točne informacije o obračunu na podlagi dejanske porabe. Države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci možnost enostavnega dostopa do dodatnih informacij o pretekli porabi, ki omogočajo podrobno samopreverjanje.

Dodatne informacije o pretekli porabi vključujejo:

- (a) kumulativne podatke za obdobje najmanj treh predhodnih let ali, če je krajše, obdobje od začetka veljavnosti pogodbe o dobavi. Podatki ustrezajo obdobjem, za katera so na voljo informacije o vmesnih obračunih; in
- (b) tudi podrobne podatke o času porabe za vsak dan, teden, mesec in leto. Takí podatki so dani na voljo končnemu odjemalcu prek spleta ali vmesnika števca za obdobje najmanj zadnjih 24 mesecev ali, če je krajše, obdobje od začetka veljavnosti pogodbe o dobavi.

3. Države članice ne glede na to, ali so bili inteligentni števcji nameščeni ali ne:

- (a) zahtevajo, da kolikor so informacije o obračunu električne energije in pretekli porabi končnih odjemalcev na voljo, se na zahtevo končnega odjemalca dajo na voljo ponudniku energetskih storitev, ki ga imenuje končni odjemalec;
- (b) zagotovijo, da imajo končni odjemalci možnost elektronskega prejemanja informacij o obračunu in obračunov ter da odjemalci na zahtevo prejmejo jasno in razumljivo pojasnilo o tem, kako je bil pripravljen njihov obračun, zlasti če obračuni ne temeljijo na dejanski porabi;
- (c) zagotovijo, da končni odjemalci poleg obračuna dobijo na voljo ustrezne informacije o celovitem prikazu tekočih stroškov za porabljeno energijo v skladu s Prilogo VII;
- (d) lahko določijo, da na zahtevo končnega odjemalca informacije, vključene v te obračune, ne štejejo kot zahteva za plačilo. V takšnih primerih države članice zagotovijo, da dobavitelji virov energije nudijo prožno ureditev za dejanska plačila;
- (e) zahtevajo, da se informacije o stroških energije in predračuni zanje porabnikom zagotavljajo na zahtevo ter pravočasno in v lahko razumljivi obliki, ki porabnikom omogoča primerjavo ponudb na enaki osnovi.

Člen 11

Stroški dostopa do informacij o merjenju in obračunu

1. Države članice zagotovijo, da končni odjemalci vse svoje obračune za porabo energije in informacije o njih prejmejo brezplačno ter da imajo na ustrezen način in brezplačno tudi dostop do informacij o svoji porabi.

2. Ne glede na odstavek 1 se razdelitev stroškov v zvezi z informacijami o obračunu za individualno porabo ogrevanja in hlajenja v večstanovanjskih in večnamenskih stavbah v skladu s členom 9(3) opravi nepridobitno. Stroške, ki nastanejo zaradi dodelitve te naloge tretji strani, kot je ponudnik storitev ali lokalni dobavitelj energije, ter zajemajo meritev, dodelitev stroškov in obračun za dejansko individualno porabo v takšnih stavbah, je mogoče prenesti na končne odjemalce, kolikor so ti stroški razumni.

Člen 12

Program za obveščanje in krepitev vloge porabnikov

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi male porabnike energije, tudi gospodinjstva, spodbujajo k učinkoviti rabi energije in jim to omogočajo. Ti ukrepi so lahko del nacionalne strategije.

2. Za namene odstavka 1 ti ukrepi vključujejo enega ali več elementov iz točk (a) ali (b):

(a) vrsta instrumentov in politik za spodbujanje spremembe vedenja, med katerimi so lahko:

(i) davčne spodbude;

(ii) dostop do financiranja, nepovratnih sredstev ali subvencij;

(iii) obveščanje;

(iv) vzorčni projekti;

(v) dejavnosti na delovnem mestu;

(b) načini in sredstva za pritegnitev porabnikov in organizacij porabnikov pri morebitni uvedbi inteligentnih števec z obveščanjem o:

(i) stroškovno učinkovitih in lahko izvedljivih spremembah rabe energije;

(ii) ukrepov za energetske učinkovitost.

Člen 13

Kazni

Države članice določijo pravila o kaznih, ki se uporabljajo v primeru neupoštevanja nacionalnih določb, sprejetih v skladu s členi 7 do 11 in členom 18(3), ter sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev njihovega izvajanja. Kazni so učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice Komisijo obvestijo o teh določbah do 5. junija 2014 ter jo nemudoma uradno obvestijo o kakršnih koli naknadnih spremembah, ki vplivajo nanje.

POGLAVJE III

UČINKOVITOST OSKRBE Z ENERGIJO

Člen 14

Spodbujanje učinkovitosti pri ogrevanju in hlajenju

1. Države članice do 31. decembra 2015 izvedejo celovito oceno možnosti za uporabo soproizvodnje z visokim izkoristkom ter učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje ter o njej uradno obvestijo Komisijo; ta ocena vključuje informacije iz Priloge VIII. Če so enakovredno oceno že izvedle, o tem uradno obvestijo Komisijo.

V celoviti oceni se v celoti upošteva analiza nacionalnih možnosti za soproizvodnjo z visokim izkoristkom, opravljena v skladu z Direktivo 2004/8/ES.

Na zahtevo Komisije se ocena posodobi vsakih pet let in pošlje Komisiji. Komisija poda vsako tako zahtevo vsaj eno leto pred rokom.

2. Države članice sprejmejo politike, ki spodbujajo ustrezno upoštevanje – na lokalni in regionalni ravni – možnosti uporabe sistemov učinkovitega ogrevanja in hlajenja, zlasti tistih, ki uporabljajo soproizvodnjo z visokim izkoristkom. Upošteva se možnost razvoja lokalnih in regionalnih trgov toplote.

3. Države članice za namene ocene iz odstavka 1 v skladu z delom 1 Priloge IX izvedejo analizo stroškov in koristi za svoje ozemlje, ki temelji na podnebnih razmerah, ekonomski izvedljivosti in tehnični ustreznosti. Analiza stroškov in koristi lahko prispeva k identifikaciji rešitev za zadovoljevanje potreb po ogrevanju in hlajenju, ki so najbolj gospodarne z viri in stroškovno učinkovite. Navedena analiza stroškov in koristi je lahko del okoljske presoje v skladu z Direktivo 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje⁽¹⁾.

4. Kadar je pri oceni iz odstavka 1 in analizi iz odstavka 3 ugotovljeno, da obstaja možnost za uporabo soproizvodnje z visokim izkoristkom in/ali učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje, pri kateri bi bile koristi večje od stroškov, države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za razvoj infrastrukture za učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje in/ali za omogočenje razvoja soproizvodnje z visokim izkoristkom ter uporabe ogrevanja in hlajenja iz odvečne toplote in obnovljivih virov energije v skladu z odstavki 1, 5, in 7.

Kadar pri oceni iz odstavka 1 in analizi iz odstavka 3 ni ugotovljeno, da obstaja možnost, pri kateri bi bile koristi večje od stroškov, vključno z upravnimi stroški za izvedbo analize stroškov in koristi iz odstavka 5, lahko zadevne države članice obrate izvajajo iz zahtev, določenih v navedenem odstavku.

5. Države članice zagotovijo, da se opravi analiza stroškov in koristi v skladu z delom 2 Priloge IX, kadar je po 5. juniju 2014:

(a) načrtovana nova termoelektrarna, katere skupna vhodna toplotna moč presega 20 MW, za oceno stroškov in koristi zagotavljanja obratovanja elektrarne kot obrata za soproizvodnjo z visokim izkoristkom;

⁽¹⁾ UL L 197, 21.7.2001, str. 30.

(b) obsežno prenovljena obstoječa termoelektrarna s skupno vhodno toplotno močjo nad 20 MW, za oceno stroškov in koristi njene pretvorbe za sproizvodnjo z visokim izkoristkom;

(c) načrtovan ali obsežno prenovljen industrijski obrat, katerega skupna vhodna toplotna moč presega 20 MW in ki proizvaja odvečno toploto pri koristni ravni temperature, za oceno stroškov in koristi uporabe odvečne toplote za zadovoljevanje ekonomsko upravičenega povpraševanja, tudi s sproizvodnjo, in priključitve tega obrata na omrežje za daljinsko ogrevanje in hlajenje;

(d) načrtovano novo omrežje za daljinsko ogrevanje in hlajenje ali je v obstoječem omrežju za daljinsko ogrevanje in hlajenje načrtovana nova elektrarna, katere skupna vhodna toplotna moč presega 20 MW, ali naj bi se temeljito prenovil takšen obstoječ obrat, z namenom ocene stroškov in koristi uporabe odvečne toplote iz bližnjih industrijskih obratov.

Nameščanje opreme za zajemanje ogljikovega dioksida, ki se proizvede v kurilnih napravah, z namenom geološkega shranjevanja, kakor je določeno v Direktivi 2009/31/ES, se za namen točk (b), (c) in (d) tega odstavka ne šteje kot prenovitev.

Države članice lahko zahtevajo, da se analiza stroškov in koristi iz točk (c) in (d) izvede v sodelovanju s podjetji, odgovornimi za delovanje omrežij za daljinsko ogrevanje in hlajenje.

6. Države članice lahko iz odstavka 5 izvamejo:

(a) elektrarne, ki se uporabljajo ob obremenitvenih konicah, in obrate za rezervno sproizvodnjo električne energije, ki naj bi v petletnem obdobju obratovali manj kot 1 500 obratov na leto kot tekoče povprečje, in sicer na podlagi postopka preverjanja, ki ga vzpostavijo države članice in ki zagotavlja, da je izpolnjeno to merilo za izvzetje;

(b) jedrske elektrarne;

(c) obrate, ki se morajo nahajati v bližini geološkega območja shranjevanja, ki je odobreno v skladu z Direktivo 2009/31/ES.

Države članice lahko za izvzetje posameznih obratov iz določb točk (c) in (d) odstavka 5 določijo tudi prage, izražene s količino razpoložljive uporabne odvečne toplote, povpraševanjem po toploti ali razdaljami med industrijskimi obrati in omrežji za daljinsko ogrevanje.

Države članice do 31. decembra 2013 uradno obvestijo Komisijo o izjemah, sprejetih v skladu s tem odstavkom, pozneje pa tudi o vseh njihovih naknadnih spremembah.

7. Države članice sprejmejo merila za energetska dovoljenja iz člena 7 Direktive 2009/72/ES ali merila za enakovredno dovoljenje, s katerimi zagotovijo:

(a) upoštevanje izida celovitih ocen iz odstavka 1;

(b) izpolnitev zahtev iz odstavka 5 ter

(c) upoštevanje izida analize stroškov in koristi iz odstavka 5.

8. Države članice lahko izvajajo posamezne obrate iz zahtev meril za energetska dovoljenja in meril za dovoljenja iz odstavka 7, da morajo izvesti možnosti, katerih koristi so večje od stroškov, če je to potrebno zaradi nujnih zakonskih, lastniških ali finančnih razlogov. V teh primerih zadevna država članica v treh mesecih po sprejetju take odločitve Komisiji predloži utemeljeno uradno obvestilo o njej.

9. Odstavki 5, 6, 7 in 8 tega člena se uporabljajo za obrate, zajete v Direktivi 2010/75/EU, brez poseganja v zahteve iz navedene direktive.

10. Države članice na podlagi harmoniziranih referenčnih vrednosti izkoristkov iz točke (f) Priloge II zagotovijo, da je mogoče potrditi izvor električne energije, proizvedene v sproizvodnji z visokim izkoristkom, na podlagi objektivnih, preglednih in nediskriminatornih meril, ki jih določi posamezna država članica. Države članice zagotovijo, da je to potrdilo o izvoru skladno z zahtevami in da so vanj vključene vsaj informacije iz Priloge X. Države članice vzajemno priznajo svoja potrdila o izvoru izključno kot dokazilo o informacijah iz tega odstavka. Vsaka zavrnitev priznanja potrdila o izvoru kot takšnega dokazila, zlasti zaradi preprečevanja goljufije, mora temeljiti na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih. Države članice uradno obvestijo Komisijo o takšni zavrnitvi in jo utemeljijo. V primeru zavrnitve priznanja potrdila o izvoru lahko Komisija sprejme odločitev, da bo stran, ki je potrdilo zavrnila, prisilila k priznanju potrdila, zlasti na podlagi objektivnih, preglednih in nediskriminatornih meril, na katerih takšno priznanje temelji.

Komisija je pooblašena, da z delegiranimi akti v skladu s členom 23 te Direktive pregleda harmonizirane referenčne vrednosti izkoristkov iz Izvedbenega sklepa Komisije 2011/877/EU⁽¹⁾ na podlagi Direktive 2004/8/ES do 31. decembra 2014.

⁽¹⁾ UL L 343, 23.12.2011, str. 91.

11. Države članice zagotovijo, da se vsaka razpoložljiva podpora sproizvodnji pogojuje s tem, da proizvedena električna energija izvira iz sproizvodnje z visokim izkoristkom in se odvečna toplota učinkovito izkorišča za doseganje prihrankov primarne energije. Za javno podporo sproizvodnji ter proizvodnji in omrežjem za daljinsko ogrevanje po potrebi veljajo pravila o državni pomoči.

Člen 15

Pretvorba, prenos in distribucija energije

1. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni organi za energetiko pri izvajanju regulativnih nalog, določenih v direktivah 2009/72/ES in 2009/73/ES, glede odločitev o delovanju plinske in električne infrastrukture ustrezno upoštevajo energetske učinkovitost.

Države članice zlasti zagotovijo, da nacionalni regulativni organi za energetiko z oblikovanjem omrežnih tarif in ureditev v okviru Direktive 2009/72/ES ter ob upoštevanju stroškov in koristi posameznega ukrepa zagotovijo spodbude za upravljavce omrežij, da dajo uporabnikom omrežij na voljo sistemske storitve, ki jim omogočajo izvajanje ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti v okviru nadaljnjega uvajanja pametnih omrežij.

Takšne sistemske storitve lahko določi operater sistema in ne smejo negativno vplivati na varnost sistema.

Države članice za električno energijo zagotovijo, da so v zvezi z regulacijo omrežja in omrežnimi tarifami izpolnjena merila iz Priloge XI, pri čemer se upoštevajo smernice in kodeksi, oblikovani v skladu z Uredbo (ES) št. 714/2009.

2. Države članice zagotovijo, da se do 30. junija 2015:

(a) izvede ocena možnosti za povečanje energetske učinkovitosti njihove plinske in električne infrastrukture, zlasti kar zadeva prenos, distribucijo, uravnavanje obremenitev in interoperabilnost, ter povezanost z obrati za proizvodnjo energije, vključno z možnostmi dostopa za mikrogeneratorske energije;

(b) opredelijo dejanski ukrepi in naložbe za stroškovno učinkovite izboljšave energetske učinkovitosti v omrežni infrastrukturi s časovnim razporedom njihove uvedbe.

3. Države članice lahko dovolijo, da so v sistemih in tarifnih strukturah dovoljene sestavine s socialnim ciljem za prenos in distribucijo energije iz omrežij, če vsi moteči vplivi na sistem prenosa in distribucije ostanejo na potrebni minimalni ravni ter niso nesorazmerni s socialnim ciljem.

4. Države članice zagotovijo, da se v tarifah za prenos in distribucijo odstranijo spodbude, ki negativno vplivajo na celotno učinkovitost (vključno z energetsko učinkovitostjo) proizvodnje, prenosa, distribucije in dobave električne energije, ali tiste, ki bi lahko ovirale odzivanje na povpraševanje pri izravnavi trga in pri zagotavljanju pomožnih storitev. Države članice zagotovijo, da se upravljavci omrežij spodbujajo k izboljšanju učinkovitosti zasnove in delovanja infrastrukture ter da tarife na podlagi Direktive 2009/72/ES omogočajo dobaviteljem, da izboljšajo udeležbo porabnikov pri učinkovitosti sistema, vključno z odzivanjem na povpraševanje glede na nacionalne razmere.

5. Države članice brez poseganja v člen 16(2) Direktive 2009/28/ES ter ob upoštevanju člena 15 Direktive 2009/72/ES in potrebe po zagotavljanju stalne oskrbe s toploto zagotovijo, da v skladu z zahtevami v zvezi z ohranjanjem zanesljivosti in varnosti omrežja, temelječimi na preglednih in nediskriminatornih merilih, ki jih določijo pristojni nacionalni organi, operaterji prenosnega in distribucijskega sistema v okviru odgovornosti za razporejanje obratov za proizvodnjo energije na svojem ozemlju:

(a) zagotavljajo prenos in distribucijo električne energije iz sproizvodnje z visokim izkoristkom;

(b) zagotavljajo prednostni ali zagotovljen dostop do omrežja za električno energijo iz sproizvodnje z visokim izkoristkom;

(c) pri razporejanju obratov za proizvodnjo električne energije zagotovijo prednostno pošiljanje električne energije iz sproizvodnje z visokim izkoristkom, če to dopušča varno delovanje nacionalnega elektroenergetskega sistema.

Države članice zagotovijo, da so pravila za razvrščanje v zvezi s prednostnim dostopom in pošiljanjem v njihovem elektroenergetskem sistemu jasno in podrobno razložena ter objavljena. Pri zagotavljanju prednostnega dostopa ali pošiljanja za sproizvodnjo z visokim izkoristkom lahko države članice določijo razvrstitev med različnimi vrstami obnovljive energije in sproizvodnje z visokim izkoristkom ter znotraj posameznih vrst, v vsakem primeru pa zagotovijo, da prednostni dostop za energijo iz različnih obnovljivih virov energije ali pošiljanje te energije nista ovirana.

Poleg obveznosti iz prvega pododstavka upravljavci prenosnih in distribucijskih sistemov izpolnjujejo zahteve iz Priloge XII.

Države članice lahko zlasti spodbujajo povezavo do omrežja za električno energijo iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, proizvedeno v napravah za malo soproizvodnjo in mikrosoproizvodnjo. Če je ustrezno, države članice sprejmejo ukrepe za spodbujanje upravljavcev omrežij, da sprejmejo postopek preprostega obveščanja „postavi in priglasi“ za postavitve naprav za mikrosoproizvodnjo ter tako poenostavijo in skrajšajo postopek odobritve za posamezne državljanke in monterje.

6. Države članice v skladu z zahtevami v zvezi z ohranjanjem zanesljivosti in varnosti omrežja sprejmejo ustrezne ukrepe za zagotovitev, da lahko upravljavci obratov za soproizvodnjo z visokim izkoristkom ponudijo storitve izravnave in druge operativne storitve na ravni operaterjev prenosnih ali distribucijskih sistemov, če je to tehnično in ekonomsko izvedljivo z vidika načina delovanja obrata za soproizvodnjo z visokim izkoristkom. Operaterji prenosnega in distribucijskega sistema zagotovijo, da so takšne storitve del postopka zbiranja ponudb za storitve, ki je pregleden, nediskriminatoren in ga je mogoče nadzirati.

Države članice lahko po potrebi zahtevajo, da operaterji prenosnega sistema in distribucijskega sistema z zmanjševanjem stroškov za vzpostavitev povezave in uporabo sistema spodbujajo postavitve obratov za soproizvodnjo z visokim izkoristkom v bližini območij povpraševanja.

7. Države članice lahko proizvajalcem električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, ki se želijo priključiti v omrežje, dovolijo, da objavijo razpis za dela, povezana s priključitvijo v omrežje.

8. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni organi za energetiko spodbujajo vire na strani povpraševanja, kot je odzivanje na povpraševanje, da poleg dobave sodelujejo na veleprodajnih in maloprodajnih trgih.

Ob upoštevanju tehničnih omejitev, značilnih za upravljanje omrežij, države članice zagotovijo, da operaterji prenosnega sistema in operaterji distribucijskega sistema pri izpolnjevanju zahtev za storitve izravnave in pomožne storitve izvajalce odzivanja na povpraševanje, tudi povezovalce, obravnavajo nediskriminatorno na podlagi njihovih tehničnih zmogljivosti.

Ob upoštevanju tehničnih omejitev, značilnih za upravljanje omrežij, države članice spodbujajo dostop in udeležbo odzivanja na povpraševanje na trgu storitev izravnave, rezervnih in drugih sistemskih storitev ter v ta namen med drugim od nacionalnih regulativnih organov na področju energije oziroma, če je to potrebno v skladu z nacionalnim regulativnim sistemom, od operaterjev prenosnega sistema in distribucijskega sistema zahtevajo, da v tesnem sodelovanju z izvajalci storitev odzivanja na povpraševanje in porabniki določijo tehnične podrobnosti za sodelovanje na teh trgih na podlagi tehničnih zahtev, ki veljajo za te trge, in zmogljivosti odzivanja na povpraševanje. V te specifikacije je vključena tudi udeležba povezovalcev.

9. Pri pripravi poročil v skladu z Direktivo 2010/75/EU države članice brez poseganja v člen 9(2) navedene direktive preučijo možnost vključitve informacij o ravneh energetske učinkovitosti obratov, v katerih poteka izgorevanje goriva, s skupno nazivno vhodno toplotno močjo 50 MW ali več na podlagi ustreznih in najboljših razpoložljivih tehnologij, razvitih v skladu z Direktivo 2010/75/EU in Direktivo 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. januarja 2008 o celovitem preprečevanju in nadzoru onesnaževanja ⁽¹⁾.

Države članice lahko spodbujajo upravljavce obratov iz prvega pododstavka naj izboljšajo svoje povprečne letne neto operativne ravni.

POGLAVJE IV

HORIZONTALNE DOLOČBE

Člen 16

Razpoložljivost sistemov kvalifikacij, akreditacij in potrjevanja

1. Če država članica meni, da je nacionalna raven tehnične usposobljenosti, objektivnosti in zanesljivosti nezadostna, zagotovi, da so ali postanejo do 31. decembra 2014 na voljo sistemi potrjevanja in/ali akreditacij in/ali enakovredni sistemi kvalifikacij, po potrebi vključno s primernimi programi usposabljanja, za ponudnike energetskih storitev in energetskih pregledov, energetske menedžerje in monterje elementov stavb, povezanih z energijo in opredeljenih v členu 2(9) Direktive 2010/31/EU.

2. Države članice poskrbijo, da sistemi iz odstavka 1 porabnikom zagotavljajo preglednost, da so zanesljivi in prispevajo k doseganju nacionalnih ciljev povečanja energetske učinkovitosti.

3. Države članice objavijo sisteme potrjevanja in/ali akreditacije ali enakovredne sisteme kvalifikacij iz odstavka 1 ter v zvezi s primerjavami med sistemi in njihovim priznavanjem sodelujejo med seboj in s Komisijo.

Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi porabnike seznani, da so v skladu s členom 18(1) na voljo sistemi kvalifikacij in/ali potrjevanja.

Člen 17

Obveščanje in usposabljanje

1. Države članice zagotovijo, da so informacije o razpoložljivih mehanizmi za energetsko učinkovitost ter finančnih in pravnih okvirih pregledne ter da se obsežno posredujejo vsem zadevnim udeležencem na trgu, vključno s porabniki, gradbeniki, arhitekti, inženirji, okoljskimi in energetskimi pregledovalci ter monterji elementov stavb, kakor so opredeljeni v Direktivi 2010/31/EU.

Države članice spodbujajo seznanjanje bank in drugih finančnih institucij z možnostmi sodelovanja pri financiranju ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, tudi z ustanovitvijo javno-zasebnih partnerstev.

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2008, str. 8.

2. Države članice ustvarijo ustrezne pogoje, da lahko udeleženci na trgu porabnikom energije nudijo ustrezne in ciljne informacije ter svetovanje o energetske učinkovitosti.

3. Komisija pregleda učinek svojih ukrepov v podporo razvoju platform, v okviru katerih med drugim evropski organi za socialni dialog spodbujajo programe usposabljanja o energetske učinkovitosti, ter po potrebi uvede dodatne ukrepe. Spodbuja razpravo evropskih socialnih partnerjev o energetske učinkovitosti.

4. Države članice ob sodelovanju zainteresiranih strani, tudi lokalnih in regionalnih organov, spodbujajo ustrezne pobude za obveščanje, osveščanje in usposabljanje, ki državljane seznajajo s koristmi in praktičnimi vidiki sprejemanja ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti.

5. Komisija spodbuja izmenjavo in obsežno razširjanje informacij o najboljših praksah energetske učinkovitosti v državah članicah.

Člen 18

Energetske storitve

1. Države članice spodbujajo trg energetskih storitev in dostop MSP do tega trga, tako da:

(a) razširjajo jasne in lahko dostopne informacije o:

(i) razpoložljivih pogodbah o energetskih storitvah in klavzulah, ki bi morale biti vključene v takšne pogodbe, da se zagotovijo prihranki energije in pravice končnih odjemalcev;

(ii) finančnih instrumentih, spodbudah, nepovratnih sredstvih in posojilih v podporo projektom o storitvah energetske učinkovitosti;

(b) spodbujajo razvoj oznak kakovosti, med drugim tistih, ki jih podeljujejo poklicna združenja;

(c) objavljajo in redno posodablajo seznam razpoložljivih ponudnikov energetskih storitev, ki so kvalificirani in/ali potrjeni, in njihovih kvalifikacij in/ali potrdil v skladu s členom 16 ali zagotavljajo povezavo, na kateri lahko ponudniki energetskih storitev objavljajo informacije;

(d) podpirajo javni sektor pri sprejemanju ponudb za energetske storitve, zlasti za izvedbo prenove stavb, tako da:

(i) zagotavljajo vzorčne pogodbe za pogodbeno zagotavljanje prihranka energije, ki vsebujejo vsaj točke, našete v Prilogi XIII;

(ii) zagotavljajo informacije o najboljših praksah pri pogodbenem zagotavljanju prihranka energije, vključno z

analizo stroškov in koristi, za katero je uporabljen pristop celotnega življenjskega kroga, če je takšna analiza na voljo;

(e) v okviru nacionalnega akcijskega načrta za energetske učinkovitost izvedejo kakovostni pregled trenutnega stanja in prihodnjega razvoja trga energetskih storitev.

2. Države članice po potrebi podpirajo pravilno delovanje trga energetskih storitev, tako da

(a) določijo kontaktno točko/kontaktne točke, pri katerih lahko končni odjemalci dobijo informacije iz odstavka 1, in objavijo podatke o njih;

(b) po potrebi sprejmejo ukrepe za odpravo regulativnih in neregulativnih ovir, ki upočasnjujejo uvedbo pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in drugih vzorčnih storitev za energetske učinkovitost, namenjenih določitvi in/ali izvedbi ukrepov za prihranek energije;

(c) preučijo možnost uvedbe ali zadolžitve za opravljanje vloge neodvisnega mehanizma, kot je varuh pravic, da bi zagotovili učinkovito obravnavo pritožb in izvensodno obravnavo sporov, ki izhajajo iz pogodb o energetskih storitvah;

(d) omogočijo neodvisnim posrednikom na trgu, da sodelujejo pri spodbujanju razvoja trga na strani povpraševanja in ponudbe.

3. Države članice zagotovijo, da se distributerji energije, operaterji distribucijskega sistema in podjetja za maloprodajo energije vzdržijo vseh dejavnosti, ki bi lahko ovirale povpraševanje po energetskih storitvah in njihovo zagotavljanje ali izvajanje drugih ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti ali ki bi zadrževale razvoj trgov takih storitev ali ukrepov, vključno z zaprtjem trga za konkurente ali zlorabo prevladujočega položaja.

Člen 19

Drugi ukrepi za spodbujanje energetske učinkovitosti

1. Države članice ocenijo in brez poseganja v temeljna načela zakonodaje držav članic o lastninskih in najemnih razmerjih po potrebi sprejmejo ustrezne ukrepe za odpravo regulativnih in neregulativnih ovir za energetske učinkovitost, zlasti v zvezi z:

(a) razdelitvijo spodbud med lastnika in najemnika stavbe ali med lastnike, da bi zagotovili, da se navedene strani, zato ker posamezno ne bi pridobile polnih koristi ali ker ni pravil o razdelitvi stroškov in koristi med njimi, vključno z nacionalnimi predpisi in ukrepi, ki urejajo postopke odločanja o večlastniški lastnini, ne odvrnejo od naložb v izboljšanje učinkovitosti, ki bi jih sicer izvedle;

(b) pravnimi in regulativnimi določbami ter upravnimi praksami v zvezi z javnimi nakupi ter letno pripravo proračuna in obračunavanjem za zagotovitev, da se posamezni javni organi ne odvrnejo od naložb v izboljšanje energetske učinkovitosti in čim večjega zmanjšanja stroškov življenjskega kroga ter od uporabe pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in drugih mehanizmov financiranja s tretje strani na dolgoročni pogodbeni osnovi.

Taki ukrepi za odpravo ovir lahko vključujejo zagotavljanje spodbud, razveljavitev ali spremembo pravnih ali regulativnih določb, sprejetje smernic in razlagalnih sporočil ali poenostavitev upravnih postopkov. Take ukrepe je mogoče združiti z zagotavljanjem izobraževanja, usposabljanja in specifičnih informacij ter tehnične pomoči v zvezi z energetske učinkovitostjo.

2. V prvem nacionalnem akcijskem načrtu za energetske učinkovitost, navedenem v členu 24(2), se Komisija uradno obvesti o oceni ovir in ukrepov iz odstavka 1. Komisija spodbuja izmenjavo najboljših nacionalnih praks v tej zvezi.

Člen 20

Nacionalni sklad za energetske učinkovitost, financiranje in tehnična podpora

1. Države članice brez poseganja v člena 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije omogočajo vzpostavitev finančnih mehanizmov ali uporabo obstoječih mehanizmov za ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti, tako da bodo dosežene največje koristi financiranja iz različnih virov.

2. Komisija po potrebi neposredno ali prek evropskih finančnih institucij pomaga državam članicam pri oblikovanju finančnih mehanizmov in sistemov tehnične podpore za večjo energetske učinkovitost v posameznih sektorjih.

3. Komisija spodbuja izmenjavo najboljših praks med pristojnimi nacionalnimi ali regionalnimi oblastmi ali organi, npr. prek letnih srečanj regulativnih organov, javnih podatkovnih baz z informacijami o izvajanju ukrepov v državah članicah in primerjave med državami.

4. Države članice lahko ustanovijo nacionalni sklad za energetske učinkovitost. Namen tega sklada je podpirati nacionalne pobude za energetske učinkovitost.

5. Države članice lahko dopustijo, da se obveznosti, določene v členu 5(1), izpolnijo z letnimi prispevki v nacionalni sklad za energetske učinkovitost v znesku, ki je enak znesku naložb, potrebnih za izpolnitev teh obveznosti.

6. Države članice lahko zavezanim stranem omogočijo, da svoje obveznosti, določene v členu 7(1), izpolnijo tako, da v nacionalni sklad za energetske učinkovitost letno prispevajo znesek, ki je enak znesku naložb, potrebnih za izpolnitev teh obveznosti.

7. Države članice lahko svoje prihodke od dodeljenih letnih emisij v skladu z Odločbo št. 406/2009/ES uporabijo za razvoj inovativnih mehanizmov financiranja, s katerimi bo mogoče uresničiti cilj izboljšanja energetske učinkovitosti stavb iz člena 5.

Člen 21

Pretvorbeni faktorji

Za primerjavo prihrankov energije in pretvorbo v primerljivo enoto se uporabljajo pretvorbeni faktorji, določeni v Prilogi IV, razen če je upravičena uporaba drugih pretvorbenih faktorjev.

POGLAVJE V

KONČNE DOLOČBE

Člen 22

Delegirani akti

1. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 23 za pregled harmoniziranih referenčnih vrednosti izkoristkov iz drugega pododstavka člena 14(10).

2. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 23, da vrednosti, metode za izračun, privzeti koeficient primarne energije in zahteve iz prilog I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X in XII prilagodi tehničnemu napredku.

Člen 23

Izvajanje pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.

2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 22 se prenese na Komisijo za obdobje petih let od 4. decembra 2012.

3. Pooblastilo iz člena 22 lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. Z odločitvijo o preklicu pooblastila preneha veljati prenos pooblastila, naveden v tej odločitvi. Odločitev začne učinkovati dan po njeni objavi v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši datum, ki je v njej določen. Odločitev ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.

4. Takoj ko Komisija sprejme delegirani akt, o tem istočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.

5. Delegirani akt, sprejet v skladu s členom 22, začne veljati le, če niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotujeta delegiranemu aktu v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu, ali če sta pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestila Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 24

Pregled in spremljanje izvajanja

1. Države članice od leta 2013 vsako leto do 30. aprila poročajo o napredku, doseženem v zvezi z nacionalnimi cilji povečanja energetske učinkovitosti v skladu z delom 1 Priloge XIV. Poročilo je lahko del nacionalnih programov reform iz Priporočila Sveta 2010/410/EU z dne 13. julija 2010 o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in Unije⁽¹⁾.

2. Države članice do 30. aprila 2014 in nato vsaka tri leta predložijo nacionalne akcijske načrte za energetske učinkovitost. Nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost zajemajo bistvene ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti in pričakovane in/ali dosežene prihranke energije, tudi pri dobavi, prenosu in distribuciji energije ter pri končni porabi energije, z namenom doseganja nacionalnih ciljev povečanja energetske učinkovitosti, navedenih v členu 3(1). Nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost se dopolnijo s posodobljenimi ocenami pričakovane skupne porabe primarne energije leta 2020 in tudi ocenjenimi ravnmi porabe primarne energije v sektorjih, navedenih v delu 1 Priloge XIV.

Komisija do 31. decembra 2012 pripravi okvirno predlogo za nacionalne akcijske načrte za energetske učinkovitost. Ta okvirna predloga se sprejme v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 26(2). Nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost v vsakem primeru vključujejo podatke iz Priloge XIV.

3. Komisija ovrednoti letna poročila in nacionalne akcijske načrte za energetske učinkovitost ter oceni, v kolikšnem obsegu so države članice napredovale pri doseganju nacionalnih ciljev povečanja energetske učinkovitosti, kot je zahtevano v členu 3(1), in izvajanju te direktive. Komisija svojo oceno predloži Evropskemu parlamentu in Svetu. Komisija lahko na podlagi ocene poročil in nacionalnih akcijskih načrtov za energetske učinkovitost državam članicam izda priporočila.

4. Komisija spremlja učinek izvajanja te direktive na direktive 2003/87/ES, 2009/28/ES in 2010/31/EU ter na Odločbo št. 406/2009/ES in industrijske sektorje, zlasti tiste, ki so izpostavljeni visokemu tveganju premestitve emisij CO₂ in so navedeni v Sklepu 2010/2/EU.

5. Komisija prvič pregleda, ali je možnost izvzetja iz določb, predvidena v členu 14(6), še potrebna, pri oceni prvega nacionalnega akcijskega načrta za energetske učinkovitost, nato pa vsaka tri leta. Kadar pregled razkrije, da katerega koli od meril za ta izvzetja ob upoštevanju razpoložljivosti toplotne obremenitve in dejanskih pogojev delovanja izvzetih obratov ni več mogoče upravičiti, Komisija predlaga ustrezne ukrepe.

6. Države članice v skladu z metodologijo iz Priloge I Komisiji vsako leto do 30. aprila predložijo statistične podatke o nacionalni proizvodnji električne energije in toplote iz soproizvodnje z visokim in nizkim izkoristkom v primerjavi skupnimi zmogljivostmi za proizvodnjo toplote in električne energije. Države članice predložijo tudi letne statistične podatke o zmogljivostih za proizvodnjo toplote in električne energije iz soproizvodnje in o gorivih za soproizvodnjo ter proizvodnji in zmogljivostih daljinskega ogrevanja in hlajenja v primerjavi s skupnimi zmogljivostmi za proizvodnjo toplote in električne energije. Države članice predložijo statistične podatke o prihrankih primarne energije, doseženih z uporabo soproizvodnje, v skladu z metodologijo iz Priloge II.

7. Komisija do 30. junija 2014 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži oceno iz člena 3(2), po potrebi skupaj s predlogi za nadaljnje ukrepe.

8. Komisija ob upoštevanju zahtev iz Direktive 2004/18/ES do 5. decembra 2015 pregleda učinkovitost izvajanja člena 6 in predloži poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu. Temu poročilu se po potrebi priložijo predlogi za nadaljnje ukrepe.

9. Komisija do 30. junija 2016 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o izvajanju člena 7. Poročilo se po potrebi priloži zakonodajni predlog za enega ali več naslednjih namenov:

(a) sprememba končnega datuma iz člena 7(1);

(b) pregled zahtev iz člena 7(1), (2) in (3);

(c) določitev dodatnih splošnih zahtev, zlasti v zvezi z zadevami iz člena 7(7).

⁽¹⁾ UL L 191, 23.7.2010, str. 28.

10. Komisija do 30. junija 2018 oceni napredek držav članic pri odpravi regulativnih in neregulativnih ovir, navedenih v členu 19(1). Tej oceni po potrebi sledijo predlogi za nadaljnje ukrepe.

11. Komisija omogoči, da so poročila iz odstavkov 1 in 2 javno dostopna.

Člen 25

Spletna platforma

Komisija za spodbujanje praktičnega izvajanja direktive na nacionalni, regionalni in lokalni ravni vzpostavi spletno platformo. Ta platforma podpira izmenjavo izkušenj glede praks, primerjalnih analiz, dejavnosti mreženja in inovativnih praks.

Člen 26

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 4 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 27

Spremembe in razveljavitve

1. Direktiva 2006/32/ES se razveljavi s 5. junijem 2014, razen člena 4(1) do (4) navedene direktive ter prilog I, III in IV navedene direktive, brez poseganja v obveznosti držav članic v zvezi z roki za prenos navedene direktive v nacionalno zakonodajo. Člen 4(1) do (4) ter priloge I, III in IV k Direktivi 2006/32/ES se razveljavijo s 1. januarjem 2017.

Direktiva 2004/8/ES se razveljavi s 5. junijem 2014, brez poseganja v obveznosti držav članic v zvezi z roki za prenos navedene direktive v nacionalno zakonodajo.

Sklicevanja na direktivi 2006/32/ES in 2004/8/ES se razumejo kot sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge XV.

2. Člen 9(1) in (2) Direktive 2010/30/EU se črta s 5. junijem 2014.

3. Direktiva 2009/125/ES se spremeni:

1. vstavi se naslednja uvodna izjava:

„(35a) Z Direktivo 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetske učinkovitosti stavb (*) se od držav članic zahteva, da določijo energetske učinkovitosti elementov stavb, ki so del ovoja stavbe, ter zahteve za sisteme glede celotne energetske učinkovitosti, pravilne namestitve in ustrezne velikosti, prilagoditve in nadzora tehničnih stavbnih sistemov, ki se namestijo v obstoječe stavbe. S cilji te direktive je združljivo, da lahko te zahteve v določenih okoliščinah omejujejo namestitev izdelkov, povezanih z energijo, ki ustrezajo tej direktivi in njenim izvedbenim ukrepom, če takšne zahteve ne povzročijo neupravičenih tržnih ovir.

(*) UL L 153, 18.6.2010, str. 13.“;

2. na koncu člena 6(1) se doda naslednji stavek:

„To ne posega v zahteve glede energetske učinkovitosti ter zahteve za sisteme, ki jih določijo države članice v skladu s členom 4(1) in členom 8 Direktive 2010/31/EU.“.

Člen 28

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 5. junija 2014.

Ne glede na prvi pododstavek države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s členom 4, prvim pododstavkom člena 5(1), členom 5(5), členom 5(6), zadnjim pododstavkom člena 7(9), členom 14(6), členom 19(2), členom 24(1) in členom 24(2) ter točko 4 Priloge V, in sicer do datumov, ki so v njih navedeni.

Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedilo temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

*Člen 29***Začetek veljavnosti**

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

*Člen 30***Naslovniki**

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu, 25. oktobra 2012

Za Evropski parlament

Predsednik

M. SCHULZ

Za Svet

Predsednik

A. D. MAVROYIANNIS

PRILOGA I

SPLOŠNA NAČELA ZA IZRAČUN ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ SOPROIZVODNJE

Del I

Splošna načela

Vrednosti, ki se uporabljajo za izračun električne energije iz soproizvodnje, se določijo na podlagi pričakovanega ali dejanskega obratovanja naprave pri običajnih pogojih uporabe. Pri napravah za mikrosoproizvodnjo lahko izračun temelji na potrjenih vrednostih.

- (a) Proizvodnja električne energije iz soproizvodnje je enaka skupni letni proizvodnji električne energije naprave, merjeni pri izhodnih sponkah glavnih generatorjev,
- (i) pri napravah za soproizvodnjo tipov (b), (d), (e), (f), (g) in (h) iz dela II s celotnim letnim izkoristkom, ki ga določijo države članice, na ravni najmanj 75 % in
- (ii) pri napravah za soproizvodnjo tipov (a) in (c) iz dela II s celotnim letnim izkoristkom, ki ga določijo države članice, na ravni najmanj 80 %.
- (b) Pri napravah za soproizvodnjo s celotnim letnim izkoristkom pod vrednostjo iz točke (i) v točki (a) (naprave za soproizvodnjo tipov (b), (d), (e), (f), (g) in (h) iz dela II) ali s celotnim letnim izkoristkom pod vrednostjo iz točke (ii) v točki (a) (naprave za soproizvodnjo tipov (a) in (c) iz dela II) se električna energija iz soproizvodnje izračuna po naslednji formuli:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} \cdot C$$

pri čemer:

E_{CHP} pomeni količino električne energije iz soproizvodnje;

C pomeni razmerje med električno energijo in toploto;

H_{CHP} pomeni količino koristne toplote iz soproizvodnje (izračunane v ta namen kot skupna proizvodnja toplote minus katera koli toplota, proizvedena v ločenih kotlih ali z odvzemom sveže pare iz parnega generatorja, nameščenega pred turbino).

Izračun električne energije iz soproizvodnje mora temeljiti na dejanskem razmerju med električno energijo in toploto. Če dejansko razmerje med električno energijo in toploto naprave za soproizvodnjo ni znano, se lahko za naprave tipov (a), (b), (c), (d) in (e) iz dela II, zlasti za statistične namene, uporabijo naslednje privzete vrednosti, če je izračunana električna energija iz soproizvodnje manjša ali enaka skupni proizvodnji električne energije iz naprave:

Tip naprave	Privzeto razmerje med električno energijo in toploto, C
Plinska turbina s kombiniranim ciklom z rekuperacijo toplote	0,95
Protitlačna parna turbina	0,45
Odjemno kondenzacijska parna turbina	0,45
Plinska turbina z rekuperacijo toplote	0,55
Motor z notranjim zgorevanjem	0,75

Če države članice za razmerja med električno energijo in toploto za naprave tipov (f), (g), (h), (i), (j) in (k) iz dela II uvedejo privzete vrednosti, se te vrednosti objavijo in sporočijo Komisiji.

- (c) Če se delež energijske vsebnosti vložka goriva v postopku soproizvodnje ponovno pridobi v kemikalijah in se reciklira, se lahko ta delež odšteje od vložka goriva pred izračunom celotnega izkoristka iz točk (a) in (b).
- (d) Države članice lahko določijo razmerje med električno energijo in toploto kot razmerje med električno energijo in koristno toploto pri obratovanju soproizvodnje z nižjo zmogljivostjo ter pri tem uporabijo obratovalne podatke določene naprave.
- (e) Države članice lahko za izračun po točkah (a) in (b) uporabijo druga poročevalna obdobja kot eno leto.

Del II

Tehnologije za soproizvodnjo, ki jih zajema ta direktiva

- (a) Plinska turbina s kombiniranim ciklom z rekuperacijo toplote
- (b) Protitlačna parna turbina
- (c) Odjemno kondenzacijska parna turbina
- (d) Plinska turbina z rekuperacijo toplote
- (e) Motor z notranjim zgorevanjem
- (f) Mikroturbine
- (g) Stirlingovi motorji
- (h) Gorivne celice
- (i) Parni motorji
- (j) Motorji z organskim Rankinovem ciklom
- (k) Katera koli druga vrsta tehnologije ali njihova kombinacija, ki spada pod opredelitev pojma iz člena 2(30).

Države članice pri izvajanju in uporabi splošnih načel za izračun električne energije iz soproizvodnje uporabijo podrobne smernice, določene v Odločbi Komisije 2008/952/ES z dne 19. novembra 2008 o določitvi podrobnih smernic za izvajanje in uporabo Priloge II k Direktivi 2004/8/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ UL L 338, 17.12.2008, str. 55.

PRILOGA II

METODOLOGIJA ZA DOLOČANJE IZKORISTKA POSTOPKA SOPROIZVODNJE

Vrednosti, ki se uporabljajo za izračun izkoristka soproizvodnje in prihrankov primarne energije, se določijo na podlagi pričakovanega ali dejanskega obratovanja naprave pri običajnih pogojih uporabe.

(a) Soproizvodnja z visokim izkoristkom

V tej direktivi soproizvodnja z visokim izkoristkom izpolnjuje naslednji merili:

- energija, proizvedena v napravah za soproizvodnjo, zagotovi najmanj 10-odstotni prihranek primarne energije, izračunan v skladu s točko (b), v primerjavi z referenčnimi vrednostmi za ločeno proizvodnjo toplote in električne energije,
- energija iz naprav za malo soproizvodnjo in mikrosoproizvodnjo, ki zagotavlja prihranek primarne energije, se lahko šteje za soproizvodnjo z visokim izkoristkom.

(b) Izračun prihranka primarne energije

Prihranek primarne energije, ki se zagotovi s soproizvodnjo v skladu s Prilogo I, se izračuna po naslednji formuli:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHP H_{\eta}}{Ref H_{\eta}} + \frac{CHP E_{\eta}}{Ref E_{\eta}}} \right) \times 100 \%$$

pri čemer:

PES pomeni prihranke primarne energije.

CHP H_{η} pomeni toplotni izkoristek soproizvodnje, opredeljen kot letno proizvedena koristna toplota, deljena z vložkom goriva, ki se porabi za proizvodnjo vsote koristne toplote in električne energije iz soproizvodnje.

Ref H_{η} pomeni referenčno vrednost izkoristka za ločeno proizvodnjo toplote.

CHP E_{η} pomeni električni izkoristek soproizvodnje, opredeljen kot letna električna energija iz soproizvodnje, deljena z vložkom goriva, ki se uporabi za proizvodnjo vsote koristne toplote in električne energije iz soproizvodnje. Če naprava za soproizvodnjo proizvaja mehansko energijo, se lahko letna električna energija iz soproizvodnje poveča za dodatni element, ki predstavlja količino električne energije, enakovredno količini mehanske energije. Ta dodatni element ne zagotavlja pravice do izdaje potrdila o izvoru v skladu s členom 14(10).

Ref E_{η} pomeni referenčno vrednost izkoristka za ločeno proizvodnjo električne energije.

(c) Izračuni prihrankov energije z uporabo alternativnega izračuna

Države članice lahko prihranek primarne energije iz proizvodnje toplote in električne energije ter mehanske energije izračunajo, kot je prikazano v nadaljevanju, ne da bi za izključitev deleža toplote in električne energije, ki ne izvirata iz soproizvodnje, uporabile Prilogo I. Takšna proizvodnja se lahko šteje kot soproizvodnja z visokim izkoristkom, če izpolnjuje merili za izkoristke iz točke (a) te priloge in če je pri napravah za soproizvodnjo z električno močjo večjo od 25 MW celotni izkoristek nad 70 %. Vendar se specifikacija količine električne energije iz soproizvodnje, pridobljene v taki proizvodnji, za izdajanje potrdil o izvoru in za statistične namene določi v skladu s Prilogo I.

Če se prihranek primarne energije za določen postopek izračuna z uporabo drugega načina, opisanega zgoraj, se prihranek primarne energije izračuna po formuli iz točke (b) te priloge, pri čemer se: „CHP H_η“ nadomesti s „H_η“ in „CHP E_η“ z „E_η“, pri čemer:

H_η pomeni toplotni izkoristek postopka, opredeljen kot letno proizvedena toplota, deljena z vložkom goriva, ki se uporabi za proizvodnjo vsote proizvedene toplote in električne energije.

E_η pomeni električni izkoristek postopka, opredeljen kot letno proizvedena električna energija, deljena z vložkom goriva, ki se uporabi za proizvodnjo vsote proizvedene toplote in električne energije. Če naprava za soproizvodnjo proizvaja mehansko energijo, se lahko letna električna energija iz soproizvodnje poveča za dodatni element, ki predstavlja količino električne energije, enakovredno količini mehanske energije. Ta dodatni element ne zagotavlja pravice do izdaje potrdila o izvoru v skladu s členom 14(10).

- (d) Države članice lahko za izračun v skladu s točkama (b) in (c) te priloge uporabijo druga poročevalna obdobja kot eno leto.
- (e) Pri napravah za mikrosoproizvodnjo lahko izračun prihrankov primarne energije temelji na potrjenih vrednostih.
- (f) Referenčne vrednosti izkoristka za ločeno proizvodnjo toplote in električne energije

Harmonizirane referenčne vrednosti izkoristkov so sestavljene iz matrike vrednosti, diferencirane po ustreznih dejavnikih, vključno z letom izdelave in vrstami goriva, in morajo temeljiti na izčrpno dokumentirani analizi, med drugim ob upoštevanju podatkov o obratovanju v realnih razmerah, mešanice goriv in podnebnih razmer ter tudi uporabljenih tehnologij za soproizvodnjo.

Izkoristek obratovanja ločene proizvodnje toplote in električne energije, ki naj bi jo soproizvodnja nadomestila, se določi glede na referenčne vrednosti izkoristka za ločeno proizvodnjo toplote in električne energije v skladu s formulo iz točke (b).

Referenčne vrednosti izkoristka se izračunajo v skladu z naslednjimi načeli:

1. pri napravah za soproizvodnjo temelji primerjava z ločeno proizvodnjo električne energije na načelu primerjanja istih kategorij goriva;
 2. vsaka naprava za soproizvodnjo se primerja z najboljšo razpoložljivo in ekonomsko upravičeno tehnologijo za ločeno proizvodnjo toplote in električne energije na trgu v letu izdelave naprave za soproizvodnjo;
 3. referenčne vrednosti izkoristka za naprave za soproizvodnjo, ki so starejše od 10 let, se določijo na podlagi referenčnih vrednosti za naprave, ki so stare 10 let;
 4. referenčne vrednosti izkoristka za ločeno proizvodnjo električne energije in proizvodnjo toplote odražajo podnebne razlike med državami članicami.
-

PRILOGA III

ZAHTEV GLEDE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA IZDELKE, STORITVE IN STAVBE, KI JIH KUPUJEJO OSREDNJE VLADE

Osrednje vlade ob nakupu izdelkov, storitev ali stavb, če je to skladno s stroškovno učinkovitostjo, ekonomsko izvedljivostjo, širšo trajnostjo, tehnično ustreznostjo ter zadostno konkurenco:

- (a) kupijo le izdelke, ki izpolnjujejo merilo najvišjega razreda energetske učinkovitosti, če je izdelek zajet v delegiranem aktu, sprejetem v skladu z Direktivo 2010/30/EU ali s povezano izvedbeno direktivo Komisije, kolikor je mogoče ob upoštevanju potrebe po zagotovitvi zadostne konkurence;
- (b) kadar je izdelek, ki ga točka (a) ne zajema, zajet v izvedbenem ukrepu v okviru Direktive 2009/125/ES, sprejetem po začetku veljavnosti te direktive, kupijo le izdelke, ki izpolnjujejo merila energetske učinkovitosti iz navedenega izvedbenega ukrepa;
- (c) kupijo pisarniško opremo, ki je zajeta v Sklepu Sveta 2006/1005/ES z dne 18. decembra 2006 o sklenitvi Sporazuma med vlado Združenih držav Amerike in Evropsko skupnostjo o usklajevanju programov za označevanje energetske učinkovitosti pisarniške opreme⁽¹⁾ in izpolnjuje zahteve za energetsko učinkovitost, ki niso manj stroge od specifikacij, navedenih v Prilogi C sporazuma, priloženega navedenemu sklepu;
- (d) kupijo le pnevmatike, ki izpolnjujejo merilo najvišjega razreda glede na izkoristek goriva, kakor je opredeljeno v Uredbi (ES) št. 1222/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o označevanju pnevmatik glede na izkoristek goriva in druge bistvene parametre⁽²⁾. Ta zahteva javnim organom ne preprečuje, da bi kupili pnevmatike najvišjega razreda glede na oprijem na mokri podlagi ali zunanji kotalni hrup, kadar je to utemeljeno zaradi varnosti ali javnega zdravja;
- (e) v svojih razpisih za naročila storitev zahtevajo, da ponudniki storitev pri izvajanju zadevnih storitev uporabljajo le izdelke, ki izpolnjujejo zahteve iz točk (a) do (d). Ta zahteva se uporablja samo za nove izdelke, ki jih ponudniki storitev delno ali v celoti kupijo za zagotavljanje zadevne storitve;
- (f) kupijo le stavbe ali sklenejo nove najemne pogodbe samo za tiste stavbe, ki izpolnjujejo vsaj minimalne zahteve glede energetske učinkovitosti iz člena 5(1), razen kadar je namen nakupa stavbe naslednji:
 - (i) izvedba temeljite prenove ali rušenja,
 - (ii) v primeru javnih organov ponovna prodaja stavbe, ne da bi jo javni organ uporabljal za svoje potrebe, ali
 - (iii) ohraniti stavbo, ki je uradno zaščitena kot del zaščitene okolja ali zaradi njenega posebnega arhitekturnega ali zgodovinskega pomena.

Skladnost s temi zahtevami se potrdi z energetsko izkaznico iz člena 11 Direktive 2010/31/EU.

⁽¹⁾ UL L 381, 28.12.2006, str. 24.

⁽²⁾ UL L 342, 22.12.2009, str. 46.

PRILOGA IV

ENERGIJSKA VSEBNOST IZBRANIH GORIV ZA KONČNO RABO – PRETVORBENA TABELA ⁽¹⁾

Energetski proizvod	kJ (NKV)	kgoe (NKV)	kWh (NKV)
1 kg koksa	28 500	0,676	7,917
1 kg črnega premoga	17 200 — 30 700	0,411 — 0,733	4,778 — 8,528
1 kg briketov iz rjavega premoga	20 000	0,478	5,556
1 kg črnega lignita	10 500 — 21 000	0,251 — 0,502	2,917 — 5,833
1 kg rjavega premoga	5 600 — 10 500	0,134 — 0,251	1,556 — 2,917
1 kg oljnega skrilavca	8 000 — 9 000	0,191 — 0,215	2,222 — 2,500
1 kg šote	7 800 — 13 800	0,186 — 0,330	2,167 — 3,833
1 kg šotnih briketov	16 000 — 16 800	0,382 — 0,401	4,444 — 4,667
1 kg mazuta (težko olje)	40 000	0,955	11,111
1 kg lahkega kurilnega olja	42 300	1,010	11,750
1 kg motornega bencina	44 000	1,051	12,222
1 kg parafina	40 000	0,955	11,111
1 kg utekočinjenega naftnega plina	46 000	1,099	12,778
1 kg zemeljskega plina ⁽¹⁾	47 200	1,126	13,10
1 kg utekočinjenega zemeljskega plina	45 190	1,079	12,553
1 kg lesa (25 % vlage) ⁽²⁾	13 800	0,330	3,833
1 kg peletov/lesnih stiskancev	16 800	0,401	4,667
1 kg odpadkov	7 400 — 10 700	0,177 — 0,256	2,056 — 2,972
1 MJ pridobljene toplote	1 000	0,024	0,278
1 kWh električne energije	3 600	0,086	1 ⁽³⁾

Vir: Eurostat.

⁽¹⁾ 93 % metana.⁽²⁾ Države članice lahko uporabijo druge vrednosti, odvisno od najpogostejše uporabljanih vrst lesa v zadevni državi članici.⁽³⁾ Velja, kadar so prihranki energije izračunani v smislu primarne energije s pristopom od spodaj navzgor na podlagi porabe končne energije. Države članice lahko za prihranke električne energije v kWh uporabijo privzeti pretvorbni količnik v vrednosti 2,5. Države članice lahko uporabijo drugačen pretvorbni količnik, če lahko njegovo uporabo upravičijo.⁽¹⁾ Države članice lahko uporabijo drugačen pretvorbni količnik, če lahko njegovo uporabo upravičijo.

PRILOGA V

Skupne metode in načela za izračun učinka sistemov obveznosti energetske učinkovitosti ali drugih ukrepov politike iz člena 7(1), (2) in (9) ter člena 20(6)

1. Metode za izračun prihranka energije za namene člena 7(1) in (2) ter točk (b), (c), (d), (e) in (f) drugega pododstavka člena 7(9) ter člena 20(6).

Zavezane, udeležene ali pooblaščen strani ali javni organi izvajalci lahko uporabijo eno ali več naslednjih metod za izračun prihranka energije:

- (a) predvideni prihranek, ki se določi na podlagi rezultatov predhodnih energetskih izboljšav v podobnih obratih, izvedenih pod neodvisnim nadzorom. Splošni pristop je imenovan „predhodni“;
 - (b) izmerjeni prihranek, pri čemer se prihranek zaradi izvedbe ukrepa ali paketa ukrepov določi z beleženjem dejanskega zmanjšanja porabe energije ob ustreznem upoštevanju dejavnikov, kot so dodatnost, zasedenost, ravni proizvodnje in vreme, ki lahko vplivajo na porabo. Splošni pristop je imenovan „naknadni“;
 - (c) skalirani prihranek, pri čemer se uporabijo tehnične ocene prihranka. Tak pristop se lahko uporabi samo, kadar je pridobitev zanesljivih izmerjenih podatkov za določen obrat težavna ali nesorazmerno draga, na primer pri zamenjavi kompresorja ali električnega motorja z drugačno vrednostjo kWh od tiste, za katero so bili izmerjeni neodvisni podatki o prihranku, ali kadar jih na podlagi nacionalno uveljavljenih metodologij in meril izvedejo kvalificirani ali akreditirani strokovnjaki, ki so neodvisni od zavezanih, udeleženih ali pooblaščenih strani;
 - (d) anketno ugotovljeni prihranek, kadar se ugotavlja odziv porabnikov na nasvete, kampanje obveščanja in sisteme označevanja ali potrjevanja ali merjenje z inteligentnimi števci. Ta pristop se lahko uporablja le za prihranek, ki je posledica spremembe vedenja porabnikov. Ne uporablja pa se za prihranek, ki je rezultat izvedbe fizičnih ukrepov.
2. Pri ugotavljanju prihranka energije zaradi ukrepa za energetske učinkovitost za namene člena 7(1) in (2) ter točk (b), (c), (d), (e) in (f) drugega pododstavka člena 7(9) ter člena 20(6) se uporabljajo naslednja načela:
- (a) upošteva se lahko samo prihranek, ki presega naslednje ravni:

- (i) standarde emisijskih vrednosti Unije za nove osebne avtomobile in nova lahka gospodarska vozila na podlagi izvajanja Uredbe (ES) št. 443/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o določitvi standardov emisijskih vrednosti za nove osebne avtomobile kot del celostnega pristopa Skupnosti za zmanjšanje emisij CO₂ iz lahkih tovornih vozil ⁽¹⁾ oziroma Uredbe (EU) št. 510/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2011 o določitvi standardov emisijskih vrednosti za nova lahka gospodarska vozila kot del celostnega pristopa Unije za zmanjšanje emisij CO₂ iz lahkih tovornih vozil ⁽²⁾;

- (ii) zahteve Unije v zvezi z umikom nekaterih izdelkov, povezanih z energijo, s trga zaradi izvajanja izvedbenih ukrepov na podlagi Direktive 2009/125/ES in

- (b) zaradi podnebnih razlik med regijami se lahko države članice odločijo, da prihranke prilagodijo standardni vrednosti ali da uskladijo različne prihranke energije s temperaturnimi razlikami med regijami;

⁽¹⁾ UL L 140, 5.6.2009, str. 1.

⁽²⁾ UL L 145, 31.5.2011, str. 1.

- (c) dejavnosti zavezane, udeležene ali pooblaščne strani morajo biti dokazljivo pomembne za prihranek, ki naj bi bil dosežen;
 - (d) prihranka, ki izhaja iz posamičnega ukrepa, si ne more lastiti več kot ena stran;
 - (e) pri izračunu prihranka energije se upošteva, koliko časa bo prihranek učinkoval. To se lahko izračuna s seštetjem prihrankov, ki bodo doseženi na podlagi vsakega posameznega ukrepa med začetkom njegovega izvajanja in 31. decembrom 2020. Države članice lahko sprejmejo tudi drugo metodo, za katero se ocenjuje, da bo zagotovila vsaj isto skupno količino prihranka. Države članice ob uporabi drugih metod zagotovijo, da skupna količina prihranka energije, izračunana po teh drugih metodah, ne preseže količine prihranka energije, ki bi jo dobile, če bi prihranek izračunale s seštevkom prihrankov, doseženih na podlagi vsakega posameznega ukrepa med začetkom njegovega izvajanja in 31. decembrom 2020. Države članice v svojem prvem akcijskem načrtu za energetska učinkovitost v skladu s Prilogo XIV k tej direktivi podrobno opišejo, katere druge metode so uporabile in s kakšnimi določbami so zagotovile izpolnitev te zavezujoče zahteve za izračun, in
 - (f) ukrepi zavezanih, udeleženih ali pooblaščenih strani, posamični ali skupni, katerih cilj je trajno preoblikovanje izdelkov, opreme ali trgov na višjo raven energetske učinkovitosti, so dovoljeni in
 - (g) pri spodbujanju uveljavitve ukrepov za energetska učinkovitost države članice zagotovijo ohranitev standardov kakovosti za izdelke, storitve in izvedbo ukrepov. Če takih standardov ni, jih države članice uvedejo v sodelovanju z zavezanimi, udeleženimi ali pooblaščenimi stranmi.
3. Pri ugotavljanju prihranka energije zaradi ukrepov politike na podlagi točke (a) drugega pododstavka člena 7(9) se uporabljajo naslednja načela:
- (a) upošteva se lahko samo prihranek energije zaradi ukrepov obdavčitve, ki presegajo najnižje ravni obdavčitve goriv v skladu z Direktivo Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije ⁽¹⁾ ali Direktivo Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost ⁽²⁾;
 - (b) za izračun učinka se uporabijo najnovejši reprezentativni uradni podatki o prožnosti cen in
 - (c) prihranek energije zaradi spremljajočih instrumentov davčne politike, vključno z davčnimi spodbudami ali plačili v sklad, se upošteva ločeno.
4. Uradna priglasitev metodologije
- Države članice do 5. decembra 2013 uradno obvestijo Komisijo o podrobni metodologiji, ki so jo predlagale za delovanje sistemov obveznosti energetske učinkovitosti in za namene člena 7(9) in člena 20(6). Taka uradna obvestila – razen pri davkih – vključujejo podrobnosti o:
- (a) zavezanih, udeleženih ali pooblaščenih straneh ali javnih organih izvajalcih;
 - (b) ciljnih sektorjih;
 - (c) ciljni ravni prihranka energije ali pričakovanem prihranku, ki naj bi bil dosežen v celotnem obdobju in vmesnih obdobjih;
 - (d) trajanju obdobja obveznosti in vmesnih obdobjih;

⁽¹⁾ UL L 283, 31.10.2003, str. 51.

⁽²⁾ UL L 347, 11.12.2006, str. 1.

- (e) kategorijah upravičenih ukrepov;
- (f) metodologiji za izračun, vključno s tem, kako se določita dodatnost in pomembnost ter katere metodologije in merila se uporabljajo za tehnično oceno;
- (g) trajanju ukrepov;
- (h) pristopu za upoštevanje podnebnih razlik znotraj države članice;
- (i) standardih kakovosti;
- (j) protokolih za spremljanje in preverjanje ter o tem, na kakšen način bo zagotovljena njihova neodvisnost od zavezanih, udeleženi ali pooblaščenih strani;
- (k) protokolih za preglede in
- (l) kako je upoštevana obveznost izpolnitve zahtev iz drugega pododstavka člena 7(1).

Pri davkih se v uradnih obvestilih navedejo podrobnosti o:

- (a) ciljnih sektorjih in segmentu davkoplačevalcev;
 - (b) javnih organih izvajalcih;
 - (c) pričakovanem prihranku, ki naj bi bil dosežen;
 - (d) trajanju davčnega ukrepa in vmesnih obdobj in
 - (e) metodologiji izračuna, vključno z dejavniki prožnosti cen.
-

PRILOGA VI

Minimalna merila za energetske preglede, vključno s tistimi, ki se opravijo v okviru sistemov upravljanja z energijo

Energetski pregledi iz člena 8 temeljijo na naslednjih smernicah:

- (a) podlaga zanje so ažurni, izmerjeni, sledljivi obratovalni podatki o porabi energije in (za električno energijo) diagrami porabe;
- (b) zajemajo podroben pregled diagrama porabe energije za stavbe ali skupine stavb, tehnološke procese ali industrijske obrate, vključno s prevozom;
- (c) če je le mogoče izhajajo iz analize stroškov celotnega življenjskega kroga in ne iz preprostih amortizacijskih dob, tako da se upoštevajo dolgoročni prihranki, preostala vrednost dolgoročnih naložb in diskontne stopnje;
- (d) so sorazmerni in dovolj reprezentativni, da je mogoče iz njih dobiti zanesljivo sliko splošne energetske učinkovitosti in zanesljivo določiti najboljše možnosti za izboljšanje.

Energetski pregledi omogočajo podrobne in potrjene izračune za predlagane ukrepe, tako da se zagotovijo jasne informacije o možnih prihrankih.

Omogočeno mora biti shranjevanje podatkov, uporabljenih v energetskih pregledih, zaradi opravljanja analiz za preteklo porabo in spremljanje učinkovitosti.

PRILOGA VII

Minimalne zahteve za obračunavanje in informacije o obračunu na podlagi dejanske porabe

1. Minimalne zahteve za obračunavanje

1.1 Obračunavanje na podlagi dejanske porabe

Da bi lahko končni odjemalci uravnavali svojo porabo energije, bi se obračunavanje na podlagi dejanske porabe moralo izvesti vsaj enkrat na leto, informacije o obračunu pa bi morale biti dane na voljo najmanj štirikrat letno na zahtevo ali če so potrošniki izbrali možnost elektronskega prejemanja obračuna, sicer pa dvakrat na leto. Iz te zahteve je mogoče izvzeti plin, ki se uporablja samo za kuhanje.

1.2. Minimalne informacije, ki morajo biti navedene na računu

Države članice zagotovijo, da so, če je ustrezno, v obračunih, pogodbah, transakcijah in potrdilih, izdanih na distribucijskih postajah, končnim odjemalcem v jasni in razumljivi obliki na voljo naslednje informacije oziroma da so te informacije priložene navedenim dokumentom:

- (a) veljavne dejanske cene in dejanska poraba energije;
- (b) primerjave med sedanjo porabo energije končnega odjemalca in porabo energije v istem obdobju prejšnjega leta, po možnosti v grafični obliki;
- (c) kontaktni podatki organizacij končnih odjemalcev, energetskih agencij ali podobnih organov, vključno z naslovi spletnih strani, na katere se je mogoče obrniti za informacije o razpoložljivih ukrepih za izboljšanje energetske učinkovitosti, primerjalnih diagramih porabe končnih odjemalcev in objektivnih tehničnih specifikacijah za opremo, ki porablja energijo.

Kadar koli je to mogoče in koristno, države članice poleg tega zagotovijo, da so končnim odjemalcem v obračunih, pogodbah, transakcijah in potrdilih, izdanih na distribucijskih postajah, v jasni in razumljivi obliki na voljo primerjave s povprečnim standardnim ali referenčnim končnim odjemalcem iz iste porabniške kategorije ali pa da so te informacije priložene navedenim dokumentom oziroma je končni odjemalec nanje napoten.

1.3 Nasveti v zvezi z energetske učinkovitostjo na računih in druge povratne informacije za končne odjemalce

Distributerji energije, operaterji distribucijskega sistema in podjetja za maloprodajo energije v pogodbah in ob spremembah teh pogodb ter v računih, ki jih prejmejo odjemalci, ali na spletnih straneh, namenjenih posameznim odjemalcem, na jasn in razumljiv način obvestijo svoje odjemalce o kontaktnih podatkih neodvisnih centrov za svetovanje potrošnikom, energetskih agencij ali podobnih ustanov, vključno z naslovi njihovih spletnih strani, na katere se je mogoče obrniti za nasvete o razpoložljivih ukrepih energetske učinkovitosti, primerjalnih diagramih o porabi energije in tehničnih specifikacijah za naprave, ki porabljajo energijo, pri čemer lahko ti nasveti omogočijo zmanjšanje porabe energije teh naprav.

PRILOGA VIII

Možnosti za učinkovitost pri ogrevanju in hlajenju

1. Celovita ocena nacionalnih možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje iz člena 14(1) vključuje:

- (a) opis potreb po ogrevanju in hlajenju;
- (b) napoved spreminjanja teh potreb v naslednjih desetih letih, zlasti ob upoštevanju razvoja potreb v stavbah in različnih sektorjih industrije;
- (c) zemljevid nacionalnega ozemlja, na katerem je brez razkrivanja poslovno občutljivih podatkov navedeno naslednje:
 - (i) mesta, kjer je potrebno ogrevanje in hlajenje, vključno z:
 - občinami in gosto naseljenimi območji z indeksom pozidanosti vsaj 0,3 in
 - industrijskimi območji s skupno letno porabo energije za ogrevanje in hlajenje nad 20 GWh;
 - (ii) obstoječa in načrtovana infrastruktura za daljinsko ogrevanje in hlajenje;
 - (iii) mesta, ki bi lahko zagotavljala oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem, vključno z:
 - elektrarnami s skupno letno proizvodnjo električne energije nad 20 GWh in
 - sežigalnicami odpadkov,
 - obstoječimi in načrtovanimi obrati za soproizvodnjo, ki uporabljajo tehnologije iz dela II Priloge I, in obrati za daljinsko ogrevanje;
- (d) opredelitev potreb po ogrevanju in hlajenju, ki jih je mogoče zadovoljiti s soproizvodnjo z visokim izkoristkom, vključno s hišno mikrosoproizvodnjo, ter daljinskim ogrevanjem in hlajenjem;
- (e) opredelitev možnosti za dodatno soproizvodnjo z visokim izkoristkom, med drugim zaradi prenove obstoječih in gradnje novih elektrarn in industrijskih obratov ali drugih objektov in naprav, ki proizvajajo odvečno toploto;
- (f) opredelitev možnosti za povečanje energetske učinkovitosti infrastrukture za daljinsko ogrevanje in hlajenje;
- (g) strategije, politike in ukrepe, ki so lahko sprejeti do leta 2020 in do leta 2030 za uresničitev možnosti iz točke (e), da bi se zadovoljile potrebe iz točke (d), če je ustrezno vključno s predlogi za:
 - (i) povečanje deleža soproizvodnje pri ogrevanju in hlajenju ter proizvodnji električne energije in
 - (ii) razvoj učinkovite infrastrukture za daljinsko ogrevanje in hlajenje, ki se bo prilagajala razvoju soproizvodnje z visokim izkoristkom ter uporabi ogrevanja in hlajenja iz odvečne toplote in obnovljivih virov energije;
 - (iii) spodbujanje postavljanja novih termoelektarn in industrijskih obratov, ki proizvajajo odvečno toploto, v krajih, kjer se lahko izkoristi največ razpoložljive odvečne toplote za zadostitev obstoječih ali načrtovanih potreb po ogrevanju in hlajenju;

- (iv) spodbujanje postavitve novih stanovanjskih območij ali novih industrijskih obratov, ki v proizvodnem procesu porabljajo toploto, v krajih, kjer lahko razpoložljiva odvečna toplota v skladu s celovito oceno prispeva k zadostitvi njihovih potreb po ogrevanju in hlajenju. To lahko vključuje predloge, ki spodbujajo postavitve več posameznih obratov na istem območju, s čimer bi se zagotovilo optimalno ravnovesje med potrebami po ogrevanju in hlajenju ter njuno ponudbo;
 - (v) spodbujanje priključitve termoelektrarn, industrijskih obratov, ki proizvajajo odvečno toploto, sežigalnic odpadkov in drugih obratov za pridobivanje energije iz odpadkov na lokalno omrežje za daljinsko ogrevanje ali hlajenje;
 - (vi) spodbujanje priključitve stanovanjskih območij in industrijskih obratov, ki v proizvodnem procesu porabljajo toploto, na lokalno omrežje za daljinsko ogrevanje ali hlajenje;
 - (h) delež soproizvodnje z visokim izkoristkom ter ugotovljene možnosti in dosežen napredek v skladu z Direktivo 2004/8/ES;
 - (i) ocena pričakovanega prihranka primarne energije;
 - (j) ocena javnih ukrepov podpore ogrevanju in hlajenju, če so sprejeti, skupaj z letnim proračunom in opredelitvijo morebitnega elementa pomoči. To ne vpliva na ločeno priglasitev javnih programov podpore za oceno državne pomoči.
2. Celovita ocena je lahko v ustreznem obsegu sestavljena iz več regionalnih ali lokalnih načrtov in strategij.
-

PRILOGA IX

ANALIZA STROŠKOV IN KORISTI

Del 1

Splošna načela analize stroškov in koristi

Priprava analiz stroškov in koristi za ukrepe spodbujanja učinkovitosti pri ogrevanju in hlajenju iz člena 14(3) je namenjena vzpostavitvi podlage za odločanje o kvalificirani prednostni razvrstitvi omejenih virov na ravni družbe.

Analiza stroškov in koristi lahko zajema bodisi projektno oceno bodisi skupino projektov za širšo lokalno, regionalno ali nacionalno oceno, da bi v okviru načrtovanja oskrbe s toploto ugotovili, katera možnost oskrbe z ogrevanjem ali hlajenjem je stroškovno najbolj ugodna in koristna za dano geografsko območje.

Analiza stroškov in koristi za namene člena 14(3) vključuje ekonomsko analizo, ki zajema socialno-ekonomske in okoljske dejavnike.

Analize stroškov in koristi vključujejo naslednje ukrepe in vprašanja:

- (a) Opredelitev sistemske meje in geografske meje

Področje uporabe zadevnih analiz stroškov in koristi opredeljuje tudi zadevni energetski sistem. Geografska meja poteka po ustreznem natančno opredeljenem geografskem območju, npr. dani regiji ali velemestnem območju, da bi se izognili izbiri rešitev, ki niso najbolj ugodne v pristopu za vsak projekt posebej.

- (b) Celosten pristop k možnostim glede ponudbe in potreb

Analiza stroškov in koristi upošteva vse ustrezne vire oskrbe, ki so na voljo znotraj sistemskih in geografskih meja, ter pri tem uporablja razpoložljive podatke, vključno z odvečno toploto iz elektrarn in iz industrijskih obratov ter obnovljivih virov, pa tudi značilnosti in spreminjanje potreb po ogrevanju in hlajenju.

- (c) Določitev izhodiščnega scenarija

Izhodiščni scenarij se uporablja kot referenčna točka, na podlagi katere se ocenjujejo alternativni scenariji.

- (d) Opredeljevanje alternativnih scenarijev

Razmisli se o vseh ustreznih alternativah izhodiščnemu scenariju. Scenarije, ki zaradi tehničnih ali finančnih razlogov, zaradi nacionalnih predpisov ali časovnih omejitev niso izvedljivi, je mogoče izločiti že v zgodnji fazi analize stroškov in koristi, če je to utemeljeno s skrbnimi, jasnimi in izčrpno dokumentiranimi premisleki.

Pri analizi stroškov in koristi alternativnih scenarijev glede na izhodiščni scenarij bi bilo treba upoštevati samo soproizvodnjo z visokim izkoristkom, učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje ali možnosti za učinkovito individualno ogrevanje in hlajenje.

- (e) Metoda izračuna presežka koristi glede na stroške

- (i) Ocenijo in primerjajo se skupni dolgoročni stroški in skupne dolgoročne koristi pri posameznih možnostih dobave ogrevanja ali hlajenja.

- (ii) Merilo pri ocenjevanju je neto sedanja vrednost.

- (iii) Časovni okvir se izbere tako, da je mogoče zajeti vse ustrezne stroške in koristi scenarija. Na primer, ustrezen časovni okvir za plinsko elektrarno bi lahko bil 25 let, za sistem daljinskega ogrevanja 30 let, za opremo za ogrevanje, kot so bojlerji, pa 20 let.

- (f) Izračun in napoved cen ter druge predpostavke za ekonomsko analizo

- (i) Države članice za pripravo analiz stroškov in koristi sporočijo predpostavke v zvezi s cenami najpomembnejših vhodnih in izhodnih dejavnikov ter diskontne stopnje.

- (ii) Diskontna stopnja, ki se uporabi v ekonomski analizi za izračun neto sedanje vrednosti, se izbere v skladu z evropskimi ali nacionalnimi smernicami ⁽¹⁾.
 - (iii) Če je ustrezno, države članice v nacionalnem in/ali regionalnem/lokalnem okviru uporabijo nacionalne, evropske ali mednarodne napovedi gibanja cen energije.
 - (iv) Cene, ki se uporabijo v ekonomski analizi, odražajo resnične socialno-ekonomske stroške in koristi, vanje pa bi morali biti vključeni zunanji stroški, kot so učinki na okolje in zdravje, če je mogoče, tj. če obstaja tržna cena ali če je že vključena v evropske ali nacionalne predpise.
- (g) Ekonomska analiza: popis učinkov

V ekonomskih analizah se upoštevajo vsi ustrezni ekonomski učinki.

Države članice lahko pri sprejemanju odločitev ocenijo in upoštevajo stroške in prihranke energije, ugotovljene v analiziranih scenarijih, ki so posledica večje prožnosti pri dobavi energije in izboljšanja delovanja električnih omrežij, tudi stroške in prihranke, do katerih ni prišlo zaradi manjšega vlaganja v infrastrukturo.

Pri stroških in koristih se upošteva najmanj naslednje:

- (i) Koristi
 - Vrednost proizvodnje za potrošnika (toplota in elektrika)
 - Zunanje koristi, kot so koristi za okolje in zdravje, kolikor je to mogoče.
- (ii) Stroški
 - Stroški kapitala za obrate in opremo
 - Stroški kapitala za pripadajoča energetska omrežja
 - Variabilni in fiksni stroški obratovanja
 - Stroški energije
 - Okoljski in zdravstveni stroški, kolikor je mogoče

- (h) Analiza občutljivosti:

vključi se analiza občutljivosti, s katero se na podlagi različnih cen energije, diskontnih stopenj in drugih variabilnih faktorjev, ki bistveno vplivajo na rezultat izračunavanj, ocenijo stroški in koristi projekta ali skupine projektov.

Države članice določijo pristojne organe, odgovorne za izvedbo analiz stroškov in koristi iz člena 14. Države članice od pristojnih lokalnih, regionalnih in nacionalnih organov ali operaterjev posameznih obratov lahko zahtevajo, da izvedejo ekonomsko in finančno analizo. Predložijo podrobne metodologije in predpostavke v skladu s to prilogo ter oblikujejo in objavijo postopke za ekonomsko analizo.

Del 2

Načela za namen člena 14(5) in (7)

Analize stroškov in koristi zagotovijo informacije za ukrepe iz člena 14(5) in (7):

Če se načrtuje obrat, ki je namenjen samo proizvodnji električne energije, ali obrat, ki ne izkorišča toplote, se naredi primerjava med načrtovanim obratom ali načrtovano prenovo in enakovrednim obratom, ki proizvaja enako količino električne energije ali procesne toplote, vendar izkorišča odvečno toploto in dobavlja toploto prek omrežij za soproizvodnjo z visokim izkoristkom in/ali za daljinsko ogrevanje in hlajenje.

Pri oceni se v okviru danih geografskih mej upošteva načrtovani obrat in vsa ustrezna mesta, na katerih je ali bi lahko bilo potrebno ogrevanje in bi jih lahko oskrboval ta obrat, ob upoštevanju racionalnih možnosti (npr. tehnične izvedljivosti in oddaljenosti).

⁽¹⁾ V nacionalni diskontni stopnji, ki naj bi bila uporabljena v ekonomski analizi, bi morali biti upoštevani podatki Evropske centralne banke.

Sistemska meja se določi tako, da so vključeni načrtovani obrat in toplotne obremenitve, kot so stavba(-e) in tehnološki proces. V okviru te sistemske meje se določijo in primerjajo skupni stroški zagotavljanja toplote in električne energije za oba primera.

V toplotno obremenitev je vključena obstoječa toplotna obremenitev, kot so industrijski obrati ali obstoječi sistem daljinskega ogrevanja, na urbanih območjih pa tudi toplotna obremenitev in stroški, do katerih bi prišlo, če bi bila skupina stavb ali del mesta oskrbovana z novimi omrežji za daljinsko ogrevanje in/ali nanje priključena.

Analiza stroškov in koristi se opravi na podlagi opisa načrtovanega obrata in obrata ali obratov, s katerimi se ta primerja, v katerem so navedeni električna oziroma toplotna zmogljivost, vrsta goriva, načrtovana uporaba in načrtovano letno število obratovalnih ur, lokacija ter potrebe po električni in toplotni energiji.

Zaradi primerjave se upoštevajo potreba po toplotni energiji ter načini ogrevanja in hlajenja, ki jih uporabljajo bližnja mesta, kjer je potrebno ogrevanje. V primerjavo so zajeti stroški, povezani z infrastrukturo, za načrtovani obrat in obrat, s katerim se ta primerja.

Analiza stroškov in koristi za namene člena 14(5) vključuje ekonomsko analizo, ki zajema finančno analizo, ki prikazuje dejanske transakcije v denarnem toku naložb v posamezne obrate in njihovo obratovanje.

Projekti s pozitivnim rezultatom analize stroškov in koristi so tisti, za katere diskontirana vsota koristi v ekonomski in finančni analizi presega diskontirano vsoto stroškov (presežek koristi glede na stroške).

Države članice določijo vodilne smernice za metodologijo, predpostavke in časovni okvir za ekonomsko analizo.

Države članice lahko od podjetij, odgovornih za obratovanje termoelektrarn, industrijskih obratov, omrežij za daljinsko ogrevanje in hlajenje, ali drugih strank, na katera vpliva opredelitev sistemskih in geografskih meja, zahtevajo podatke, ki bodo uporabljeni pri oceni stroškov in koristi posameznega obrata.

PRILOGA X

Potrdilo o izvoru električne energije, proizvedene v soproizvodnji z visokim izkoristkom

- (a) Države članice sprejmejo ukrepe, s katerimi zagotovijo naslednje:
- (i) potrdilo o izvoru električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom:
 - omogoča proizvajalcem, da dokažejo, da je električna energija, ki jo prodajajo, proizvedena v soproizvodnji z visokim izkoristkom, potrdilo pa se za ta namen izda na zahtevo proizvajalca,
 - je točno, zanesljivo in zaščiteno pred goljufijami,
 - se izda, posreduje in razveljavi elektronsko;
 - (ii) ista energijska enota iz soproizvodnje z visokim izkoristkom se upošteva le enkrat.
- (b) Potrdilo o izvoru iz člena 14(10) vsebuje vsaj naslednje podatke:
- (i) ime, lokacijo, vrsto in (toplotno in električno) zmogljivost obrata, v katerem je bila energija proizvedena;
 - (ii) datume in kraje proizvodnje;
 - (iii) spodnjo kalorično vrednost goriva, iz katerega je bila električna energija proizvedena;
 - (iv) količino in namen uporabe toplote, ki je bila proizvedena skupaj z električno energijo;
 - (v) količino električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom skladno s Prilogo II, zajeto v potrdilu,
 - (vi) prihranek primarne energije, izračunan v skladu s Prilogo II na podlagi harmoniziranih referenčnih vrednosti izkoristkov, ki so navedene v točki (f) Priloge II;
 - (vii) nazivno električno in toplotno učinkovitost obrata;
 - (viii) ali je obrat dobil pomoč za naložbe in v kakšni višini;
 - (ix) ali je energijska enota prejela katero koli drugo obliko nacionalnega programa podpore in v kakšnem obsegu ter vrsto programa podpore;
 - (x) datum, ko je obrat začel obratovati, in
 - (xi) datum in državo izdaje ter enotno identifikacijsko številko.

Potrdilo o izvoru standardno velja za 1 MWh. Nanaša se na neto proizvedeno električno energijo, ki se izmeri na mejah elektrarne in pošlje v omrežje.

PRILOGA XI

Merila energetske učinkovitosti za regulacijo energetskega omrežja in za tarife električnega omrežja

1. Omrežne tarife upoštevajo znižanje stroškov v omrežjih, doseženih na strani povpraševanja in z ukrepi odzivanja na povpraševanje ter porazdeljenim pridobivanjem energije, vključno s prihranki zaradi zmanjševanja stroškov dobave ali naložb v omrežje in učinkovitejšega delovanja omrežja.
2. Regulacija omrežja in omrežne tarife operaterjem omrežij ali podjetjem za maloprodajo energije ne preprečujejo, da bi dajali na razpolago sistemske storitve za ukrepe odzivanja na povpraševanje, upravljanje povpraševanja in porazdeljeno pridobivanje energije na organiziranih trgih električne energije, zlasti:
 - (a) preusmeritev končnih odjemalcev z obremenitve v času konic na obremenitev zunaj konic ob upoštevanju razpoložljivosti energije iz obnovljivih virov, energije, pridobljene v soproizvodnji, in porazdeljenega pridobivanja energije;
 - (b) prihranke energije zaradi odzivanja energetskih povezovalcev na povpraševanje porazdeljenih potrošnikov;
 - (c) zmanjšanje povpraševanja zaradi ukrepov za energetske učinkovitost, ki jih sprejmejo ponudniki energetskih storitev, vključno s podjetji za energetske storitve;
 - (d) povezavo in razporejanje proizvodnih virov pri nižjih ravneh napetosti;
 - (e) povezavo proizvodnih virov, ki so bližje kraju porabe, in
 - (f) shranjevanje energije.

V tej določbi izraz „organizirani trgi električne energije“ vključuje trge OTC in borze električne energije za trgovanje z energijo, zmogljivostjo, storitvami izravnave in pomožnimi storitvami v vseh časovnih okvirih, vključno s terminskimi trgi, kratkoročnimi trgi za en dan vnaprej in meddnevnimi trgi.
3. Tarife za omrežje ali maloprodajo lahko podpirajo dinamično določanje cen za ukrepe odzivanja na povpraševanje s strani končnih odjemalcev, in sicer:
 - (a) tarife glede na čas porabe;
 - (b) določanje cen v konicah;
 - (c) določanje cen v realnem času in
 - (d) popuste v konicah.

PRILOGA XII

**ZAHTEVE GLEDE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA OPERATERJE PRENOSNEGA SISTEMA IN
OPERATERJE DISTRIBUCIJSKEGA SISTEMA**

Operaterji prenosnega sistema in operaterji distribucijskega sistema:

- (a) vzpostavijo in objavijo standardna pravila v zvezi s prevzemanjem in delitvijo stroškov za tehnične prilagoditve, kot so priključitve na omrežje in ojačitve omrežja, izboljšano delovanje omrežja in nediskriminatorno izvajanje omrežnih kodeksov, ki so potrebna, da bi vključili nove proizvajalce, ki dovajajo električno energijo, proizvedeno v soproizvodnji z visokim izkoristkom, v povezano omrežje;
- (b) zagotovijo vsem novim proizvajalcem električne energije, proizvedene v soproizvodnji z visokim izkoristkom, ki želijo biti povezani v sistem, izčrpne in potrebne zahtevane informacije, vključno s:
 - (i) celovito in podrobno oceno stroškov, povezanih s priključitvijo na omrežje;
 - (ii) razumnim in točnim časovnim razporedom za prejemanje in obdelavo vlog za priključitev na omrežje;
 - (iii) razumnim okvirnim časovnim razporedom za vsako predlagano priključitev na omrežje. Celoten proces priključitve na omrežje ne bi smel biti daljši od 24 mesecev, pri čemer se upoštevata praktična izvedljivost in nediskriminatornost;
- (c) zagotovijo standardizirane in poenostavljene postopke za priključitev porazdeljenih proizvajalcev energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom na omrežje.

Standardna pravila iz točke (a) temeljijo na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih, zlasti ob upoštevanju vseh stroškov in koristi, povezanih s priključitvijo teh proizvajalcev na omrežje. V pravilih so lahko določene različne vrste priključitve.

PRILOGA XIII

Minimalni obseg podatkov, ki jih je treba vključiti v pogodbe za zagotavljanje prihranka energije, sklenjene z javnim sektorjem, ali med razpisne pogoje, ki so z njimi povezani

- Jasen in pregleden seznam ukrepov za povečanje učinkovitosti, ki jih je treba izvajati, ali rezultatov povečanja učinkovitosti, ki jih je treba doseči.
 - Zagotovljeni prihranki, ki bodo doseženi z izvajanjem ukrepov iz pogodbe.
 - Trajanje in ključne točke pogodbe, pogoji in odpovedni rok.
 - Jasen in pregleden seznam obveznosti vsake pogodbenice.
 - Referenčni datum(-i) za določitev doseženih prihrankov.
 - Jasen in pregleden seznam faz pri izvajanju ukrepa ali paketa ukrepov in, če je ustrezno, s tem povezani stroški.
 - Obveznost, da se v celoti izvajajo ukrepi iz pogodbe, in dokumentiranje vseh sprememb med projektom.
 - Predpisi, ki določajo vključitev enakovrednih zahtev v katero koli podizvajalsko pogodbo s tretjimi stranmi.
 - Jasen in pregleden prikaz finančnih posledic projekta in porazdelitev deleža obeh strani pri doseženih denarnih prihrankih (tj. plačilo ponudniku storitve).
 - Jasne in pregledne določbe o merjenju in preverjanju doseženih zagotovljenih prihrankov, preverjanju kakovosti in jamstvih.
 - Določbe, ki pojasnjujejo postopke v primeru spreminjanja okvirnih pogojev, ki vplivajo na vsebino in rezultat pogodbe (tj. spremembe pri cenah energije, intenzivnosti rabe obrata).
 - Podrobnosti o obveznostih vsake pogodbenice in kaznih za njihovo kršitev.
-

PRILOGA XIV

SPLOŠNI OKVIR ZA POROČANJE

Del 1

Splošni okvir za letna poročila

Letna poročila iz člena 24(1) zagotavljajo podlago za spremljanje napredka pri doseganju nacionalnih ciljev za leto 2020. Države članice zagotovijo, da poročila vključujejo vsaj naslednje informacije:

(a) oceno naslednjih kazalnikov za predzadnje leto (leto X ⁽¹⁾–2):

- (i) poraba primarne energije;
- (ii) skupna poraba končne energije;
- (iii) poraba končne energije po posameznih sektorjih:
 - industrijski sektor
 - prometni sektor (ločeno za potniški in tovorni promet, če so podatki na voljo)
 - gospodinjstva
 - storitveni sektor;
- (iv) bruto dodana vrednost po posameznih sektorjih:
 - industrijski sektor
 - storitveni sektor;
- (v) razpoložljivi dohodek gospodinjstev;
- (vi) bruto domači proizvod (BDP);
- (vii) proizvodnja električne energije v termoelektrarnah;
- (viii) proizvodnja električne energije pri soproizvodnji toplotne in električne energije;
- (ix) proizvodnja toplote v termoelektrarnah;
- (x) proizvodnja toplote v napravah za soproizvodnjo toplotne in električne energije, vključno z industrijsko odvečno toploto;
- (xi) vložek goriva v termoelektrarnah;
- (xii) potniški kilometri (pkm), če so podatki na voljo;
- (xiii) tonski kilometri (tkm), če so podatki na voljo;
- (xiv) kombinirani prevoženi kilometri (pkm + tkm), če podatki za (xii) in (xiii) niso na voljo;
- (xv) prebivalstvo.

Države članice analizirajo vzroke, zaradi katerih se poraba energije v nekaterih sektorjih ne spreminja ali se povečuje, in ocenam priložijo svoje mnenje.

Drugo in naslednja poročila vključujejo tudi točke (b) do (e):

- (b) najnovejše podatke o glavnih zakonodajnih in nezakonodajnih ukrepih, ki so se izvajali v prejšnjem letu in so prispevali k doseganju splošnih nacionalnih ciljev povečanja energetske učinkovitosti za leto 2020;
- (c) skupno tlorisno površino stavb s skupno uporabno tlorisno površino več kot 500 m² oziroma več kot 250 m² po 9. juliju 2015 v lasti in uporabi osrednje vlade držav članic, ki 1. januarja v letu, v katerem je treba predložiti poročilo, niso izpolnjevale zahtev glede energetske učinkovitosti iz člena 5(1);

⁽¹⁾ X = tekoče leto.

- (d) skupno tlorisno površino ogrevanih in/ali hlajenih stavb v lasti in uporabi osrednje vlade držav članic, ki je bila obnovljena v preteklem letu, kakor je navedeno v členu 5(1), ali prihranek energije v upravičenih stavbah v lasti in uporabi osrednje vlade držav članic, kakor je navedeno v členu 5(6);
- (e) prihranke energije, dosežene v okviru nacionalnih sistemov obveznosti energetske učinkovitosti iz člena 7(1) ali alternativnih ukrepov, sprejetih na podlagi člena 7(9).

Prvo poročilo vključuje tudi nacionalne cilje iz člena 3(1).

V letno poročilo iz člena 24(1) lahko države članice vključijo tudi dodatne nacionalne cilje. Ti so zlasti lahko povezani s statističnimi kazalniki, naštetimi v točki (a) tega dela, ali z njihovo kombinacijo, kot je npr. končna ali primarna energetska intenzivnost ali sektorska energetska intenzivnost.

Del 2

Splošni okvir za nacionalne akcijske načrte za energetske učinkovitost

Nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost iz člena 24(2) zagotavljajo okvir za razvoj nacionalnih strategij za energetske učinkovitost.

Nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost zajemajo pomembne ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti in pričakovane/dosežene prihranke energije, tudi pri dobavi, prenosu in distribuciji energije ter rabi končne energije. Države članice zagotovijo, da nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost vključujejo vsaj naslednje informacije:

1. Cilji in strategije

- Okvirni nacionalni cilj povečanja energetske učinkovitosti za leto 2020, kot določa člen 3(1).
- Nacionalni okvirni cilj varčevanja z energijo iz člena 4(1) Direktive 2006/32/ES.
- Drugi obstoječi cilji povečanja energetske učinkovitosti, ki veljajo za celotno gospodarstvo ali posamezne sektorje.

2. Ukrepi in varčevanje z energijo

V nacionalnih akcijskih načrtih za energetske učinkovitost so informacije o ukrepih, ki so bili sprejeti ali so načrtovani z namenom izvajanja glavnih elementov te direktive, in o ustreznih prihrankih.

(a) Prihranki primarne energije

V nacionalnih akcijskih načrtih za energetske učinkovitost so navedeni pomembni ukrepi, sprejeti za zmanjšanje rabe primarne energije v vseh gospodarskih sektorjih. Za vsak ukrep ali paket ukrepov se navedejo ocene pričakovanih prihrankov za leto 2020 in prihranki, doseženi v času poročanja.

Kadar je mogoče, bi bilo treba navesti podatke o drugih vplivih/koristih ukrepov (zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, boljša kakovost zraka, ustvarjanje delovnih mest itd.) in proračun za njihovo izvajanje.

(b) Prihranki končne energije

Prvi in drugi nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost vključujeta rezultate o izpolnjevanju cilja glede prihrankov končne energije iz člena 4(1) in (2) Direktive 2006/32/ES. Če izračun/ocena prihrankov na ukrep ni na voljo, se navede zmanjšanje porabe energije na ravni sektorja zaradi (kombinacije) ukrepov.

Prvi in drugi nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost vključujeta tudi metodologijo merjenja in/ali izračuna, ki je bila uporabljena za izračun prihrankov energije. Če se uporabi „priporočena metodologija (1)“, bi moralo biti v nacionalnem akcijskem načrtu za energetske učinkovitost to navedeno.

(1) Priporočila o metodah meritev in preverjanja v okviru Direktive 2006/32/ES o učinkovitosti rabe končne energije in o energetskih storitvah.

3. Posebne informacije v zvezi s to direktivo

3.1 Javni organi (člen 5)

Nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost vključujejo seznam javnih organov, ki so pripravili načrt za energetske učinkovitost v skladu s členom 5(7).

3.2 Obveznosti energetske učinkovitosti (člen 7)

Nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost vključujejo nacionalne količnike, izbrane v skladu s Prilogo IV.

Prvi nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost vključuje kratek opis nacionalnega sistema iz člena 7(1) ali alternativnih ukrepov, sprejetih na podlagi člena 7(9).

3.3 Energetski pregledi in sistemi upravljanja (člen 8)

Nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost vključujejo:

- (a) število energetskih pregledov, izvedenih v prejšnjem obdobju;
- (b) število energetskih pregledov, izvedenih v velikih podjetjih v prejšnjem obdobju;
- (c) število velikih podjetij na zadevnem ozemlju, pri čemer se navede število podjetij, za katera se uporablja člen 8(5).

3.4 Spodbujanje učinkovitosti ogrevanja in hlajenja (člen 14)

Nacionalni akcijski načrti za energetske učinkovitost vključujejo oceno napredka, doseženega pri izvajanju celovite ocene iz člena 14(1).

3.5 Prenos in distribucija energije (člen 15)

V prvem nacionalnem akcijskem načrtu za energetske učinkovitost in nadaljnjih poročilih, ki jih je treba pripraviti vsakih 10 let, se navedejo ocene možnosti za povečanje energetske učinkovitosti plinske in električne infrastrukture, izvedene v skladu s členom 15(2), ter ukrepi in naložbe za izkoriščanje teh možnosti, opredeljeni v skladu z navedenim členom.

3.6 Države članice v okviru svojih nacionalnih akcijskih načrtov za energetske učinkovitost poročajo o ukrepih, ki so jih sprejele za omogočanje in razvoj odzivanja na povpraševanje iz člena 15.

3.7 Razpoložljivost sistemov kvalifikacij, akreditacij in potrjevanja (člen 16)

V nacionalnih akcijskih načrtih za energetske učinkovitost so navedene informacije o razpoložljivih sistemih kvalifikacij, akreditacij in potrjevanja ali enakovrednih sistemih kvalifikacij za ponudnike energetskih storitev, energetske preglede in ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti.

3.8 Energetske storitve (člen 18)

V nacionalnih akcijskih načrtih za energetske učinkovitost je navedena internetna povezava do spletne strani, prek katere je mogoče dostopati do seznama ponudnikov energetskih storitev ali njim namenjenega vmesnika iz točke (c) člena 18(1).

3.9 Drugi ukrepi za spodbujanje energetske učinkovitosti (člen 19)

Prvi nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost vključuje seznam ukrepov iz člena 19(1).

PRILOGA XV

Korelacijska tabela

Direktiva 2004/8/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1(1)
Člen 2	Člen 1(1)
Člen 3, točka (a)	Člen 2, točka 30
Člen 3, točka (b)	Člen 2, točka 32
Člen 3, točka (c)	Člen 2, točka 31
Člen 3, točka (d)	Člen 2, točka 33
Člen 3, točki (e) in (f)	—
Člen 3, točka (g)	Člen 2, točka 35
Člen 3, točka (h)	—
Člen 3, točka (i)	Člen 2, točka 34
Člen 3, točka (j)	—
Člen 3, točka (k)	Člen 2, točka 36
Člen 3, točka (l)	Člen 2, točka 37
Člen 3, točka (m)	Člen 2, točka 39
Člen 3, točka (n)	Člen 2, točka 38
Člen 3, točka (o)	—
—	Člen 2, točke 40, 41, 42, 43 in 44
Člen 4(1)	Priloga II, točka (f), prva podtočka
Člen 4(2)	Člen 14(10), drugi pododstavek
Člen 4(3)	—
Člen 5	Člen 14(10), prvi pododstavek in Priloga X
Člen 6	Člen 14(1) in (3), prilogi VIII in IX
Člen 7(1)	Člen 14(11)
Člen 7(2) in (3)	—
Člen 8	Člen 15(5)
—	Člen 15(6), (7), (8) in (9)
Člen 9	—
Člen 10(1) in (2)	Člen 14(1) in člen 24(2), Priloga XIV, del 2

Direktiva 2004/8/ES	Ta direktiva
Člen 10(3)	Člen 24(6)
Člen 11	Člen 24(3)
—	Člen 24(5)
Člen 12(1) in (3)	—
Člen 12(2)	Priloga II, točka (c)
Člen 13	Člen 22(2)
Člen 14	—
Člen 15	Člen 28
Člen 16	—
Člen 17	Člen 29
Člen 18	Člen 30
Priloga I	Priloga I, del II
Priloga II	Priloga I, del I in del II, zadnji pododstavek
Priloga III	Priloga II
Priloga IV	Priloga VII
—	Priloga IX

Direktiva 2006/32/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1(1)
Člen 2	Člen 1(1)
Člen 3, točka (a)	Člen 2, točka 1
Člen 3, točka (b)	Člen 2, točka 4
Člen 3, točka (c)	Člen 2, točka 6
Člen 3, točka (d)	Člen 2, točka 5
—	Člen 2, točki 2 in 3
Člen 3, točka (e)	Člen 2, točka 7
Člen 3, točke (f), (g), (h) in (i)	—
—	Člen 2, točke 8 do 19
Člen 3, točka (j)	Člen 2, točka 27
—	Člen 2, točka 28
Člen 3, točka (k)	—
Člen 3, točka (l)	Člen 2, točka 25

Direktiva 2006/32/ES	Ta direktiva
—	Člen 2, točka 26
Člen 3, točka (m)	—
Člen 3, točka (n)	Člen 2, točka 23
Člen 3, točka (o)	Člen 2, točka 20
Člen 3, točka (p)	Člen 2, točka 21
Člen 3, točka (q)	Člen 2, točka 22
Člen 3, točki (r) in (s)	—
—	Člen 2, točke 24, 29, 44 in 45
—	Člen 3
—	Člen 4
Člen 4	—
Člen 5	Člena 5 in 6
Člen 6(1)(a)	Člen 7(8), točki (a) in (b)
Člen 6(1)(b)	Člen 18(3)
Člen 6(2)	Člen 7(1), (5), (6), (7), (9), (10), (11) in (12)
—	Člen 7(2) in (3)
Člen 6(3)	Člen 18(2), točki (b) in (c)
Člen 6(5)	—
Člen 7	Člen 17
Člen 8	Člen 16(1)
—	Člen 16(2) in (3)
Člen 9(1)	Člen 19
Člen 9(2)	Člen 18(1), točka (d), podtočka (i)
—	Člen 18(1), točke (a), (b), (c), (d), podtočka (ii), in (e)
Člen 10(1)	Člen 15(4)
Člen 10(2)	Člen 15(3)
—	Člen 15(7), (8) in (9)
Člen 11	Člen 20
Člen 12(1)	Člen 8(1)
Člen 12(2)	—
—	Člen 8(2), (3), (4), (5), (6) in (7)

Direktiva 2006/32/ES	Ta direktiva
Člen 12(3)	—
Člen 13(1)	Člen 9
Člen 13(2)	Člen 10 in Priloga VII, točka 1.1
Člen 13(3)	Priloga VII, točki 1.2 in 1.3
—	Člen 11
—	Člen 12
—	Člen 13
—	Člen 15(1) in (2)
—	Člen 18(2), točki (a) in (d)
—	Člen 21
Člen 14(1) in (2)	Člen 24(1) in (2)
Člen 14(3)	—
Člen 14(4) in (5)	Člen 24(3)
—	Člen 24(4) in (7) do (11)
—	Člen 22(1)
Člen 15(1)	Člen 22(2)
Člen 15(2), (3) in (4)	—
—	Člen 23
—	Člen 25
Člen 16	Člen 26
Člen 17	Člen 27
Člen 18	Člen 28
Člen 19	Člen 29
Člen 20	Člen 30
Priloga I	—
Priloga II	Priloga IV
Priloga III	—
Priloga IV	—
Priloga V	—

Direktiva 2006/32/ES	Ta direktiva
Priloga VI	Priloga III
—	Priloga V
—	Priloga VI
—	Priloga VII
—	Priloga XI
—	Priloga XII
—	Priloga XIII
—	Priloga XIV
—	Priloga XV

DIREKTIVA 2012/29/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**z dne 25. oktobra 2012****o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

prednostno posebna pozornost nameni žrtvam samim, podpora zanje in njihovo priznanje, vključno z žrtvami terorizma.

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 82(2) Pogodbe,

- (3) Člen 82(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) določa, da se določijo minimalna pravila, ki se uporabljajo v državah članicah in ki olajšajo vzajemno priznavanje sodb in sodnih odločb ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami, zlasti glede pravic žrtev kaznivih dejanj.

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

- (4) V Resoluciji z dne 10. junija 2011 o načrtu za okrepitev pravic in zaščite žrtev, zlasti v kazenskem postopku ⁽⁶⁾ (časovni načrt iz Budimpešte), je Svet izjavil, da bi bilo treba sprejeti ukrepe na ravni Unije, da se poveča podpora žrtvam kaznivih dejanj ter da se okrepijo njihove pravice ter zaščita. V ta namen ter v skladu z navedeno resolucijo je cilj te direktive pregledati načela iz Okvirnega sklepa 2001/220/PNZ in jih dopolniti ter doseči znaten napredek na področju ravni zaščite žrtev po vsej Uniji, zlasti v okviru kazenskih postopkov.

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽³⁾,

- (5) V Resoluciji Evropskega parlamenta z dne 26. novembra 2009 o odpravi nasilja nad ženskami ⁽⁷⁾ so bile države članice pozvane k izboljšanju nacionalnega prava in politik za boj proti vsem oblikam nasilja nad ženskami ter k ukrepanju za odpravo vzrokov za nasilje nad njimi, tudi z uporabo preventivnih ukrepov, Unija pa je bila pozvana, naj vsem žrtvam nasilja zagotovi pravico do pomoči in podpore.

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija si je za cilj zastavila ohranjanje in razvijanje območja svobode, varnosti in pravice, katerega temelj je vzajemno priznavanje sodnih odločb v civilnih in kazenskih zadevah.
- (2) Unija je zavezana zaščiti žrtev kaznivih dejanj in določiti minimalnih standardov na tem področju ter Svet je sprejel Okvirni sklep 2001/220/PNZ z dne 15. marca 2001 o položaju žrtev v kazenskem postopku ⁽⁴⁾. V okviru Stockholmskega programa – odprta in varna Evropa, ki služi državljanom in jih varuje ⁽⁵⁾, ki ga je sprejel Evropski svet na zasedanju 10. in 11. decembra 2009, so bile Komisija in države članice zaprosene, naj preučijo, kako bi lahko izboljšali zakonodajo in praktične podporne ukrepe za zaščito žrtev, pri čemer se

- (6) Evropski parlament je v svoji resoluciji z dne 5. aprila 2011 o prednostnih nalogah in splošnem pregledu novega političnega okvira EU za boj proti nasilju nad ženskami ⁽⁸⁾ predlagal strategijo za boj proti nasilju nad ženskami, nasilju v družini in pohabljanju ženskih spolnih organov kot podlago za prihodnje zakonodajne instrumente kazenskega prava proti nasilju na podlagi spola, pa tudi okvir za boj proti nasilju nad ženskami (politika, preprečevanje, zaščita, pregon, skrbstvo in partnerstvo), ki naj mu sledi akcijski načrt Unije. Mednarodni predpisi na tem področju so med drugim Konvencija Organizacije združenih narodov o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW), sprejeta 18. decembra 1979, priporočila in sklepi Odbora za odpravo diskriminacije žensk ter Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini, sprejeta 7. aprila 2011.

⁽¹⁾ UL C 43, 15.2.2012, str. 39.⁽²⁾ UL C 113, 18.4.2012, str. 56.⁽³⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 12. septembra 2012 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 4. oktobra 2012.⁽⁴⁾ UL L 82, 22.3.2001, str. 1.⁽⁵⁾ UL C 115, 4.5.2010, str. 1.⁽⁶⁾ UL C 187, 28.6.2011, str. 1.⁽⁷⁾ UL C 285 E, 21.10.2010, str. 53.⁽⁸⁾ UL C 296 E, 2.10.2012, str. 26.

- (7) Direktiva 2011/99/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o evropski odredbi o zaščiti⁽¹⁾ uvaža mehanizem za vzajemno priznavanje zaščitnih ukrepov v kazenskih zadevah med državami članicami. Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev⁽²⁾ in Direktiva 2011/93/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji⁽³⁾ se ukvarjata med drugim s posebnimi potrebami posebnih skupin žrtev trgovine z ljudmi, spolnega nasilja nad otroki, spolnega izkoriščanja in otroške pornografije.
- (8) V Okvirnem sklepu Sveta 2002/475/PNZ z dne 13. junija 2002 o boju proti terorizmu⁽⁴⁾ je zapisano, da je terorizem ena najhujših kršitev načel, na katerih temelji Unija, vključno z načelom demokracije, in potrjeno, da terorizem predstavlja grožnjo svobodnemu uresničevanju človekovih pravic.
- (9) Kaznivo dejanje je nedopustno dejanje proti družbi in obenem kršitev individualnih pravic žrtev. Žrtve kaznivih dejanj bi bilo zato treba upoštevati kot take ter jih obravnavati spoštljivo, uvidevno in strokovno, brez vsakršne diskriminacije na kakršni koli podlagi, kot so rasa, barva kože, etnično ali socialno poreklo, genetske značilnosti, jezik, vera ali prepričanje, politično ali drugo mnenje, pripadnost narodnostni manjšini, premoženje, rojstvo, invalidnost, starost, spol, spolno izražanje, spolna identiteta, spolna usmerjenost, status v zvezi s prebivanjem ali zdravstveno stanje. Pri vseh stikih s pristojnimi organi, ki delujejo v okviru kazenskega postopka, in vsemi službami, ki prihajajo v stik z žrtvami, na primer službami v podporo žrtvam ali službami poravnalne pravičnosti, bi bilo treba upoštevati osebni položaj žrtev ter nujne potrebe, starost, spol, morebitno invalidnost in zrelost žrtve kaznivega dejanja ob popolnem spoštovanju njihove fizične, duševne in moralne integritete. Žrtve kaznivih dejanj bi bilo treba zaščititi pred sekundarno in ponovno viktimizacijo, pred ustrahovanjem in pred maščevanjem, prejeti bi morale ustrezno pomoč, da se omogoči njihovo okrevanje, imeti pa bi morale tudi zadosten dostop do pravnega varstva.
- (10) Ta direktiva ne obravnava pogojev za prebivanje žrtev kaznivih dejanj na ozemlju držav članic. Države članice bi morale z ustreznimi ukrepi poskrbeti, da pravice, ki jih zagotavlja ta direktiva, ne bodo pogojene s prebivališčem žrtve na njihovem ozemlju ali z državljanstvom ali nacionalnostjo žrtve. Žrtev s prijavo kaznivega dejanja in sodelovanja v kazenskem postopku ne pridobi nikakršnih pravic v zvezi s prebivanjem.
- (11) Ta direktiva določa minimalne standarde. Države članice lahko razširijo pravice iz te direktive in tako zagotovijo višjo stopnjo zaščite.
- (12) Pravice, ki so določene v tej direktivi, ne posegajo v pravice storilca. Izraz „storilec“ se nanaša na osebo, ki je bila obsojena zaradi kaznivega dejanja. Vendar pa se za namene te direktive nanaša tudi na osumljeno ali obtoženo osebo pred priznanjem krivde ali pred obsodbo in ne posega v domnevo nedolžnosti.
- (13) Ta direktiva se uporablja za kazniva dejanja, storjena v Uniji, in kazenske postopke, ki potekajo v Uniji. Žrtvam kaznivih dejanj, storjenih na ozemlju drugih držav, daje pravice le v zvezi s kazenskimi postopki, ki se izvajajo v Uniji. Obveznosti po tej direktivi ne nastanejo ob prijavi, podanih pristojnim organom zunaj Unije, na primer na veleposlaništvih.
- (14) Pri uporabi te direktive je treba v skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah, ki je bila sprejeta 20. novembra 1989, upoštevati predvsem, kaj je najbolje za otroka. Žrtve, ki so otroci, bi bilo treba upoštevati in obravnavati kot polne nosilce pravic po tej direktivi in bi jim moralo biti omogočeno te pravice uresničevati na način, ustrezen njihovi zmožnosti oblikovanja lastnega stališča.
- (15) Pri uporabi te direktive bi države članice morale poskrbeti, da invalidne osebe lahko v celoti uživajo pravice iz te direktive enako kot druge osebe, med drugim tako, da zagotovijo lažji dostop do prostorov, v katerih poteka kazenski postopek, in dostop do informacij.
- (16) Žrtve terorizma so tarča napadov, katerih dejanski namen je škodovati družbi. Zato bi jim bilo zaradi posebnega značaja kaznivega dejanja zoper nje morda treba nameniti posebno pozornost, podporo in zaščito. Žrtve terorizma utegnejo biti močno izpostavljene očem javnosti in pogosto potrebujejo družbeno priznanje in spoštljivo obravnavanje v družbi. Države članice bi zato morale še posebej upoštevati potrebe žrtev terorizma in bi si morale prizadevati za zaščito njihovega dostojanstva in varnosti.

⁽¹⁾ UL L 338, 21.12.2011, str. 2.

⁽²⁾ UL L 101, 15.4.2011, str. 1.

⁽³⁾ UL L 335, 17.12.2011, str. 1.

⁽⁴⁾ UL L 164, 22.6.2002, str. 3.

- (17) Nasilje nad osebo zaradi njenega spola, spolne identitete ali spolnega izražanja oziroma nasilje, ki nesorazmerno prizadeva osebe določenega spola, se obravnava kot nasilje na podlagi spola. Zaradi njega lahko žrtev utрпи fizično, spolno, čustveno ali psihološko škodo ali ekonomsko izgubo. Nasilje na podlagi spola se razume kot oblika diskriminacije in kršitev temeljnih svoboščin žrtve in vključuje nasilje v odnosih z bližnjimi, spolno nasilje (vključno s posilstvom, spolnim napadom in spolnim nadlegovanjem), trgovino z ljudmi, suženjstvo in druge oblike škodljivega ravnanja, kot so prisilne poroke, pohabljanje ženskih spolnih organov in t. i. kazniva dejanja, storjena iz časti. Ženske, ki so žrtve nasilja na podlagi spola, in njihovi otroci pogosto potrebujejo posebno podporo in zaščito zaradi velike nevarnosti sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja, povezanega s takim nasiljem.
- (18) Nasilje v odnosih z bližnjimi je nasilje osebe, ki je trenutni(-a) ali prejšnji(-a) sopro(-a) ali partner(-ica) ali drug(-a) družinski(-a) član(-ica) žrtve, ne glede na to, ali si storilec z njo deli ali si je delil skupno gospodinjstvo. Takšno nasilje je lahko fizično, spolno, psihološko ali ekonomsko in ima lahko za posledico fizično, duševno ali čustveno škodo ali ekonomsko izgubo. Nasilje v odnosih z bližnjimi je hud in pogosto prikrit socialni problem, ki lahko povzroči sistematične psihološke in fizične pretese s hudimi posledicami, saj je storilec oseba, ki bi ji žrtev sicer morala zaupati. Žrtve nasilja v odnosih z bližnjimi zato utegnejo potrebovati posebne zaščitne ukrepe. Ženske tovrstno nasilje prizadeva nesorazmerno pogosto, pri čemer je še huje, če je ženska od storilca odvisna ekonomsko, socialno ali v zvezi s pravico do prebivanja.
- (19) Oseba bi se morala obravnavati kot žrtev ne glede na to, ali je bil storilec odkrit, prijet, kazensko preiganjan ali obsojen, ter ne glede na družinske povezave med njima. Mogoče je, da so tudi družinski člani žrtve prav tako oškodovani zaradi kaznivega dejanja. Zaradi zločina utegnejo biti prizadeti zlasti družinski člani osebe, ki je umrla neposredno za posledicami kaznivega dejanja. Taki družinski člani, ki so posredne žrtve kaznivega dejanja, bi zato morale bile prav tako upravičene do zaščite na podlagi te direktive. Države članice pa bi kljub temu morale imeti možnost, da določijo postopke, s katerimi omejijo število družinskih članov, ki lahko uveljavljajo pravice iz te direktive. Če je žrtev otrok, bi moral biti otrok sam ali, kadar to ni najboljše za otroka, nosilec starševske odgovornosti v imenu otroka upravičen, da uveljavlja pravice, določene v tej direktivi. Ta direktiva ne posega v zahtevane nacionalne upravne postopke, da se ugotovi, da je zadevna oseba žrtev.
- (20) Vloga žrtev v sistemu kazenskega pravosodja in tega, ali lahko dejavno sodelujejo v kazenskem postopku, se razlikuje v državah članicah, odvisno od nacionalnega sistema, določa pa jo eno ali več od naslednjih meril: ali je v nacionalnem sistemu določen pravni status stranke v kazenskem postopku; ali mora žrtev na podlagi pravne zahteve dejavno sodelovati v kazenskem postopku, na primer kot priča, ali pa je pozvana k dejavnemu sodelovanju; in/ali žrtev je v skladu z nacionalnim pravom pravno upravičena do dejavnega sodelovanja v kazenskem postopku in to tudi želi storiti, kadar nacionalni sistem ne določa, da imajo žrtve pravni status stranke v kazenskem postopku. Države članice bi morale opredeliti, katera od navedenih meril se uporabijo pri določitvi obsega pravic iz te direktive, če se v zadevnem sistemu kazenskega pravosodja omenja vloga žrtve.
- (21) Informacije in nasveti, ki se zagotavljajo s strani pristojnih organov, služb za podporo žrtvam in služb poravnalne pravičnosti, bi morali biti v največji možni meri posredovani prek vrste medijev in na način, ki ga žrtev lahko razume. Take informacije in nasvete bi bilo treba zagotoviti v enostavnem in dostopnem jeziku. Zagotoviti bi bilo tudi treba, da je žrtev v postopku mogoče razumeti. V tem smislu bi bilo treba upoštevati žrtvino znanje jezika, ki se uporablja za zagotavljanje informacij, starost, zrelost, intelektualno in čustveno zmožnost, pismenost ter vse duševne ali fizične prizadetosti. Še posebej bi morali biti pozorni na težave v razumevanju in sporazumevanju zaradi morebitne invalidnosti, na primer motenj sluha ali govora. Prav tako bi bilo treba v kazenskem postopku upoštevati omejene zmožnosti žrtve, da sporoča informacije.
- (22) Trenutek, ko je vložena prijava, bi morali za namene te direktive šteti že v okvir kazenskega postopka. To bi moralo veljati tudi v primerih, ko kazenski postopek sprožijo organi po službeni dolžnosti, potem ko je bila žrtev tarča kaznivega dejanja.
- (23) Informacije o povračilu stroškov bi se morale zagotavljati od prvega stika s pristojnim organom naprej npr. na zloženki, na kateri so navedeni osnovni pogoji za tako povračilo stroškov. Državam članicam se v tej zgodnji fazi kazenskega postopka še ne bi bilo treba odločiti, ali zadevna žrtev izpolnjuje pogoje za povračilo stroškov.

- (24) Žrtve bi morale ob prijavi kaznivega dejanja od policije prejeti pisno potrdilo o njihovi prijavi, na katerem bi bili navedeni osnovni elementi kaznivega dejanja, kot so vrsta kaznivega dejanja, čas in kraj, ter kakršna koli škoda ali izguba, ki jo povzroči kaznivo dejanje. Na potrdilu bi morala biti navedena tudi številka zadeve ter čas in kraj prijave kaznivega dejanja, da bi služilo kot dokaz o prijavi kaznivega dejanja, npr. kot podlaga za zahteve iz zavarovanja.
- (25) Brez poseganja v predpise v zvezi s časovnimi omejitvami, zakasnelost prijave kaznivega dejanja iz strahu pred maščevanjem, ponižanjem ali stigmatizacijo ne bi smela privedi do tega, da žrtvi ne bi izdali potrdila o prijavi.
- (26) Pri zagotavljanju informacij bi bilo treba navesti dovolj podrobnosti, da bi bile žrtve obravnavane spoštljivo in da bi jim bilo omogočeno sprejemanje premišljenih odločitev v zvezi z njihovim sodelovanjem v postopku. S tem v zvezi so zlasti pomembne informacije, ki žrtvi omogočajo, da se seznani s trenutnim stanjem kakršnega koli postopka. To prav tako velja za informacije, ki žrtvi omogočajo, da se odloči, ali bo zaprosila za presojo odločitve, da se pregon ne izvede. Če ni zahtevano drugače, bi morale biti omogočeno, da se lahko informacije žrtvi sporočijo ustno ali pisno, vključno z elektronskimi sredstvi.
- (27) Žrtvi bi bilo treba informacije posredovati na zadnji znani poštni ali elektronski naslov, ki ga je posredovala pristojnim organom. Izjemoma, npr. če je žrtev, prizadetih v posameznem primeru, večje število, bi morale biti omogočeno, da se informacije zagotavljajo prek medijev, na uradnem spletnem portalu pristojnega organa ali prek podobnega komunikacijskega kanala.
- (28) Države članice ne bi smele biti obvezane zagotavljati informacij, če bi razkritje teh informacij lahko negativno vplivalo na ustrezno obravnavo zadeve ali škodovalo konkretni zadevi ali če menijo, da je to v nasprotju z njihovimi ključnimi varnostnimi interesi.
- (29) Pristojni organi bi morali zagotoviti, da žrtve prejmejo posodobljene kontaktne podatke za prejemanje informacij v zvezi z njihovo zadevo, razen če žrtev izjavi, da ne želi prejemati takšnih informacij.
- (30) Sklicevanje na „odločitev“ v zvezi s pravico do informacij, tolmačenja in prevajanja bi bilo treba razumeti samo kot sklic na ugotovitev krivde ali na drugačen zaključek postopka. Obrazložitev takšne odločitve bi bilo treba dati žrtvi s kopijo dokumenta, v katerega je vključena odločitev, ali s kratkim povzetkom obrazložitev.
- (31) Pravica do obveščenosti o času in kraju obravnave, ki je posledica prijave kaznivega dejanja zoper žrtev, bi se morala uporabljati tudi za informacije o času in kraju zaslivanja v zvezi s pritožbo zoper sodbo v zadevi.
- (32) Žrtve bi morale prejeti določene informacije o izpustitvi ali pobegu storilca, če zanje zaprosijo, vsaj v primerih, kadar obstaja nevarnost za žrtev ali je ugotovljeno tveganje, da bi žrtvi lahko bila povzročena škoda, razen če je ugotovljeno tveganje, da bi zaradi uradne obvestitve lahko bila povzročena škoda storilcu. Če je ugotovljeno, da bi bil storilec zaradi takšnega obvestila lahko ogrožen, bi moral pristojni organ pri odločanju o ustreznem ukrepanju upoštevati vsa druga tveganja. Sklicevanje na „ugotovljeno tveganje, da bo žrtvi povzročena škoda“, bi moralo zajemati dejavnike, kot so narava in resnost kaznivega dejanja in nevarnost maščevanja. Zato naj se ne bi uporabilo za tiste primere, ko so bila storjena lažja kazniva dejanja in je torej tveganje, da je bila žrtvi povzročena škoda, zelo majhno.
- (33) Žrtve bi morale biti poučene, kako je s pravico do pritožbe zoper odločitev o izpustitvi storilca, če takšna pravica v nacionalnem pravu obstaja.
- (34) Pravici ne more biti zares zadoščeno, če žrtve ne morejo ustrezno pojasniti okoliščin kaznivega dejanja ter zagotoviti svojih dokazov na način, ki je razumljiv pristojnim organom. Enako pomembno je zagotoviti, da se žrtve spoštljivo obravnava, ter jim omogočiti uveljavljanje njihovih pravic. Brezplačno tolmačenje bi moralo biti na voljo med zaslivanjem žrtve ter da se jim omogoči dejavno sodelovanje na sodni obravnavi, v skladu z vlogo žrtve v ustreznem sistemu kazenskega pravosodja. V zvezi z drugimi vidiki kazenskega postopka je lahko potreba po tolmačenju in prevajanju odvisna od konkretnih vprašanj, vloge žrtve v ustreznem sistemu kazenskega pravosodja in njenega sodelovanja v postopku ter morebitnih posebnih pravic žrtve. Tolmačenje in prevajanje je treba v navedenih drugih primerih zagotoviti le v obsegu, ki je potreben, da bi žrtve uveljavile svoje pravice.

- (35) Žrtev bi morala imeti v skladu s postopki po nacionalni zakonodaji pravico do izpodbijanja odločitve o tem, da tolmačenje ali prevajanje ni potrebno. Ta pravica ne pomeni, da morajo države članice zagotoviti ločen mehanizem ali pritožbeni postopek, v okviru katerega bi bilo mogoče izpodbijati takšno odločitev; prav tako se zaradi nje kazenski postopek ne bi smel preveč zavleči. Zadostvovati bi moral notranji pregled odločitve v skladu z obstoječimi nacionalnimi postopki.
- (36) Dejstvo, da žrtev govori jezik, ki se ne govori pogosto, samo po sebi ne bi smelo biti podlaga za ugotovitev, da bi tolmačenje ali prevajanje preveč podaljšalo kazenski postopek.
- (37) Podpora bi morala biti na voljo od trenutka, ko so pristojni organi obveščeni o žrtvi kaznivega dejanja, in med kazenskim postopkom ter ustrezno obdobje po njem v skladu s potrebami žrtve in pravicami iz te direktive. Podpora bi bilo treba zagotoviti na različne načine brez prekomernih formalnosti ter z zadostno geografsko porazdelitvijo znotraj države članice, da se vsem žrtvam omogoči dostop do teh storitev. Žrtve, ki so utrpely znatno škodo zaradi resnosti kaznivega dejanja, bi lahko potrebovale specialistično podporo.
- (38) Najbolj ranljive osebe ali posamezniki, ki so v situacijah, zaradi katerih so izpostavljeni še posebej visokemu tveganju za škodo, npr. osebe, ki so vedno znova žrtve nasilja v odnosih z bližnjimi, osebe, ki so žrtve nasilja na podlagi spola, ali osebe, ki postanejo žrtve drugih kaznivih dejanj v državi članici, ki ni država njihovega državljanstva oziroma prebivališča, bi morali imeti na voljo specialistično podporo in pravno varstvo. Specialistična podpora bi morala temeljiti na celostnem in usmerjenem pristopu, pri katerem bi bilo treba upoštevati zlasti posebne potrebe žrtev, težo škode, povzročene s kaznivim dejanjem, ter odnos med žrtvami, storilci, otroki in njihovim širšim socialnim okoljem. Glavna naloga teh služb in njihovega osebja, ki imajo pomembno vlogo, saj žrtvam nudijo podporo pri okrevanju in premagovanju morebitne škode ali pretresov zaradi kaznivega dejanja, bi morala biti obveščanje žrtev o njihovih pravicah iz te direktive, da bodo žrtve odločitve lahko sprejemale v prijaznem okolju, kjer bodo obravnavane dostojanstveno, spoštljivo in uvidevno. Vrste podpore, ki bi jo takšne specialistične službe za podporo morale zagotavljati, bi lahko vključevale nudenje zavetišča in varne namestitve, takojšnjo zdravstveno pomoč, napotitev k službam za medicinske preglede in sodno-medicinske preiskave zaradi zavarovanja dokazov pri posilstvih ali spolnih napadih, takojšnje in dalj časa trajajoče psihološko svetovanje, pomoč po travmatični izkušnji, pravno svetovanje, odvetniške storitve in posebne storitve za otroke kot neposredne ali posredne žrtve.
- (39) Službe za podporo žrtvam obsežne specialistične in strokovne pomoči navadno ne zagotavljajo same. Te službe bi morale žrtvam po potrebi pomagati, da navežejo stike z obstoječimi službami za strokovno podporo, kot so psihologi.
- (40) Čeprav zagotavljanje podpore ne bi smelo biti odvisno od tega, ali so žrtve prijavile kaznivo dejanje pri pristojnem organu, kot je policija, so prav ti organi pogosto najprimernejši za obveščanje žrtev o možnosti podpore. Države članice se zato spodbujajo, naj vzpostavijo ustrezne pogoje, ki bi omogočali napotitev žrtev k uporabi storitev za pomoč žrtvam, tudi z zagotavljanjem, da se lahko pri tem upoštevajo zahteve glede varstva podatkov in da se te dejansko upoštevajo. Izogibati bi se bilo treba večkratnim napotitvam.
- (41) Pravico žrtve do zaslišanja bi morali šteti za izpolnjeno tedaj, ko se žrtvam dovoli, da podajo pisno izjavo ali pojasnila.
- (42) Otrokom žrtvam pravice do zaslišanja v kazenskem postopku ne bi smeli odreči zgolj z obrazložitvijo, da je žrtev otrok, ali na podlagi starosti žrtve.
- (43) Pravica do zahteve za preskus odločitve, da se pregon ne izvede, bi se morala razumeti, kot da se nanaša na odločitve, ki jih sprejmejo tožilci in preiskovalni sodniki ali organi pregona, kot so policisti, ne pa tudi na odločitve, ki jih sprejmejo sodišča. Vsakršno presojo odločitve, da se pregon ne izvede, bi morala opraviti oseba oziroma organ, ki ni sprejel(-a) prvotne odločitve, razen če je prvotno odločitev, da se pregon ne izvede, sprejel najvišji organ, pristojen za pregon, za čigar odločitev ni mogoče zahtevati preskusa; v tem primeru lahko preskus opravi isti organ. Pravica do preskusa odločitve, da se pregon ne izvede, ne zadeva posebnih postopkov, kot so postopki zoper člane parlamenta ali vlade v zvezi z izvrševanjem njihove funkcije.

- (44) Sklep o zaključku kazenskega postopka bi moral zajemati tudi primere, v katerih se tožilec odloči za umik obtožbe ali prekinitve postopka.
- (45) Z odločitvijo tožilca, ki privede do zunajsodne poravnave in s tem do zaključka kazenskega postopka, se žrtve od pravice, da zahtevajo presojo tožilčeve odločitve, da se pregon ne izvede, izključijo samo, če se s poravnavo nalaga opomin ali obveznost.
- (46) Storitve poravnalne pravičnosti, vključno na primer z mediacijo med žrtvijo in storilcem, skupinskimi srečanji za družine ter poravnalnimi naroki, lahko zelo koristijo žrtvi, vendar so potrebni zaščitni ukrepi za preprečitev kakršne koli sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja. Takšne storitve bi morale tako predvsem upoštevati interese in potrebe žrtve, popraviti škodo, povzročeno žrtvi, ter preprečiti nadaljnjo škodo. Pri predaji zadeve storitvam poravnalne pravičnosti in pri poteku postopka poravnalne pravičnosti bi bilo treba upoštevati dejavnike, kot so narava in teža kaznivega dejanja, stopnja posledično nastalega pretresa, ponavljajoče se kršitve telesne, spolne ali psihološke nedotakljivosti žrtve, neravnotežje moči ter starost, zrelost ali intelektualno zmožnost žrtve, ki bi lahko omejili ali zmanjšali njeno sposobnost sprejemanja premišljene odločitve oziroma bi lahko ogrozili pozitiven rezultat za žrtev. Postopek poravnalne pravičnosti bi moral biti na splošno taje, razen če se stranke sporazumejo drugače, ali takšen, kakršnega zahteva nacionalno pravo zaradi prevladujočega javnega interesa. Dejavniki, kot so grožnje ali kakršna koli oblika nasilja, ki se zgodijo med postopkom, je mogoče šteti za tako pomembne, da jih je treba razkriti zaradi javnega interesa.
- (47) Žrtve ne bi smele trpeti stroškov zaradi udeležbe v kazenskem postopku. Države članice bi morale povrniti le potrebne stroške žrtev glede njihove udeležbe v kazenskih postopkih, ne pa tudi njihovih stroškov postopka. Države članice bi morale imeti možnost, da v nacionalni zakonodaji določijo pogoje v zvezi s povračilom stroškov, kot na primer roke za vložitev zahtevka za povračilo stroškov, standardne zneske za dnevnice in potne stroške ter najvišje dnevne zneske zaradi izgube prihodka. Do pravice do povračila stroškov v kazenskem postopku ne bi smelo priti v primeru, ko žrtev poda izjavo o kaznivem dejanju. Stroške bi bilo treba kriti le v obsegu, v katerem mora biti žrtev prisotna in dejavno sodelovati v kazenskem postopku oziroma jo k temu pozovejo pristojni organi.
- (48) Vračljivo premoženje, zaseženo v kazenskem postopku, bi bilo treba žrtvam kaznivih dejanj čim prej vrniti, razen če so podane izjemne okoliščine, na primer če obstaja spor glede njegovega lastništva ali če je lastništvo premoženja ali premoženje samo nezakonito. Pravica do vračanja premoženja naj ne bi posegala v njegovo zakonito zadržanje za namene drugega pravnega postopka.
- (49) Pravica do odločitve, s katero se storilcu naloži plačilo odškodnine, in ustrezni veljavni postopek bi se morala uporabljati tudi za žrtve s prebivališčem v državi članici, ki ni država članica, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje.
- (50) Obveznost iz te direktive o prenosu prijav ne bi smela vplivati na pristojnost držav članic za začetek postopka in ne posega v kolizijska pravila, povezana z izvajanjem pristojnosti, iz Okvirnega sklepa Sveta 2009/948/PNZ z dne 30. novembra 2009 o preprečevanju in reševanju sporov o izvajanju pristojnosti v kazenskih postopkih ⁽¹⁾.
- (51) Če žrtev zapusti ozemlje države članice, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, navedena država članica ne bi smela biti več obvezana nuditi pomoč, podporo in zaščito, razen v primerih, ki so neposredno povezani z morebitnimi potekajočimi kazenskimi postopki v zvezi z zadevnim kaznivim dejanjem, kot so posebni zaščitni ukrepi med sodno obravnavo. Država članica, v kateri ima žrtev prebivališče, bi morala zagotoviti pomoč, podporo in zaščito, ki jo žrtev potrebuje za okrevanje.
- (52) Na voljo bi morali biti ukrepi za zaščito varnosti in dostojanstva žrtev in njihovih družinskih članov ter njihovo zaščito pred sekundarno in ponovno viktimizacijo, pred ustrahovanjem in pred maščevanjem, kot sočasne odredbe ali odredbe o zaščiti ali prepovedi približevanja.

⁽¹⁾ UL L 328, 15.12.2009, str. 42.

- (53) Nevarnost ponovne in sekundarne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja s strani storilca ali zaradi sodelovanja v kazenskem postopku bi bilo treba omejiti z usklajenim izvajanjem postopka, v katerem so žrtve obravnavane spoštljivo in ki jim omogoča, da vzpostavijo zaupanje v organe. Stik s pristojnimi organi bi moral biti čim bolj olajšan, pri čemer se omeji število nepotrebnih stikov, ki jih ima žrtev z njimi, na primer z videoposnetki zaslišanj in možnostjo, da se slednje uporabi v postopku pred sodiščem. Javni uslužbenci bi morali imeti na voljo kar se da veliko število ukrepov za preprečevanje stiske žrtev v postopku pred sodiščem, zlasti zaradi vidnega stika s storilcem, njegovo družino, sotorilci ali člani javnosti. Zato bi morale države članice biti spodbujane, da upajajo smotne in praktične ukrepe, zlasti v zvezi s sodnimi poslopi in na policijskih postajah, da bi zadevni objekti žrtvam ponujali možnosti, kot so ločeni vhodi in čakalnice. Poleg tega bi morale države članice, kolikor je to mogoče, kazenske postopke načrtovati tako, da ne bi prihajalo do stikov med žrtvami in njihovimi družinskimi člani ter storilci, na primer z narokom za zaslišanje žrtev in storilcev ob različnih urah.
- (54) Varstvo zasebnosti žrtve je lahko pomemben način preprečevanja sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja, ki se ga lahko doseže z več ukrepi, tudi z nerazkritjem ali omejenim razkritjem informacij o identiteti žrtve in o tem, kje se žrtev nahaja. Takšno varstvo je zlasti pomembno za otroke žrtve in vključuje nerazkritje imena otroka. Vendar je v določenih izjemnih primerih lahko v otrokovo korist, da se informacije razkrijejo ali celo javno objavijo, na primer če je bil otrok ugrabljen. Ukrepi za varstvo zasebnosti in slikovnega materiala žrtev in njihovih družinskih članov bi morali vedno biti v skladu s pravico do pravičnega sojenja oziroma svobode izražanja, kakor sta priznani s členoma 6 in 10 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.
- (55) Nekatere žrtve so še prav posebej ogrožene zaradi sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja s strani storilca med trajanjem kazenskega postopka. Mogoče je, da takšno tveganje izhaja iz osebnih značilnosti žrtve ali vrste, narave ali okoliščin kaznivega dejanja. Takšno tveganje se lahko učinkovito ugotovi le z individualno presojo, opravljeno ob prvi priložnosti. Takšno presojo bi bilo treba izvesti za vse žrtve in ugotoviti, ali jim grozi sekundarna in ponovna viktimizacija, ustrahovanje in maščevanje in katere posebne zaščitne ukrepe potrebujejo.
- (56) Pri individualni presoji bi bilo treba upoštevati osebne značilnosti žrtve, kot so njena starost, spol in spolna identiteta ali izražanje, etnična pripadnost, rasa, veroizpoved, spolna usmerjenost, zdravstveno stanje, invalidnost, status bivanja, komunikacijske težave, odnos s storilcem oziroma odvisnost od njega in predhodna izkušnja s kaznivim dejanjem. Prav tako bi bilo treba upoštevati vrsto ali naravo in okoliščine kaznivega dejanja ali njihove okoliščine, kot so vprašanja, ali gre za kaznivo dejanje iz sovraštva, kaznivo dejanje zaradi predsodkov ali kaznivo dejanje zaradi diskriminacije, spolno nasilje, nasilje v odnosu z bližnjim, v katerem je bil storilec v nadrejenem položaju, ali je prebivališče žrtve na območju z visoko stopnjo kriminalitete ali na območju, ki ga obvladujejo poulčne skupine, ali dejstvo, da država izvora žrtve ni država članica, v kateri je bilo kaznivo dejanje storjeno.
- (57) Pri žrtvah trgovine z ljudmi, terorizma, organiziranega kriminala, nasilja v odnosih z bližnjim, spolnega nasilja ali izkoriščanja, nasilja na podlagi spola ali kaznivega dejanja iz sovraštva in pri žrtvah, ki so invalidi, ter pri otrocih žrtvah se pogosto pojavljata sekundarna in ponovna viktimizacija, ustrahovanje in maščevanje. Posebno pozornost je treba nameniti presoji, ali pri takšnih žrtvah obstaja nevarnost takšne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja, pri čemer bi bilo treba predpostaviti, da bodo navedenim žrtvam zagotovljeni posebni zaščitni ukrepi.
- (58) Žrtvam, za katere je bilo ugotovljeno, da so ranljive v zvezi s sekundarno in ponovno viktimizacijo, ustrahovanjem in maščevanjem, bi bilo treba ponuditi ustrezne ukrepe za njihovo zaščito med kazenskim postopkom. Kakšni točno naj bodo ti ukrepi, bi bilo treba določiti z individualno presojo in pri tem upoštevati želje žrtve. Obseg kakršnega koli takšnega ukrepa bi bilo treba določiti brez poseganja v pravice do obrambe in v skladu s pravili sodne diskrecije. Skrbi žrtev in njihove bojzani v zvezi s postopkom bi morali biti ključni dejavnik pri določanju, ali potrebujejo kakršne koli posebne ukrepe.
- (59) Zaradi neposrednih operativnih potreb in omejitev je lahko neizvedljivo, da bi žrtev na primer lahko vedno zaslílal isti policist; primera takšnih omejitev sta bolezen in porodniški ali starševski dopust. Poleg tega prostori, posebej namenjeni zaslišanju žrtev, morda niso na voljo, na primer zaradi prenove. V primeru takšnih operativnih ali praktičnih omejitev posebnega ukrepa, predvidenega na podlagi individualne presoje, morda ni mogoče zagotoviti za vsak primer posebej.

- (60) Če se v skladu s to direktivo imenuje skrbnik ali zastopnik otroka, lahko ti vlogi opravlja ista oseba oziroma pravna oseba, institucija ali organ.
- (61) Vsak javni uslužbenec, vključen v kazenskem postopku, za katerega je verjetno, da bo prišel v osebni stik z žrtvijo, mora imeti dostop in prejeti ustrezno začetno in nadaljevalno usposabljanje do ravni, ki je potrebna za njegov stik z žrtvami, da lahko identificira žrtve in njihove potrebe ter jih obravnava na spoštljiv, uvideven, strokoven in nediskriminatoren način. Za osebe, za katere je verjetno, da bodo sodelovale pri individualni presoji za ugotavljanje posebnih zaščitnih potreb žrtev in posebnih zaščitnih ukrepov, ki jih potrebujejo, bi morali pripraviti posebno usposabljanje o izvedbi takšne presoje. Države članice bi morale zagotoviti takšno usposabljanje policije in sodnega osebja. Prav tako bi bilo treba spodbujati usposabljanje odvetnikov, tožilcev in sodnikov ter javnih uslužbencev, ki zagotavljajo podporo žrtvam ali storitve poravnalne pravičnosti. Ta zahteva bi morala vključevati izobraževanje o posebnih službah za podporo, na katere bi bilo treba napotiti žrtve, ali specialistično usposabljanje, če je pri njihovem delu poudarek na žrtvah s posebnimi potrebami, in po potrebi posebno usposabljanje iz psihologije. Če je to ustrezno, bi bilo treba pri takšnem usposabljanju upoštevati vidik spola. Ukrepe držav članic na področju usposabljanja bi morale dopolnjevati smernice, priporočila in izmenjava najboljših praks v skladu s časovnim načrtom iz Budimpešte.
- (62) Države članice bi morale organizacije civilne družbe, vključno z priznanimi in dejavnimi nevladnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z žrtvami kaznivega dejanja, spodbujati in z njimi tesno sodelovati, zlasti v okviru pobud za oblikovanje politik, kampanj za informiranje in ozaveščanje, raziskovalnih in izobraževalnih programov ter usposabljanj, pa tudi pri nadziranju in ocenjevanju učinka ukrepov za pomoč žrtvam in za zaščito žrtev kaznivega dejanja. Da bi bile žrtve kaznivih dejanj deležne ustrezne pomoči, podpore in zaščite, bi morale javne službe delovati usklajeno in biti prisotne na vseh upravnih ravneh – na ravni Unije ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Žrtvam bi bilo treba zagotoviti pomoč pri iskanju pristojnih organov in stikih z njimi, da bi se izognili večkratnim napotitvam. Države članice bi morale razmisliti o oblikovanju storitev na podlagi načela „dostopa na eni točki“ ali „vse na enem mestu“, s čimer bi se lahko obravnavale raznolike potrebe žrtev, ko te sodelujejo v kazenskem postopku, vključno s potrebo po prejemanju informacij, pomoči, podpore, zaščite in odškodnine.
- (63) Da bi se spodbudilo in olajšalo prijavljanje kaznivih dejanj ter da bi se žrtvam omogočilo, da prekinejo začaran krog ponavljajoče se viktimizacije, je bistveno, da so žrtvam na voljo zanesljive službe za nudenje podpore ter da so se pristojni organi pripravljeni odzvati na prijave žrtev na spoštljiv, uvideven, strokoven in nediskriminatoren način. To bi lahko povečalo zaupanje žrtev v sisteme kazenskega pravosodja držav članic in zmanjšalo število neprijavljenih kaznivih dejanj. Javni uslužbenci, ki bodo verjetno sprejemali prijave žrtev glede kaznivih dejanj, bi morali biti ustrezno usposobljeni za pomoč pri prijavah kaznivih dejanj, pri čemer je treba uvesti ukrepe, da bi omogočili prijavljanje s strani tretjih oseb, vključno z organizacijami civilne družbe. Dopustna bi morala biti uporaba komunikacijske tehnologije, kot so e-pošta, video posnetki ali spletni elektronski obrazci za vlaganje prijav.
- (64) Sistematično in ustrezno zbiranje statističnih podatkov je bistven element učinkovitega oblikovanja politik na področju pravic iz te direktive. Da bi bilo lažje oceniti izvajanje te direktive, bi morale države članice Komisiji sporočiti ustrezne statistične podatke o uporabi nacionalnih postopkov v zvezi z žrtvami kaznivih dejanj, ki vključujejo najmanj število in vrsto prijavljenih kaznivih dejanj ter, če so takšni podatki na voljo, število žrtev, njihovo starost in spol. Ustrezni statistični podatki lahko vključujejo podatke, ki so jih zabeležili pravosodni organi in organi kazenskega pregona, ter, kolikor je mogoče, administrativne podatke, zbrane v okviru zdravstvenih storitev, storitev socialnega varstva, javnih in nevladnih storitev za pomoč žrtvam ali storitev poravnalne pravičnosti in drugih organizacij, ki se ukvarjajo z žrtvami kaznivih dejanj. Pravosodni podatki lahko vključujejo podatke o prijavljenem kaznivem dejanju ter številu zadev, ki se preiskujejo, ter številu oseb, ki se kazensko preganjajo in je zanje že bila izrečena kazen. Administrativni podatki, pridobljeni v okviru storitev, lahko, kolikor je mogoče, vključujejo podatke o tem, kako žrtve uporabljajo storitve, ki jih zagotavljajo vladni organi ter javne in zasebne organizacije za pomoč, kot na primer število napotitev žrtev s strani policije, da uporabijo storitve za pomoč žrtvam, ter število žrtev, ki zaprosijo za podporo ali poravnalno pravičnost ter jo prejmejo ali pa ne.
- (65) Cilj te direktive je sprememba in razširitev določb Okvirnega sklepa 2001/220/PNZ. Ker gre za precejšnje število občutnih sprememb, bi bilo treba zavoljo jasnosti navedeni okvirni sklep nadomestiti v celoti za države članice, ki sodelujejo pri sprejemanju te direktive.

(66) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, priznana v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. Zlasti si prizadeva za spodbujanje pravice do dostojanstva, življenja, fizične in duševne integritete, svobode in varnosti, spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, pravice do lastnine, načela nediskriminacije, načela enakosti med moškimi in ženskami, pravic otrok, starejših in invalidov ter pravice do poštenega sojenja.

(67) Ker cilja te direktive, tj. predvsem določitve minimalnih standardov o pravicah, podpori in zaščiti žrtev kaznivih dejanj, države članice ne morejo zadovoljivo doseči bodisi na nacionalni bodisi na regionalni ali lokalni ravni, in ker se ta cilj zaradi obsega in morebitnih učinkov lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji (PEU). V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.

(68) Osebnih podatki, ki se obdelujejo pri izvajanju te direktive, bi morali biti varovani v skladu z Okvirnim sklepom Sveta 2008/977/PNZ z dne 27. novembra 2008 o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah⁽¹⁾, ter v skladu z načeli iz Konvencije Sveta Evrope z dne 28. januarja 1981 o varstvu posameznikov pri avtomatski obdelavi osebnih podatkov, ki so jo ratificirale vse države članice.

(69) Ta direktiva ne vpliva na daljnosežnejše določbe drugih aktov Unije, ki bolj usmerjeno obravnavajo posebne potrebe posebnih kategorij žrtev, kot so žrtve trgovine z ljudmi, žrtve spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja, ki so otroci, ter žrtve otroške pornografije.

(70) V skladu s členom 3 Protokola št. 21 o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen PEU in PDEU, sta obe državi članici podali uradno obvestilo, da želita sodelovati pri sprejetju in uporabi te direktive.

(71) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 22 o stališču Danske, ki je priložen PEU in PDEU, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanjo ni zavezujoča in se v njej ne velja.

(72) Evropski nadzornik za varstvo podatkov je podal mnenje 17. oktobra 2011⁽²⁾ v skladu s členom 41(2) Uredbe (ES) št. 45/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne

18. decembra 2000 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah in organih Skupnosti in o prostem pretoku takih podatkov⁽³⁾ –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE 1

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Cilji

1. Namen te direktive je zagotoviti, da se žrtvam kaznivih dejanj zagotovijo ustrezne informacije, podpora in zaščita ter sodelovanje v kazenskem postopku.

Države članice zagotovijo, da se žrtve spoznajo za žrtve in se obravnavajo spoštljivo, uvidevno, po meri, strokovno in nediskriminatorno v vseh stikih v okviru storitev za pomoč žrtvam ali storitev poravnalne pravičnosti ali v stikih z vsemi pristojnimi organi, ki delujejo v okviru kazenskega postopka. Pravice, določene s to direktivo, se za žrtve uporabljajo nediskriminatorno, tudi kar zadeva njihov status bivanja.

2. Države članice zagotovijo, da se pri uporabi te direktive v primerih, ko je žrtev otrok, prednostno upošteva, kaj je najboljšo za otroke, kar pa se presodi za vsak primer posebej. Prevladati mora pristop, ki je prilagojen otrokom ter pri katerem se ustrezno upoštevajo starost in raven zrelosti otroka ter njegovi pogledi, potrebe in skrbi. Otrok in nosilec starševske odgovornosti ali drugi pravni zastopnik, če ga ima, sta obveščena o vseh ukrepih ali pravicah, ki so posebej usmerjene k otroku.

Člen 2

Opredelitve pojmov

1. Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(a) „žrtev“ pomeni:

(i) fizično osebo, ki je utrpela škodo, vključno s fizično, duševno ali čustveno škodo ali ekonomsko izgubo, ki jo je neposredno povzročilo kaznivo dejanje;

(ii) družinske člane osebe, katere smrt je bila neposredno povzročena s kaznivim dejanjem in ki so utrpeli škodo zaradi smrti te osebe;

⁽¹⁾ UL L 350, 30.12.2008, str. 60.

⁽²⁾ UL C 35, 9.2.2012, str. 10.

⁽³⁾ UL L 8, 12.1.2001, str. 1.

- (b) „družinski člani“ pomeni zakonca, osebo, ki z žrtvijo živi v stalnem intimnem razmerju v skupnem gospodinjstvu na trdni in trajni podlagi, sorodnike v ravni vrsti, sorojence ter osebe, ki jih žrtev vzdržuje, kot določa nacionalno pravo;
- (c) „otrok“ pomeni vsako osebo do 18 let starosti;
- (d) „poravnalna pravičnost“ pomeni vsak proces, v katerem je žrtvi in storilcu omogočeno, če v to prostovoljno privolita, da dejavno sodelujeta pri reševanju vprašanj, ki izhajajo iz kaznivega dejanja, s pomočjo nepristranske tretje strani.
2. Države članice lahko vzpostavijo postopke:
- (a) s katerimi omejijo število družinskih članov žrtve, ki imajo lahko koristi od pravic iz te direktive, ob upoštevanju individualnih okoliščin posameznega primera, ter
- (b) s katerimi v zvezi z odstavkom 1(a)(ii) določijo, kateri družinski člani imajo prednost pri uveljavljanju pravic iz te direktive.
- (a) o vrsti pomoči, ki jo lahko dobijo, in od koga, vključno, kadar je primerno, z osnovnimi informacijami o dostopu do zdravstvene pomoči, morebitne specialistične pomoči, vključno s psihološko pomočjo, in nadomestni namestitvi;
- (b) o postopkih glede prijave v zvezi s kaznivim dejanjem in njihovi vlogi v zvezi s temi postopki;
- (c) o tem, kako in pod kakšnimi pogoji lahko pridobijo zaščito, vključno z zaščitnimi ukrepi;
- (d) o tem, kako in pod kakšnimi pogoji imajo lahko dostop do pravnega svetovanja, pravne pomoči in katerih koli drugih nasvetov;
- (e) o tem, kako in pod kakšnimi pogoji lahko prejmejo odškodnino;
- (f) o tem, kako in pod kakšnimi pogoji so upravičene do tolmačenja in prevajanja;

POGLAVJE 2

ZAGOTAVLJANJE INFORMACIJ IN POMOČI

Člen 3

Pravica razumeti in biti razumljen

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za pomoč žrtvam, da razumejo in da se jih lahko razume od prvega stika dalje in med vsemi nadaljnjimi potrebnimi stiki, ki jih imajo s pristojnim organom v okviru kazenskega postopka, tudi kadar naveden organ zagotavlja informacije.
2. Države članice zagotovijo, da komunikacija z žrtvami poteka v enostavnem in dostopnem jeziku, in sicer ustno ali pisno. Pri takšni komunikaciji se upoštevajo osebne značilnosti žrtve, vključno z morebitno invalidnostjo, ki bi lahko vplivala na zmožnost razumeti ali biti razumljen.
3. Razen če bi bilo v nasprotju z interesi žrtve ali pa bi posegalo v potek postopka, države članice dovolijo žrtvam, da jih ob prvem stiku s pristojnim organom spremlja oseba, ki jo same izberejo, če žrtev zaradi učinka kaznivega dejanja potrebuje pomoč, da bi razumela ali da bi se jo razumelo.
- (g) če imajo prebivališče v državi članici, ki ni država članica, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, o vseh posebnih ukrepih, postopkih ali ureditvah, ki so na voljo za zaščito njihovih interesov v državi članici, kjer pride do prvega stika s pristojnim organom;
- (h) o postopkih za vložitev pritožb, ki so na voljo, kadar pristojni organi ne spoštujejo njihovih pravic v okviru kazenskega postopka;
- (i) o kontaktnih podatkih osebe, s katero lahko komunicirajo o svoji zadevi;
- (j) o storitvah poravnalne pravičnosti, ki so na voljo;
- (k) o tem, kako in pod katerimi pogoji se jim lahko povrnejo stroški, ki so jih imeli zaradi sodelovanja v kazenskem postopku.

Člen 4

Pravica do informacij od prvega stika s pristojnim organom

1. Države članice zagotovijo, da se žrtvam brez nepotrebnega odlašanja od prvega stika s pristojnim organom z namenom dostopa do pravic, določenih v tej direktivi, zagotovijo naslednje informacije:

2. Kako obsežne ali podrobne so informacije iz odstavka 1, je odvisno od posebnih potreb in osebnih okoliščin žrtve ter vrste ali narave kaznivega dejanja. V poznejših fazah se lahko zagotovijo dodatne podrobnosti, odvisno od potreb žrtve in pomena takih podrobnosti v vsaki fazi postopka.

Člen 5**Pravice žrtev ob prijavi**

1. Države članice zagotovijo, da žrtve prejmejo pisno potrdilo njihove uradne prijave, ki so jo vložile pri pristojnem organu države članice, v katerem so navedeni osnovni elementi v zvezi s kaznivim dejanjem, v primeru kakršne koli uradne prijave kaznivega dejanja.

2. Države članice zagotovijo, da se žrtvam, ki želijo prijaviti kaznivo dejanje in ne razumejo ali govorijo jezika pristojnega organa, omogoči prijava v jeziku, ki ga razumejo, ali pa se jim zagotovi potrebna jezikovna pomoč.

3. Države članice zagotovijo, da se žrtvam, ki ne razumejo ali govorijo jezika pristojnega organa, če za to zaprosijo, zagotovi brezplačen prevod pisnega potrdila o njihovi prijavi iz odstavka 1 v jezik, ki ga razumejo.

Člen 6**Pravica do prejema informacij o zadevi**

1. Države članice zagotovijo, da so žrtve brez nepotrebnega odlašanja obveščene o pravici do prejema v nadaljevanju navedenih informacij o kazenskem postopku, uvedenem na podlagi prijave v zvezi s kaznivim dejanjem, storjenim zoper žrtev, ter da žrtve te informacije, če zanje zaprosijo, tudi dobijo:

(a) o morebitni odločitvi, da se preiskava ali ne nadaljuje oziroma se konča ali da kazenski postopek proti storilcu ne bo uveden;

(b) o času in kraju sojenja ter podrobnostih o stroških zoper storilca.

2. Države članice zagotovijo, da so žrtve v skladu z njihovo vlogo v njihovem sistemu kazenskega pravosodja brez nepotrebnega odlašanja obveščene o pravici do prejema v nadaljevanju navedenih informacij o kazenskem postopku, začetem na podlagi prijave kaznivega dejanja zoper njih, ter da žrtve te informacije, če zanje zaprosijo, tudi dobijo:

(a) o vsaki pravnomočni sodbi v postopku;

(b) informacij, ki žrtvi omogočajo, da se seznani s stanjem kazenskega postopka, razen če v izjemnih primerih tako obvestilo lahko negativno vpliva na ustrezno obravnavanje zadeve.

3. Informacije, zagotovljene na podlagi odstavka 1(a) in odstavka 2(a), vključujejo obrazložitev ali kratek povzetek razlogov za zadevno odločbo, razen v primeru odločitve porote ali odločitve, katere razlogi so tajni, zaradi česar obrazložitev po nacionalnem pravu ni predvidena.

4. Odločitev žrtev o tem, ali želijo prejemati informacije ali ne, je za pristojne organe zavezujoča, razen če je te informacije treba zagotoviti zaradi upravičenosti žrtve do dejavnega sodelovanja v kazenskem postopku. Države članice žrtvam omogočijo, da svojo odločitev o tem kadar koli spremenijo, nato pa takšno spremembo tudi upoštevajo.

5. Države članice zagotovijo, da se žrtvam ponudi možnost uradne obvestitve brez nepotrebnega odlašanja, kadar je oseba, ki je priprta, se kazensko preganja ali je obsojena za kaznivo dejanje, ki te žrtve zadeva, izpuščena iz pripora ali je iz pripora pobegnila. Poleg tega države članice zagotovijo, da so žrtve obveščene o vseh ustreznih ukrepih, sprejetih za njihovo zaščito v primeru izpustitve ali pobega storilca.

6. Žrtve prejmejo informacije iz odstavka 5, če zanje zaprosijo, vsaj v primerih, kadar zanje obstaja nevarnost ali je ugotovljeno tveganje, da bi žrtvi lahko bila povzročena škoda, razen če je ugotovljeno tveganje, da bi bila zaradi uradne obvestitve lahko povzročena škoda storilcu.

Člen 7**Pravica do tolmačenja in prevajanja**

1. Države članice zagotovijo, da se žrtvam, ki ne razumejo ali ne govorijo jezika zadevnega kazenskega postopka, na njihovo zahtevo v skladu z njihovo vlogo v ustreznem sistemu kazenskega pravosodja v kazenskem postopku priskrbi brezplačno tolmačenje, vsaj med kakršnim koli zaslišanjem ali izpraševanjem žrtve v kazenskem postopku pred preiskovalnimi in pravosodnimi organi, vključno s policijskim zaslišanjem, ter tolmačenje za njihovo dejavno sodelovanje na sodnih obravnavah in na vseh potrebnih vmesnih zaslišanjih.

2. Brez poseganja v pravice do obrambe in v skladu s pravili sodne diskrecije se lahko uporabi komunikacijske tehnologije, kot so videokonference, telefon ali internet, razen če ni potrebna osebna navzočnost tolmača, da žrtve ustrezno uveljavljajo svoje pravice ali razumejo postopek.

3. Države članice zagotovijo, da se žrtvam, ki ne razumejo ali ne govorijo jezika zadevnega kazenskega postopka, na njihovo zahtevo in v skladu z njihovo vlogo v ustreznem sistemu kazenskega pravosodja v kazenskem postopku priskrbi brezplačno prevajanje informacij, ki so bistvene za uveljavljanje njihovih pravic v kazenskem postopku, če so te informacije na voljo žrtvam, in sicer v jezik, ki ga žrtve razumejo. Prevajanje takšnih informacij vključuje vsaj informacije o kakršni koli odločitvi o prenehanju kazenskega postopka v zvezi s kaznivim dejanjem zoper žrtev, na zahtevo žrtve pa tudi o obrazložitvi ali kratkem povzetku obrazložitve takšne odločitve, razen v primeru odločitve porote ali odločitve, katere razlogi so tajni, zaradi česar obrazložitev po nacionalnem pravu ni predvidena.

4. Države članice zagotovijo, da se žrtvam, ki imajo v skladu s členom 6(1)(b) pravico do informacij o času in kraju sojenja ter ki ne razumejo jezika pristojnega organa, na njihovo zahtevo zagotovi prevod informacij, do katerih imajo pravico.

5. Žrtve lahko predložijo utemeljeno zahtevo, naj se posamezen dokument obravnava kot bistven. Odlomkov bistvenih dokumentov, ki za dejavno sodelovanje žrtev v kazenskem postopku niso pomembni, ni treba prevesti.

6. Ne glede na odstavka 1 in 3 se lahko namesto pisnega prevoda zagotovi ustni prevod ali ustni povzetek bistvenih dokumentov, pod pogojem, da takšen ustni prevod ali ustni povzetek ne posega v pravičnost postopka.

7. Države članice zagotovijo, da pristojni organ oceni, ali žrtve potrebujejo tolmačenje ali prevajanje, kot je določeno v odstavkih 1 in 3. Žrtve lahko izpodbijajo odločitev, da se ne priskrbi tolmačenje ali prevajanje. Postopkovna pravila za tako izpodbijanje se določijo z nacionalnim pravom.

8. Tolmačenje in prevajanje ter vsakršno odločanje o izpodbijanju odločitve, da se ne priskrbi tolmačenje ali prevajanje v skladu s tem členom, ne sme nerazumno podaljšati kazenskega postopka.

Člen 8

Pravica dostopa do storitev za pomoč žrtvam

1. Države članice zagotovijo, da imajo žrtve v skladu s svojimi potrebami dostop do zaupnih storitev za podporo žrtvam, ki so brezplačne in ki delujejo v korist žrtev, in sicer pred postopkom, med njim in ustrezno obdobje po njem. Družinski člani imajo dostop do storitev za podporo žrtvam v skladu s svojimi potrebami in obsegom škode, povzročene žrtvi s kaznivim dejanjem.

2. Države članice spodbujajo pristojne organe, ki so prejeli prijavo kaznivega dejanja, ali drugega zadevnega subjekta k napotitvi žrtev k storitvam za podporo žrtvam.

3. Države članice sprejmejo ukrepe za vzpostavitev brezplačnih in zaupnih specialističnih storitev za podporo poleg splošnih storitev za podporo žrtvam ali kot sestavni del slednjih, ali da omogočijo organizacijam za podporo žrtvam, da se

obrnejo na obstoječe specializirane subjekte, ki nudijo tovrstno specialistično podporo. Žrtve imajo v skladu s svojimi posebnimi potrebami dostop do takšnih storitev, njihovi družinski člani pa imajo dostop v skladu z njihovimi posebnimi potrebami in obsegom škode, povzročene žrtvi s kaznivim dejanjem.

4. Službe za podporo žrtvam in morebitne specialistične službe za podporo se lahko vzpostavijo v obliki javnih ali nevladnih organizacij in se lahko organizirajo poklicno ali prostovoljno.

5. Države članice zagotovijo, da dostop do storitev za podporo žrtvam ni odvisen od tega, ali je žrtev uradno prijavila kaznivo dejanje pristojnemu organu.

Člen 9

Podpora v okviru storitev za podporo žrtvam

1. V okviru storitev za podporo žrtvam iz člena 8(1) se zagotavljajo vsaj:

(a) informacije, nasveti in podpora, ki so relevantni za pravice žrtev, vključno z načini dostopa do nacionalnih shem odškodnin za poškodbe zaradi kaznivih dejanj, ter njihovo vlogo v kazenskem postopku, vključno s pripravo na udeležbo na sojenju;

(b) informacije o kakršnih koli zadevnih delujočih specialističnih storitvah za podporo ali neposredna napotitev nanje;

(c) čustvena in psihološka, če je slednja na voljo, podpora;

(d) nasveti o finančnih in praktičnih vprašanjih, ki izvirajo iz kaznivega dejanja;

(e) nasveti o grožnji sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja ter o tem, kako ta dejanja preprečiti, razen če se ti nasveti drugače zagotavljajo v okviru drugih javnih ali zasebnih storitev.

2. Države članice spodbujajo, naj se v okviru storitev za podporo žrtvam posebna pozornost nameni posebnim potrebam žrtev, ki so utrpеле znatno škodo zaradi resnosti kaznivega dejanja.

3. V okviru specialističnih storitev za podporo iz člena 8(3) se vzpostavljajo in zagotavljajo – razen če je drugače zagotovljeno z drugimi javnimi ali zasebnimi storitvami – vsaj:

- (a) zatočišča ali druga ustrezna začasna nastanitev za žrtve, ki potrebujejo varno zavetje zaradi neposredne grožnje sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja;
- (b) usmerjena in celovita podpora žrtvam s posebnimi potrebami, kot so žrtve spolnega nasilja, žrtve nasilja na podlagi spola in žrtve nasilja v odnosih z bližnjimi, vključno s pomočjo po travmatični izkušnji in svetovanjem.

POGLAVJE 3

SODELOVANJE V KAZENSKEM POSTOPKU

Člen 10

Pravica do zaslišanja

1. Države članice zagotovijo, da so žrtve med kazenskim postopkom lahko zaslišane in da lahko predložijo dokaze. Če je zaslišan otrok žrtev, je treba upoštevati starost in zrelost otroka.

2. Postopkovna pravila, pod katerimi so žrtve med kazenskim postopkom lahko zaslišane in pod katerimi lahko predložijo dokaze, se določijo z nacionalnim pravom.

Člen 11

Pravice v primeru odločitve, da se pregon ne izvede

1. Države članice zagotovijo, da imajo žrtve v skladu z njihovo vlogo v ustreznem sistemu kazenskega pravosodja pravico zahtevati presojo odločitve, da se ne izvede pregon. Postopkovna pravila za tako presojo se določijo z nacionalnim pravom.

2. Če se v skladu z nacionalnim pravom vloga žrtve v ustreznem sistemu kazenskega pravosodja določi šele po sprejetju odločitve o pregonu storilca, države članice zagotovijo, da imajo vsaj žrtve hudih kaznivih dejanj pravico zahtevati presojo odločitve, da se ne izvede pregon. Postopkovna pravila za tako presojo se določijo z nacionalnim pravom.

3. Države članice zagotovijo, da se žrtve brez nepotrebnega odlašanja uradno obvestijo o pravici, da prejmejo zadostne informacije, da bi se lahko odločile, ali naj zahtevajo presojo posamezne odločitve, da se pregon ne izvede, in da te informacije, če zanje zaprosijo, tudi prejmejo.

4. Kadar odločitev, da se pregon ne izvede, sprejme najvišji organ, pristojen za pregon, za čigar odločitev v skladu z nacionalnim pravom ni mogoče zahtevati presoje, lahko pravico do presoje izvrši isti organ.

5. Odstavki 1, 3 in 4 se ne uporabljajo za odločitev tožilca, da se pregon ne izvede, če ima takšna odločitev za posledico zunajodno poravnavo, v kolikor nacionalno pravo določa to možnost.

Člen 12

Pravica do zaščitnih ukrepov v okviru storitev poravnalne pravičnosti

1. Države članice sprejmejo ukrepe za zaščito žrtve pred sekundarno in ponovno viktimizacijo, pred ustrahovanjem in pred maščevanjem, ki se uporabljajo pri zagotavljanju katerih koli storitev poravnalne pravičnosti. S takšnimi ukrepi se zagotovi, da imajo žrtve, ki se odločijo za sodelovanje v postopkih poravnalne pravičnosti, dostop do varnih in pristojnih storitev poravnalne pravičnosti, pod vsaj naslednjimi pogoji:

(a) storitve poravnalne pravičnosti se uporabljajo samo, če so v interesu žrtve in ustrezne z vidika varnosti ter temeljijo na prostovoljnem in premišljenem soglasju žrtve, ki ga lahko kadar koli preklicje;

(b) žrtvi se pred podajo soglasja o sodelovanju v postopku poravnalne pravičnosti zagotovijo celovite in nepristranske informacije glede tega postopka in morebitnih rezultatov ter informacije glede postopkov nadziranja izvajanja kakršnega koli dogovora;

(c) storilec je priznal osnovna dejstva v zadevi;

(d) kakršen koli dogovor je treba doseči prostovoljno in se ga lahko upošteva v vsakem nadaljnjem kazenskem postopku;

(e) razprave v postopkih poravnalne pravičnosti, ki niso javne, so zaupne in se jih naknadno ne razkriva, razen s soglasjem strank oziroma kot zahteva nacionalno pravo zaradi prevladujočega javnega interesa.

2. Če je primerno, države članice spodbujajo napotitev zadev na reševanje z uporabo storitev poravnalne pravičnosti, vključno z določitvijo postopkov ali smernic glede pogojev za tako napotitev.

Člen 13

Pravica do pravne pomoči

Države članice zagotovijo, da imajo žrtve dostop do pravne pomoči, kadar imajo status stranke v kazenskem postopku. Pogoji ali postopkovna pravila za dostop žrtve do pravne pomoči se določijo z nacionalnim pravom.

Člen 14

Pravica do povračila stroškov

Države članice žrtvam, ki so udeležene v kazenskem postopku, nudijo možnost povračila stroškov, ki so nastali zaradi njihove dejavne udeležbe v kazenskem postopku, v skladu z njihovo vlogo v ustreznem sistemu kazenskega pravosodja. Pogoji ali postopkovna pravila, v skladu s katerimi se izvedejo povračila žrtvam, se določijo z nacionalnim pravom.

Člen 15

Pravica do vračila premoženja

Države članice zagotovijo, da se vračljivo premoženje, zaseženo v kazenskem postopku, na podlagi odločitve pristojnega organa žrtvam nemudoma vrne, razen če je potrebno za namene kazenskega postopka. Pogoji ali postopkovna pravila za vračilo zadevnega premoženja žrtvam se določijo z nacionalnim pravom.

Člen 16

Pravica do odločitve o plačilu odškodnine, naloženem storilcu, v okviru kazenskega postopka

1. Države članice zagotovijo, da so žrtve med kazenskim postopkom upravičene v razumnem roku pridobiti odločitev o odškodnini, katere plačilo se naloži storilcu, razen če nacionalno pravo določa, da se takšna odločitev sprejme v drugem pravnem postopku.

2. Države članice spodbujajo ukrepe, da storilce spodbudijo k zagotovitvi ustrezne odškodnine žrtvam.

Člen 17

Pravice žrtev s prebivališčem v drugi državi članici

1. Države članice zagotovijo, da lahko njihovi pristojni organi sprejmejo ustrezne ukrepe za kar največje zmanjšanje težav, ki nastanejo, če žrtev biva v državi članici, ki ni država članica, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, predvsem v zvezi z organizacijo postopka. V ta namen smejo organi države članice, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, zlasti:

- (a) dobiti izjavo od žrtve takoj po prijavi kaznivega dejanja pri pristojnem organu;
- (b) za zaslišanje žrtev, ki prebivajo v tujini, kolikor je to mogoče, uporabiti določbe o videokonferencah in telefonskih konferenčnih klicih Konvencije o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije z dne 29. maja 2000 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ UL C 197, 12.7.2000, str. 3.

2. Države članice zagotovijo, da žrtve kaznivega dejanja, storjenega v državi članici, v kateri nimajo prebivališča, vložijo prijavo kaznivega dejanja pri pristojnih organih države članice prebivališča, če tega ne morejo storiti v državi članici, v kateri je bilo kaznivo dejanje storjeno, ali če tega ne želijo storiti v primeru hudega kaznivega dejanja, opredeljenega v skladu z nacionalnim pravom te države članice.

3. Države članice zagotovijo, da pristojni organ, pri katerem je žrtev vložila prijavo, to nemudoma posreduje pristojnemu organu države članice, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, če pristojnost za začetek postopka še ni bila izvršena s strani države članice, v kateri je bila prijava vložena.

POGLAVJE 4

ZAŠČITA ŽRTEV IN PRIZNAVANJE ŽRTEV S POSEBNIMI POTREBAMI PO ZAŠČITI

Člen 18

Pravica do zaščite

Države članice brez poseganja v pravice do obrambe zagotovijo, da so na voljo ukrepi za zaščito žrtev in njihovih družinskih članov pred sekundarno in ponovno viktimizacijo, pred ustrahovanjem in pred maščevanjem, vključno pred tveganjem povzročitve čustvene ali psihološke škode, ter za varovanje dostojanstva žrtev med zasliševanjem in pričanjem. Po potrebi tak ukrep vključuje tudi postopke, vzpostavljene z nacionalnim pravom, za fizično zaščito žrtev in njihovih družinskih članov.

Člen 19

Pravica do izogibanja stiku med žrtvijo in storilcem

1. Države članice vzpostavijo potrebne pogoje, da se omogoči izogibanje stiku med žrtvami in po potrebi njihovimi družinskimi člani ter storilcem v prostorih, kjer poteka kazenski postopek, razen če je tak stik potreben zaradi kazenskega postopka samega.

2. Države članice zagotovijo, da imajo novi prostori sodišč ločene čakalnice za žrtve.

Člen 20

Pravica do zaščite žrtev med kazenskimi preiskavami

Države članice brez poseganja v pravice do obrambe in v skladu s pravili sodne diskrecije med kazenskimi preiskavami zagotovijo, da:

- (a) se zaslišanja žrtve opravijo brez neutemeljenih zamud po vložitvi prijave kaznivega dejanja pri pristojnem organu;
- (b) je število zaslišanj žrtev čim manjše in da se opravijo le, če so nujno potrebna za namene kazenske preiskave;

- (c) žrtve lahko spremljata njihov pravni zastopnik in oseba po njihovi izbiri, razen če je bila sprejeta utemeljena odločitev, ki temu nasprotuje;
- (d) zdravstveni pregledi so čim manjši in se izvedejo le, če so nujno potrebni za namene kazenskega postopka.

Člen 21

Pravica do varstva zasebnosti

1. Države članice zagotovijo, da lahko pristojni organi med kazenskim postopkom sprejmejo ustrezne ukrepe za varstvo zasebnosti, vključno z osebnimi značilnostmi žrtve, ki se upoštevajo v individualni oceni iz člena 22, ter slikovnim materialom žrtev in njihovih družinskih članov. Države članice poleg tega zagotovijo, da lahko pristojni organi sprejmejo vse zakonske ukrepe, da bi preprečili javno razširjanje kakršnih koli podatkov, ki bi lahko privedli do identifikacije otroka žrtve.

2. Države članice ob spoštovanju svobode izražanja in obveščanja ter spoštovanja svobode in pluralnosti medijev za varovanje zasebnosti žrtev, njihove osebne integritete in osebnih podatkov spodbujajo medije, da sprejmejo samoregulatorne ukrepe.

Člen 22

Individualna ocena žrtev, da bi ugotovili posebne potrebe po zaščiti

1. Države članice zagotovijo, da se žrtve v skladu z nacionalnimi postopki pravočasno in individualno ocenijo, da bi ugotovili posebne potrebe po zaščiti in določili, ali in v kolikšni meri bi žrtve zaradi njihove velike izpostavljenosti sekundarni in ponovni viktimizaciji, ustrahovanju in maščevanju v okviru kazenskega postopka lahko uveljavljale posebne ukrepe iz členov 23 in 24.

2. Pri individualni oceni se upoštevajo zlasti:

(a) osebne značilnosti žrtve;

(b) vrsta ali narava kaznivega dejanja ter

(c) okoliščine kaznivega dejanja.

3. V okviru individualne ocene se posebna pozornost nameni žrtvam, ki so utrpeli znatno škodo zaradi resnosti kaznivega dejanja; žrtvam kaznivega dejanja, zagraženega zaradi predsodkov ali diskriminacije, ki se lahko zlasti nanaša na osebne značilnosti žrtve; žrtvam, ki so zaradi odnosa s storilcem in

odvisnosti od njega posebej ranljive. V zvezi s tem se ustrezno upoštevajo žrtve terorizma, organiziranega kriminala, trgovine z ljudmi, nasilja na podlagi spola, nasilja v odnosu z bližnjimi, spolnega nasilja, izkoriščanja ali zločinov iz sovraštva ter žrtve, ki so invalidi.

4. Za namene te direktive se šteje, da imajo otroci žrtve posebne potrebe po zaščiti, ker so izpostavljeni sekundarni in ponovni viktimizaciji, ustrahovanju in maščevanju. Da bi določili, ali in v kolikšni meri bi lahko uveljavljali posebne ukrepe iz členov 23 in 24, se otroke žrtve individualno ocenijo, kot je določeno v odstavku 1 tega člena.

5. Obseg individualne ocene se lahko prilagodi glede na resnost kaznivega dejanja ter stopnjo očitne škode, ki jo je utrpela žrtev.

6. Individualne ocene se izvede v tesnem sodelovanju z žrtvami in upošteva njihove želje, vključno s tem, če ne želijo uveljavljati posebnih ukrepov iz členov 23 in 24.

7. Če se elementi, ki so podlaga za individualno oceno, bistveno spremenijo, države članice zagotovijo, da se jo med potekom kazenskega postopka posodablja.

Člen 23

Pravica do zaščite žrtev s posebnimi potrebami po zaščiti v kazenskem postopku

1. Države članice brez poseganja v pravice do obrambe in v skladu s pravili sodne diskrecije zagotovijo, da žrtve s posebnimi potrebami po zaščiti, ki imajo koristi od posebnih ukrepov, določenih na podlagi individualne ocene iz člena 22(1), uveljavljajo ukrepe iz odstavkov 2 in 3 tega člena. Poseben ukrep, ki se predvidi na podlagi individualne ocene, se ne omogoči, če to onemogočajo operativne ali praktične omejitve ali če obstaja nujna potreba po zaslišanju žrtve, pri čemer bi opustitev slednjega lahko škodila žrtvi ali drugi osebi ali bi lahko vplivala na potek postopka.

2. Med kazenskimi preiskavami so žrtvam s posebnimi potrebami po zaščiti, opredeljenim v skladu s členom 22(1), na voljo naslednji ukrepi:

(a) zaslišanja žrtev se izvajajo v prostorih, ki so zasnovani za ta namen ali prilagojeni temu namenu;

(b) zaslišanja žrtev opravijo strokovnjaki, usposobljeni v ta namen, ali pa se ta zaslišanja izvedejo z njihovo pomočjo;

- (c) vsa zaslišanja žrtev opravijo iste osebe, razen če je to v nasprotju z dobrim delovanjem pravosodnega sistema;
- (d) vsa zaslišanja žrtev spolnega nasilja, nasilja na podlagi spola ali nasilja v odnosih z bližnjimi opravi oseba istega spola kot žrtev, razen če jih opravi tožilec ali sodnik, pod pogojem, da žrtev to želi in če to ne posega v potek kazenskega postopka.

3. Med sodnimi postopki so žrtvam s posebnimi potrebami po zaščiti, opredeljenim v skladu s členom 22(1), na voljo naslednji ukrepi:

- (a) ukrepi za izogibanje vidnemu stiku med žrtvami in storilci, tudi med pričanjem, z ustreznimi sredstvi, vključno z uporabo komunikacijske tehnologije;
- (b) ukrepi za zagotovitev, da je lahko žrtev zaslišana, ne da bi bila prisotna na sodišču, zlasti z uporabo ustrezne komunikacijske tehnologije;
- (c) ukrepi za izogibanje nepotrebnemu zasliševanju v zvezi z zasebnim življenjem žrtve, ki ni povezano s kaznivim dejanjem, ter
- (d) ukrepi, ki omogočajo, da obravnava poteka brez prisotnosti javnosti.

Člen 24

Pravica do zaščite otrok žrtev v kazenskem postopku

1. Če je žrtev otrok, države članice poleg ukrepov iz člena 23 zagotovijo, da:
 - (a) se lahko v kazenskih preiskavah vsa zaslišanja otroka žrtve, avdiovizualno snemajo, taki posnetki zaslišanj pa se lahko uporabijo kot dokaz v kazenskih postopkih;
 - (b) pristojni organi v kazenskih preiskavah in postopkih v skladu z vlogo žrtev v ustreznem sistemu kazenskega pravosodja otrokom žrtvam dodelijo zastopnika, če je po nacionalnemu pravu nosilec starševske odgovornosti onemogočeno zastopanje otroka žrtve, zaradi navzkrižja interesov med njimi in otrokom žrtvijo, ali če otrok žrtev nima spremstva ali je ločen od svoje družine;
 - (c) kadar ima otrok žrtev pravico do pravnega zastopnika, ima pravico do pravnega svetovanja in zastopanja v lastnem imenu v postopkih, kjer obstaja ali bi lahko obstajalo navzkrižje interesov med otrokom žrtvijo in nosilci starševske odgovornosti.

Postopkovna pravila za avdiovizualno snemanje iz točke (a) prvega pododstavka in uporabo posnetkov se določijo z nacionalnim pravom.

2. Če starost žrtve ni jasna in obstajajo razlogi za domnevo, da je žrtev otrok, se za namene te direktive šteje, da je žrtev otrok.

POGLAVJE 5

DRUGE DOLOČBE

Člen 25

Usposabljanje javnih uslužbencev

1. Države članice zagotovijo, da se uradniki, za katere je verjetno, da bodo imeli stike z žrtvami, kot so policisti in sodni uslužbenci, udeležijo tako splošnega kot specialističnega usposabljanja do ravni, ki ustreza njihovem stiku z žrtvami, da se poveča njihova ozaveščenost o potrebah žrtev ter se jim omogoči, da žrtve obravnavajo na nepristranski, spoštljiv in strokoven način.

2. Države članice brez poseganja v neodvisnost sodstva in različne oblike organizacije pravosodja v Uniji od odgovornih za usposabljanje sodnikov in tožilcev, ki sodelujejo v kazenskih postopkih, zahtevajo, naj zagotovijo dostop tako do splošnega kot do specialističnega usposabljanja, da bi povečali ozaveščenost sodnikov in tožilcev o potrebah žrtev.

3. Države članice ob ustreznem spoštovanju neodvisnosti pravniškega poklica priporočajo, da osebe, odgovorne za usposabljanje odvetnikov, omogočijo tako splošno kot specialistično usposabljanje za povečanje ozaveščenosti odvetnikov o potrebah žrtev.

4. Države članice prek svojih javnih služb ali s financiranjem organizacij za pomoč žrtvam spodbujajo pobude, ki omogočajo, da se osebe, ki nudijo storitve za pomoč žrtvam ali storitve poravnalne pravičnosti, primerno usposobijo do ravni, ki ustreza njihovem stiku z žrtvami, ter da spoštujejo strokovne standarde za zagotavljanje nepristranskega, spoštljivega in strokovnega nudenja takšnih storitev.

5. V skladu z zadevnimi nalogami ter naravo in ravno stika, ki ga ima javni uslužbenec z žrtvijo, je namen usposabljanja javnemu uslužbencu omogočiti, da žrtve prepozna in jih obravnava na spoštljiv, strokoven in nediskriminatoren način.

Člen 26

Sodelovanje in usklajevanje storitev

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za lažje sodelovanje med državami članicami, da bi se izboljšal dostop žrtev do pravic, določenih v tej direktivi in nacionalnem pravu. Namen tovrstnega sodelovanja je vsaj:

- (a) izmenjava dobrih praks;
- (b) posvetovanje v posameznih primerih ter
- (c) pomoč evropskim mrežam, ki so dejavne na področju vprašanj, neposredno povezanih s pravicami žrtev.

2. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, tudi prek spleta, namenjene ozaveščanju o pravicah iz te direktive, zmanjšanju tveganja viktimizacije in kar največjemu zmanjšanju negativnih posledic kaznivega dejanja ter tveganja sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja, ki so usmerjeni zlasti v ogrožene skupine, kot so otroci ter žrtve nasilja na podlagi spola in nasilja v odnosih z bližnjimi. Takšni ukrepi lahko vključujejo informacijske kampanje in kampanje za večjo ozaveščenost ter raziskovalne in izobraževalne programe, po potrebi v sodelovanju z ustreznimi organizacijami civilne družbe in drugimi zainteresiranimi stranmi.

POGLAVJE 6

KONČNE DOLOČBE

Člen 27

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 16. novembra 2015.

2. Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Člen 28

Pošiljanje podatkov in statistik

Države članice do 16. novembra 2017 in nato vsaka tri leta Komisiji sporočijo razpoložljive podatke o tem, kako so žrtve dostopale do pravic, določenih v tej direktivi.

Člen 29

Poročanje

Komisija do 16. novembra 2017 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, v katerem oceni, v kolikšni meri so države članice sprejele potrebne ukrepe za izpolnitev določb te direktive, vključno z opisom ukrepov, sprejetih v skladu s členi 8, 9 in 23, po potrebi skupaj z zakonodajnimi predlogi.

Člen 30

Nadomestitev Okvirnega sklepa 2001/220/PNZ

Ta direktiva za države članice, ki sodelujejo pri njenem sprejetju, nadomesti Okvirni sklep 2001/220/PNZ brez vplivanja na obveznosti držav članic v zvezi z roki za prenos v nacionalno zakonodajo.

Za države članice, ki sodelujejo pri sprejetju te direktive, se sklicevanja na navedeni Okvirni sklep štejejo za sklicevanja na to direktivo.

Člen 31

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 32

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V Strasbourgu, 25. oktobra 2012

Za Evropski parlament

Predsednik

M. SCHULZ

Za Svet

Predsednik

A. D. MAVROYIANNIS

DIREKTIVA 2012/30/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**z dne 25. oktobra 2012**

o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v pomenu drugega odstavka člena 54 Pogodbe o delovanju Evropske unije, glede ustanavljanja delniških družb ter ohranjanja in spreminjanja njihovega kapitala, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti

(Prenovitev)**(Besedilo velja za EGP)**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA–

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, in zlasti člena 50(1) in (2)(g) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽²⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(2) Uskladitev, predvidena v točki (g) člena 50(2) Pogodbe in v Splošnem programu za odpravo omejitev svobode ustanavljanja podjetij, se je začela s Prvo direktivo Sveta 68/151/EGS z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v pomenu drugega odstavka člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti ⁽⁵⁾, je posebno pomembna v zvezi z delniškimi družbami, zato ker njihove dejavnosti prevladujejo v gospodarstvu držav članic in pogosto presegajo državne meje.

(3) Za zagotovitev minimalne enakovredne zaščite za delničarje in upnike v delniških družbah je še zlasti pomembna uskladitev nacionalnih določb v zvezi z ustanovitvijo in ohranitvijo, povečanjem ali zmanjšanjem njihovega kapitala.

(4) V Uniji morajo statuti ali ustanovitveni akti delniške družbe omogočati vsaki zainteresirani osebi, da se seznani z osnovnimi podatki o družbi, vključno z natančno sestavo njenega kapitala.

(5) Potrebne so določbe Unije za ohranjanje kapitala, ki predstavlja jamstvo upnikom, še zlasti s prepovedjo vsakega zmanjšanja kapitala z razdelitvijo delničarjem, kadar niso upravičeni do tega, in določitvijo mej pravice družbe, da pridobiva lastne delnice.

(1) Druga direktiva Sveta 77/91/EGS z dne 13. decembra 1976 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v pomenu drugega odstavka člena 54 Pogodbe, glede ustanavljanja delniških družb ter ohranjanja in spreminjanja njihovega kapitala, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti ⁽³⁾, je bila večkrat ⁽⁴⁾ bistveno spremenjena. Zaradi dodatnih sprememb bi jo bilo treba iz razlogov jasnosti prenoviti.

⁽¹⁾ UL C 132, 3.5.2011, str. 113.

⁽²⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 15. novembra 2011 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 10. oktobra 2012.

⁽³⁾ UL L 26, 31.1.1977, str. 1. Redakcijska opomba: Naslov Direktive 77/91/EEC je bil prilagojen zaradi upoštevanja preštevilčenja členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, v skladu s členom 5 Lizbonske pogodbe; izvirno sklicevanje je bilo na drugi odstavek člena 58 Pogodbe.

⁽⁴⁾ Glej Prilogo II, del A.

⁽⁵⁾ UL L 65, 14.3.1968, str. 8.

- (7) Predpise, ki urejajo pridobitev lastnih delnic družbe, bi bilo treba razširiti tudi na najpomembnejše in najpogostejše primere, ko delnice pridobijo druge družbe, da se prepreči delniški družbi uporabiti za takšne pridobitve, brez upoštevanja s tem povezanih omejitev, drugo družbo, v kateri ima večino glasovalnih pravic ali na katero ima prevladujoč vpliv. Tako ureditev bi bilo treba razširiti tudi na vpis delnic v delniški družbi.
- (8) Da se prepreči izogibanje tej direktivi, bi bilo treba v ureditev iz uvodne izjave 7 vključiti tudi družbe, ki jih ureja Direktiva 2009/101/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 54 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti⁽¹⁾, in družbe, ki jih ureja zakonodaja tretjih držav in imajo primerljive pravne oblike.
- (9) Če je odnos med delniško družbo in drugo družbo iz uvodne izjave 7 samo posreden, se zdi, da bi bilo upravičeno ublažiti določbe, ki se uporabljajo, ko je ta odnosu neposreden, s predvideno začasno ukinitvijo glasovalnih pravic kot najmanjšim ukrepom za doseg ciljev te direktive.
- (10) Nadalje, opravičljivo je izvzeti primere, kjer posebna narava poklicne dejavnosti izključuje možnost, da se ogrozijo pridobitve ciljev te direktive.
- (11) Glede na cilje točke (g) člena 50(2) Pogodbe je potrebno, da zakonodaje držav članic, ki se nanašajo na povečanje ali zmanjšanje kapitala, zagotavljajo spoštovanje in uskladev načel enake obravnave delničarjev v enakem položaju ter varstvo upnikov, katerih zahtevki so obstajali pred odločitvijo o zmanjšanju.
- (12) Za izboljšanje standardizirane zaščite upnikov v vseh državah članicah, bi moralo biti upnikom omogočeno, da se pod določenimi pogoji zatečejo k pravnim ali

upravnim postopkom, če so ogroženi njihovi zahtevki zaradi zmanjšane kapitala delniške družbe.

- (13) Da bi zagotovile, da ne prihaja do tržnih zlorab, bi morale države članice za izvajanje te direktive upoštevati določbe Direktive 2003/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o trgovanju z notranjimi informacijami in tržni manipulaciji (zloraba trga)⁽²⁾, Uredbe Komisije (ES) št. 2273/2003 z dne 22. decembra 2003 o izvajanju Direktive 2003/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta o izjemah za programe odkupa in stabilizacijo finančnih instrumentov⁽³⁾ ter Direktive Komisije 2004/72/ES z dne 29. aprila 2004 o izvajanju Direktive 2003/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede dovoljenih tržnih ravnanj, opredelitve notranjih informacij v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti na blago, sestave seznama o osebah z dostopom do notranjih informacij, poročanja o transakcijah poslovnih delavcev in obveščanja o sumljivih poslih⁽⁴⁾.
- (14) Glede na sodbo Sodišča z dne 6. maja 2008 v zadevi C-133/06 Parlament proti Svetu⁽⁵⁾ je treba na novo napisati člen 6(3) Direktive 77/91/EGS, da se odstrani obstoječa sekundarna pravna podlaga in da Evropski parlament in Svet določita pregled in, če je potrebno, revizijo zneska iz odstavka 1 navedenega člena.
- (15) Ta direktiva ne bi smela posegati v obveznosti držav članic glede rokov za prenos v nacionalno pravo in začetka uporabe direktiv, ki so določeni v Prilogi II, del B –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

1. Usklajevalni ukrepi, predpisani s to direktivo, se uporabljajo za določbe zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s tipi družb, navedenimi v Prilogi I.

Ime katerega koli tipa družb, navedenih v Prilogi I, vsebuje ali je opremljen z opisom, ki ga loči od opisa, zahtevanega za druge tipe družb.

⁽¹⁾ UL L 258, 1.10.2009, str. 11. Obvestilo: Naslov Direktive 2009/101/ES je bil prilagojen, da se je upoštevalo preštevilčenje členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, v skladu s členom 5 Lizbonske pogodbe; prvotno sklicevanje je bilo na drugi odstavek člena 48 Pogodbe.

⁽²⁾ UL L 96, 12.4.2003, str. 16.

⁽³⁾ UL L 336, 23.12.2003, str. 33.

⁽⁴⁾ UL L 162, 30.4.2004, str. 70.

⁽⁵⁾ [2008] ZOdl., str. I-3189.

2. Države članice se lahko odločijo, da te direktive ne uporabljajo za investicijske družbe s spremenljivim kapitalom in za zadruge, ustanovljene v eni izmed oblik družb, naštetih v Prilogi I. Če zakonodaje držav članic uporabijo to možnost, morajo od takšnih družb zahtevati, da vključijo besede „investicijska družba s spremenljivim kapitalom“ ali „zadruga“ v vse listine, navedene v členu 5 Direktive 2009/101/ES.

Izraz „investicijska družba s spremenljivim kapitalom“ v pomenu te direktive pomeni le tiste družbe:

- katerih izključna dejavnost je investiranje lastnih sredstev v različne vrednostne papirje, zemljišča ali v druga sredstva z izključnim namenom razpršiti investicijsko tveganje in koristiti svojim delničarjem z rezultati upravljanja njihovih sredstev,
- ki javnosti ponujajo svoje lastne delnice za vpisovanje in
- katerih statuti predvidevajo, da lahko v okviru omejitev najnižjega in najvišjega zneska kapitala kadar koli izdajo, odkupijo ali ponovno prodajo svoje delnice.

Člen 2

Statut ali ustanovitveni akt družbe vedno vsebuje najmanj naslednje podatke:

- (a) obliko in ime družbe;
- (b) dejavnost družbe;
- (c) kadar družba nima odobrenega kapitala, znesek vpisanega kapitala;
- (d) kadar ima družba odobreni kapital, znesek odobrenega kapitala in znesek kapitala, vpisanega ob ustanovitvi družbe ali ob pridobitvi dovoljenja za začetek opravljanja dejavnosti in ob kateri koli spremembi odobrenega kapitala, brez poseganja v točko (e) člena 2 Direktive 2009/101/ES;
- (e) če niso zakonsko določeni, predpise, ki določajo število in postopek za imenovanje članov organov, odgovornih za

zastopanje družbe v razmerjih do tretjih oseb, upravljanje, vodenje, nadzor ali obvladovanje družbe, in razdelitev pristojnosti med temi organi;

- (f) čas, za katerega je družba ustanovljena, razen če je ustanovljena za nedoločen čas.

Člen 3

V statutu ali ustanovitvenem aktu ali posebnem dokumentu, ki je objavljen v skladu s postopkom, predpisanim v zakonodaji vsake države članice v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES, morajo biti navedeni najmanj naslednji podatki:

- (a) registrirani sedež družbe;
- (b) nominalna vrednost vpisanih delnic in, najmanj enkrat na leto, njihovo število;
- (c) število vpisanih delnic brez navedbe nominalne vrednosti, kadar se takšne delnice lahko izdajo po nacionalni zakonodaji;
- (d) posebni pogoji, če obstajajo, ki omejujejo prenos delnic;
- (e) kadar je več razredov delnic, podatki iz točk (b), (c) in (d) za vsak razred in pravice, ki pripadajo delnicam vsakega razreda;
- (f) ali so delnice prinosniške ali imenske, kadar nacionalna zakonodaja predvideva obe vrsti, in vse določbe v zvezi s preoblikovanjem takih delnic, razen če je postopek predpisan z zakonom;
- (g) znesek vpisanega kapitala, vplačanega ob ustanovitvi družbe ali ob pridobitvi dovoljenja za začetek opravljanja dejavnosti;
- (h) nominalna vrednost delnic ali, kjer ni nominalne vrednosti, število delnic, ki so bile izdane kot nasprotna dajatev za vložek, ki ni bil plačan v denarju, skupaj s predmetom tega vložka in imenom osebe, ki daje navedeni vložek;

- (i) istovetnost fizičnih ali pravnih oseb, družb ali podjetij, ki so podpisala ali v imenu katerih je bil podpisan statut ali ustanovitveni akt ali, če družba ni bila sočasno ustanovljena, osnutki navedenih dokumentov;
- (j) celotni znesek ali vsaj ocena vseh stroškov, ki jih plača družba ali so ji zaračunani zaradi ustanovitve in, kjer je to primerno, preden je družba pridobila dovoljenje za začetek opravljanja dejavnosti, in
- (k) kakršne koli posebne ugodnosti, odobrene ob ustanovitvi ali do takrat, ko prejme dovoljenje za začetek opravljanja dejavnosti, komur koli, ki je sodeloval pri ustanovitvi družbe ali pri poslih, potrebnih za pridobitev takega dovoljenja.

Člen 4

1. Kadar zakonodaja držav članic predpisuje, da družba ne sme začeti opravljati dejavnosti brez ustreznega dovoljenja, morajo v predpisih predvideti tudi odgovornost za obveznosti, ki jih je sklenila družba ali so bile sklenjene za račun družbe, preden je bilo dovoljenje izdano ali zavrnjeno.

2. Prvi odstavek se ne uporablja za obveznosti po pogodbah, ki jih je družba sklenila pod pogojem, da ji bo izdano dovoljenje za začetek opravljanja dejavnosti.

Člen 5

1. Kadar zakonodaje držav članic zahtevajo, da družbo ustanovi več kakor en družbenik, dejstvo, da ima vse delnice v lasti ena oseba ali da se je število družbenikov po ustanovitvi družbe znižalo pod z zakonom določeno najmanjše število družbenikov, ne pomeni posledičnega prenehanja družbe.

2. Kadar zakonodaje držav članic v primerih iz odstavka 1 dovoljujejo, da družba preneha na podlagi sodne odločbe, ji mora imeti pristojni sodnik možnost dati ustrezen rok za ureditev svojega stanja.

3. Kadar je izdana odločba o prenehanju družbe iz drugega odstavka, se za družbo začne postopek likvidacije.

Člen 6

1. Zakonodaja držav članic zahteva, da je za ustanovitev družbe ali pridobitev dovoljenja za začetek opravljanja dejavnosti vpisan minimalni kapital, katerega znesek ni manjši od 25 000 EUR.

2. Evropski parlament in Svet na predlog Komisije v skladu s členom 50(1) in (2)(g) Pogodbe vsakih pet let pregleda in, če je treba, revidira v prvem odstavku v eurih izražene zneske, ob upoštevanju gospodarskih in denarnih gibanj v Uniji in trendov, ki dajejo možnost izbire oblike družb iz Priloge I samo velikim in srednjim družbam.

Člen 7

Vpisani kapital se lahko oblikuje samo iz sredstev, ki jih je mogoče gospodarsko ovrednotiti. Vendar pa navedenih sredstev ne more predstavljati obveza za izvajanje del ali opravljanje storitev.

Člen 8

Delnic ni mogoče izdati po ceni, ki je nižja od njihove nominalne vrednosti, ali, v primerih, ko nimajo nominalne vrednosti, od njihove računovodske vrednosti.

Kljub temu lahko države članice dovolijo, da tisti, ki se poklicno ukvarjajo z izdajanjem delnic, plačajo manj kakor celotno ceno za delnice, ki so jih vpisali med navedeno transakcijo.

Člen 9

Delnice, ki so bile izdane kot nasprotna dajatev za vložke, morajo biti vplačane v trenutku ustanovitve družbe ali ob pridobitvi dovoljenja za začetek opravljanja dejavnosti najmanj v višini 25 % njihove nominalne vrednosti ali, če nimajo nominalne vrednosti, njihove računovodske vrednosti.

Kadar pa so bile delnice izdane kot nasprotna dajatev za vložek, ki ni bil plačan v denarju v trenutku ustanovitve družbe ali ob pridobitvi dovoljenja za začetek opravljanja dejavnosti, morajo biti vplačane v celoti v petih letih od ustanovitve ali od pridobitve navedenega dovoljenja.

Člen 10

1. O vsakem vložku, ki ni bil plačan v denarju, se pred ustanovitvijo družbe ali pred pridobitvijo dovoljenja za začetek opravljanja dejavnosti sestavi poročilo, ki ga pripravi eden ali več neodvisnih izvedencev, ki jih imenuje ali potrdi upravni ali sodni organ. Takšni izvedenci so lahko po zakonodaji vsake države članice fizične osebe, pravne osebe, družbe ali podjetja.

2. Izvedensko poročilo iz odstavka 1 vsebuje najmanj opis sredstev, ki sestavljajo vsak posamičen vložek, navede uporabljene metode vrednotenja in ugotovi, ali vrednosti, dobljene z uporabo navedenih metod, ustrezajo vsaj številu in nominalni vrednosti ali, če ni nominalne vrednosti, računovodski vrednosti ter, kjer je to primerno, višji emisijski vrednosti delnic.

3. Izvedensko poročilo se objavi tako, kakor je predpisano z zakonodajo vsake države članice, v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES.

4. Države članice se lahko odločijo, da tega člena ne uporabijo, če je 90 % nominalne vrednosti ali, kjer ni nominalne vrednosti, računovodske vrednosti vseh delnic izdano eni ali več družbam za vložke, ki niso plačani v denarju, in če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- (a) da so se v zvezi z družbo, ki je pridobila tak vložek, osebe ali družbe iz točke (i) člena 3 odpovedale izdelavi izvedenskega poročila;
- (b) da je takšna odpoved bila objavljena, v skladu z odstavkom 3;
- (c) da družbe, ki dajejo tak vložek, razpolagajo z rezervami, ki se po zakonu ali statutu ne smejo razdeliti in ki imajo najmanj enako nominalno vrednost ali, kadar nominalne vrednosti ni, računovodsko vrednost, kot je vrednost delnic, izdanih za vložek, ki ni bil plačan v denarju;
- (d) da družbe, ki dajejo tak vložek, jamčijo do zneska, navedenega v točki (c), za dolgove družbe prejemnice, ki nastanejo od takrat, ko so delnice izdane za vložek, ki ni bil plačan v denarju, do enega leta po objavi letnega računovodskega izkaza te družbe za poslovno leto, v katerem je pridobila tak vložek; vsak prenos navedenih delnic je v tem obdobju prepovedan;

(e) da je bilo jamstvo iz točke (d) objavljeno v skladu z odstavkom 3 in

(f) družbe, ki dajejo tak vložek, položijo vsoto, ki je enaka znesku iz točke (c), v rezervo, ki ne sme biti razdeljena do tri leta po objavi letnega računovodskega izkaza družbe prejemnice za poslovno leto, v katerem je prejela tak vložek, ali, če je potrebno, do toliko poznejšega datuma, dokler niso poravnani vsi zahtevki v zvezi z jamstvom iz točke (d), ki so bili predloženi v navedenem obdobju.

5. Države članice se lahko odločijo, da tega člena ne uporabijo za ustanovitev nove družbe z združitvijo ali delitvijo, če eden ali več neodvisnih izvedencev pripravi poročilo o načrtu združitve ali delitve.

Če se države članice v primerih iz prvega pododstavka odločijo za uporabo tega člena, lahko določijo, da lahko poročilo iz tega člena in poročilo enega ali več neodvisnih izvedencev o načrtu združitve ali delitve pripravijo isti izvedenci.

Člen 11

1. Države članice se lahko odločijo, da ne uporabijo člena 10(1), (2) in (3) te direktive, če so po sklepu upravnega ali poslovnega organa prenosljivi vrednostni papirji, kakor so opredeljeni v točki 18 člena 4(1) Direktive 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov ⁽¹⁾, ali instrumenti denarnega trga, kakor so opredeljeni v točki 19 člena 4(1) navedene direktive, prispevani kot vložek, ki ni plačan v denarju, in so ti varnostni papirji ali instrumenti denarnega trga vrednoteni po tehtani povprečni ceni, po kateri so bili prodani na enem ali več reguliranih trgih, kakor so opredeljeni v točki 14 člena 4(1) navedene direktive, v zadostnem obdobju, ki ga določi nacionalna zakonodaja, pred datumom učinkovanja prispevka ustreznega vložka, ki ni plačan v denarju.

Če so na ceno vplivale izjemne okoliščine, ki bi lahko znatno spremenile vrednost sredstev na datum učinkovanja prispevka, vključno z razmerami, ko trg za takšne prenosljive vrednostne papirje ali instrumente denarnega trga postane nelikviden, se izvede ponovno vrednotenje na pobudo ali pod pristojnostjo upravnega ali poslovnega organa.

⁽¹⁾ UL L 145, 30.4.2004, str. 1.

Za namene takega ponovnega vrednotenja se uporablja člen 10(1), (2) in (3).

2. Države članice se lahko odločijo, da ne uporabijo člena 10(1), (2) in (3), če so po sklepu upravnega ali poslovnega organa sredstva, razen prenosljivih vrednostnih papirjev in instrumentov trga denarja iz odstavka 1 tega člena, prispevana kot vložki, ki niso plačani v denarju, že bila predmet vrednotenja s strani neodvisnega priznanega izvedenca in so izpolnjeni naslednji pogoji:

- (a) poštena vrednost je določena za datum, ne več kot 6 mesecev pred datumom učinkovanja prispevanja sredstev, in
- (b) vrednotenje je bilo izvedeno v skladu s splošno sprejetimi standardi vrednotenja in z načeli države članice, ki veljajo za vrsto sredstva, ki bo prispevano.

V primeru novih kvalifikacijskih okoliščin, ki bi znatno spremenile pošteno vrednost sredstva na datum učinkovanja njegovega prispevka, se ponovno vrednotenje opravi na pobudo in odgovornost upravnega ali poslovnega organa.

Za namene takega ponovnega vrednotenja se uporablja člen 10(1), (2) in (3).

V primeru, da ni takega ponovnega ovrednotenja, lahko eden ali več delničarjev, ki imajo v lasti skupni delež vsaj 5 % vpisanega kapitala družbe na dan sprejetja sklepa o povečanju kapitala, zahteva, da vrednotenje opravi neodvisni izvedenec, pri čemer se uporablja člen 10(1), (2) in (3).

Tak delničar oz. takšni delničarji lahko vložijo zahtevo vse do datuma učinkovanja prispevanja sredstev, pod pogojem, da imajo v trenutku vložitve zahteve še vedno v lasti skupni delež vsaj 5 % vpisanega tistega kapitala družbe, ki je obstajal na dan sklepa o povečanju kapitala.

3. Države članice se lahko odločijo, da ne uporabijo člena 10(1), (2) in (3), če so po sklepu upravnega ali poslovnega organa sredstva, razen prenosljivih vrednostnih papirjev in instrumentov trga denarja iz odstavka 1 tega člena, prispevana kot vložki, ki niso plačani v denarju, katerih poštena vrednost

izvira iz posameznega sredstva iz zakonskega računa prejšnjega finančnega leta, pod pogojem, da so zakonski računi bili predmet revizije v skladu z Direktivo 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2006 o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze ⁽¹⁾.

Drugi do peti pododstavek odstavka 2 se uporabljajo smiselno.

Člen 12

1. Če pride do vložkov, ki niso plačani v denarju iz člena 11 brez poročila izvedencev iz člena 10(1), (2) in (3), se poleg pogojev iz točke (h) člena 3 in v roku enega meseca po datumu učinkovanja prispevanja sredstev objavi izjava z naslednjimi podatki:

- (a) opis vložka, ki ni plačan v denarju, ob izdaji;
- (b) njegova vrednost, vir navedenega vrednotenja ter, kjer je to primerno, metoda vrednotenja;
- (c) izjava o tem, ali se pridobljene vrednosti ujemajo vsaj s številom, z nominalno vrednostjo ali, če ni nominalne vrednosti, z računovodsko vrednostjo delnic ter, če je to primerno, s premijami za delnice, ki bodo izdane za te vložke, in
- (d) izjava o tem, da se niso pojavile nove kvalifikacijske okoliščine v zvezi z izvirnim vrednotenjem.

Objava se opravi na način, kot ga določa zakonodaja vsake države članice v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES.

2. Če je predlagan vložek, ki ni plačan v denarju, brez poročila izvedencev iz člena 10(1), (2) in (3), v povezavi s povečanjem kapitala, predlaganim v skladu s členom 29(2), se objavi obvestilo, ki vsebuje datum sprejema sklepa o povečanju ter podatke iz odstavka 1 tega člena, na način, kot ga določa zakonodaja vsake države članice v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES, preden prispevanje sredstev kot vložkov, ki niso plačani v denarju, začne učinkovati. V takem primeru je izjava iz odstavka 1 omejena na izjavo o tem, da se od objave navedenega obvestila niso pojavile nove kvalifikacijske okoliščine.

⁽¹⁾ UL L 157, 9.6.2006, str. 87.

3. Vsaka država članica določi ustrezne zaščitne ukrepe za zagotovitev spoštovanja postopka iz člena 11 in iz tega člena, v primeru prispevanja v vložkih, ki niso plačani v denarju, brez poročila izvedencev iz člena 10(1), (2) in (3).

Člen 13

1. Če družba pred iztekom roka, določenega z nacionalno zakonodajo na najmanj dve leti od takrat, ko je bila ustanovljena ali ji je bilo dano dovoljenje za začetek opravljanja dejavnosti, pridobi kakršna koli sredstva, ki so v lasti osebe ali družbe iz točke (i) člena 3, za kupnino, ki ni manjša od ene desetine vpisanega kapitala, se pridobitev preveri in podrobnosti o njej objavijo tako, kakor je predvideno v členu 10(1), (2) in (3), ter predloži v potrditev skupščini.

Člena 11 in 12 se uporabljata smiselno.

Države članice lahko tudi zahtevajo, da se navedene določbe uporabijo, kadar so sredstva v lasti delničarja ali katere koli druge osebe.

2. Odstavek 1 se ne uporablja za pridobitve, izvedene v okviru redne dejavnosti družbe, niti za pridobitve, izvedene po odredbi ali pod nadzorstvom upravnih ali sodnih organov, ali za pridobitve na borzi.

Člen 14

Ob upoštevanju določb v zvezi z zmanjšanjem vpisanega kapitala delničarji ne morejo biti oproščeni obveznosti, da vplačajo svoje vložke.

Člen 15

Do naknadne uskladitve nacionalne zakonodaje države članice sprejmejo ukrepe, potrebne za zagotovitev najmanj takšne zaščite, kakršna je predvidena v členih 2 do 14, v primeru preoblikovanja druge družbe v delniško družbo.

Člen 16

Členi 2 do 15 ne vplivajo na določbe držav članic o pristojnosti in postopku v zvezi s spremembami statuta ali ustanovitvenega akta.

Člen 17

1. Razen v primerih zmanjšanja vpisanega kapitala ni mogoče izvršiti nobenih izplačil delničarjem, kadar so neto sredstva, navedena v letnih računovodskih izkazih družbe na zaključni dan zadnjega poslovnega leta, manjša od zneska vpisanega kapitala, h kateremu se prištejejo tiste rezerve, katerih razdelitev po zakonu ali statutu ni dopustna, ali bi se sredstva zmanjšala, če bi se izvršila taka izplačila.

2. Kadar znesek nevpoklicanega vpisanega kapitala ni vključen v sredstva, prikazana v bilanci stanja, se navedeni znesek odšteje od zneska vpisanega kapitala iz odstavka 1.

3. Znesek izplačil delničarjem ne sme presegati zneska dobička na koncu zadnjega poslovnega leta, h kateremu se prištejejo vsak prenesen dobiček in za ta namen uporabljene vsote iz rezerv in od katerega se odštejejo prenesene izgube in vsote, ki so po zakonu ali statutu prenesene v rezervo.

4. Izraz „izplačilo“, uporabljen v odstavkih 1 in 3, vključuje predvsem izplačila dividend in obresti v zvezi z delnicami.

5. Kadar zakonodaja države članice dovoljuje izplačilo vmesnih dividend, se uporabijo najmanj naslednji pogoji:

(a) sestaviti se mora vmesna bilanca stanja, ki izkazuje, da so sredstva, namenjena izplačilom, zadostna;

(b) znesek, ki naj bi se izplačal, ne sme presegati celotnega ustvarjenega dobička od konca zadnjega poslovnega leta, za katero so bili sestavljeni letni računovodski izkazi, h kateremu se prištejejo preneseni dobički in za ta namen uporabljene vsote iz rezerv, in od katerega se odštejejo prenesene izgube in vsote, ki naj bi se po zakonu ali statutu prenesle v rezervo.

6. Odstavki 1 do 5 ne vplivajo na predpise držav članic v zvezi s povečanjem vpisanega kapitala iz sredstev družbe.

7. Zakonodaja države članice lahko predvidi odstopanje od odstavka 1 pri investicijskih družbah s trajnimi sredstvi.

Izraz „investicijska družba s trajnimi sredstvi“ po tem odstavku pomeni le tiste družbe:

(a) katerih izključna dejavnost je investiranje lastnih sredstev v različne vrednostne papirje, zemljišča ali druga sredstva z izključnim namenom razpršiti investicijsko tveganje in zagotoviti delničarjem dobiček iz rezultatov upravljanja njihovih sredstev in

(b) ki javnosti ponujajo vpis svojih delnic.

Če zakonodaja držav članic uporabi to možnost, potem:

(a) zahteva, da družbe vključijo izraz „investicijska družba“ v vse dokumente, navedene v členu 5 Direktive 2009/101/ES;

(b) ne dovoli, da bi take družbe, v katerih se neto sredstva znižajo pod znesek iz odstavka 1, izplačevale delničarje, če so celotna sredstva iz letnih računovodskih izkazov na zaključni dan zadnjega poslovnega leta nižja od enainpolkratnega zneska celotnih obveznosti iz letnih računovodskih izkazov, ki jih ima družba do upnikov, ali bi se znižala, če bi se tako izplačilo zgodilo in

(c) zahteva od vsake take družbe, ki izplača delničarje, kadar se njena neto sredstva znižajo pod znesek iz odstavka 1, da vključi v svoje letne računovodske izkaze ustrezno pojasnilo.

Člen 18

Vsako izplačilo, ki so ga delničarji prejeli in je bilo izvršeno v nasprotju s členom 17, morajo delničarji vrniti, če družba dokaže, da so navedeni delničarji vedeli, da je bilo izplačilo nedopustno, ali bi glede na okoliščine to morali vedeti.

Člen 19

1. V primeru resnih izgub vpisanega kapitala je treba v roku, predpisanem z zakonodajo države članice, sklicati skupščino delničarjev in preveriti, ali bo družba prenehala ali bo treba sprejeti druge ukrepe.

2. Znesek izgube, ki po odstavku 1 pomeni resno izgubo, v zakonodaji države članice ne sme biti določen kot znesek, ki je višji od polovice vpisanega kapitala.

Člen 20

1. Družba ne more vpisati lastnih delnic.

2. Če je delnice družbe vpisala oseba, ki deluje v svojem imenu, vendar za račun družbe, se šteje, da jih je vpisnik vpisal za svoj račun.

3. Osebe, družbe ali podjetja iz točke (i) člena 3 ali, v primeru povečanja vpisanega kapitala, člani upravnega ali poslovnega organa so dolžni vplačati vložke za delnice, ki so bile vpisane v nasprotju s tem členom.

Kljub temu lahko zakonodaja države članice predvidi, da se lahko vsaka taka oseba oprosti te obveznosti, če dokaže, da je osebno ravnala brez krivde.

Člen 21

1. Brez poseganja v načelo enakega obravnavanja delničarjev, ki so v enakem položaju, in v Direktivo 2003/6/ES lahko države članice dovolijo družbi pridobitev lastnih delnic, na lastno pest ali prek zastopnika, ki deluje v svojem imenu, vendar na račun družbe. Države članice v mejah dovoljenih pridobitev predpišejo za take pridobitve naslednje pogoje:

(a) skupščina delničarjev izda odobritev, ki navaja roke in pogoje za takšne pridobitve, in še zlasti najvišje število delnic za pridobitev, trajanje obdobja, za katerega je izdana odobritev, katere trajanje je določeno z nacionalno zakonodajo, vendar ne sme presegati 5 let, in najvišjo in najnižjo kupnino v primeru pridobitve za vrednost. Člani upravnega ali poslovnega organa se prepričajo, da so v času, ko pride do pooblaščenih pridobitev, upoštevani pogoji iz točk (b) in (c);

(b) pridobitve, vključno z delnicami, ki jih je podjetje že pridobilo in jih ima v lasti, in z delnicami, ki jih pridobi oseba, ki deluje v svojem imenu, vendar na račun družbe, ne smejo zmanjšati neto sredstev pod znesek iz člena 17(1) in (2); in

(c) v transakcijo so lahko vključene le v celoti plačane delnice.

Nadalje, države članice lahko določijo, da veljajo za pridobitve v smislu prvega pododstavka nekateri ali vsi naštetih pogoji:

- (a) da nominalna vrednost ali, v odsotnosti le-te, računovodska vrednost pridobljenih delnic, vključno z delnicami, ki jih je podjetje že pridobilo, in delnice, ki jih je pridobila oseba, ki deluje v svojem imenu, vendar na račun družbe, ne sme presegati meje, ki jo določi država članica; navedena meja ne sme biti nižja od 10 % vpisanega kapitala;
- (b) da so v statutu ali ustanovitvenem aktu družbe določeni pooblastitev družbi, da pridobi lastne delnice v smislu prvega pododstavka, največje možno število delnic, ki se jih lahko pridobi, trajanje obdobja, za katerega ta pooblastitev velja, ali najvišja in najnižja kupnina;
- (c) da družba izpolnjuje ustrezne zahteve glede poročanja in objavljanja;
- (d) da se lahko od nekaterih družb, ki jih določijo države članice, zahteva, da preklicajo pridobljene delnice, če se znesek, enak nominalni vrednosti preklicanih delnic, vključi v rezervo, ki je ni možno razdeliti med delničarje, razen v primeru zmanjšanja vpisanega kapitala; navedeno rezervo se lahko uporabi le za povečanje vpisanega kapitala s kapitalizacijo rezerv in
- (e) da pridobitev ne posega v izpolnitev terjatev upnikov.
2. Zakonodaja držav članic lahko predvidi odstopanje od prvega stavka točke (a) odstavka 1, kadar je pridobitev lastnih delnic družbe nujna, da se prepreči resna in neposredna škoda za družbo. V takem primeru mora upravni ali poslovodni organ obvestiti naslednjo skupščino delničarjev o vzrokih in naravi izvedene pridobitve, o številu in nominalni vrednosti ali, če te ni, o računovodski vrednosti pridobljenih delnic, o deležu vpisanega kapitala, ki ga predstavljajo, in o kupnini za te delnice.
3. Države članice se lahko odločijo, da ne uporabijo prvega stavka točke (a) odstavka 1 za delnice, ki jih pridobi družba sama ali oseba, delujoča v svojem imenu, vendar za račun družbe, z namenom razdelitve zaposlenim v družbi ali zaposlenim v z njo povezani družbi. Takšne delnice morajo biti razdeljene v 12 mesecih po pridobitvi.
- (a) delnice, ki so bile pridobljene pri izvajanju sklepa o zmanjšanju kapitala ali v okoliščinah, navedenih v členu 43;
- (b) delnice, ki so bile pridobljene pri prenosu premoženja na univerzalnega pravnega naslednika;
- (c) v celoti vplačane delnice, ki so bile pridobljene neodplačno ali od bank in drugih finančnih institucij kot nakupna provizija;
- (d) delnice, ki so bile pridobljene na podlagi zakonskih obveznosti ali kot posledica sodne odločbe za zaščito manjšinskih delničarjev, zlasti ob spojitvi, spremembi dejavnosti ali oblike družbe, prenosu registriranega sedeža v tujino ali uvedbi omejitev pri prenosu delnic;
- (e) delnice, ki so bile pridobljene od delničarjev, ker niso vplačali vložkov;
- (f) delnice, ki so bile pridobljene za odškodnino manjšinskim delničarjem v povezanih podjetjih;
- (g) v celoti vplačane delnice, ki so bile pridobljene s prodajo v postopku prisilne izvršbe, zaradi izpolnitve obveznosti, ki jo je imel lastnik delnic do družbe in
- (h) v celoti vplačane delnice, ki jih je izdala investicijska družba s trajnimi sredstvi, kakor je opredeljena v drugem pododstavku člena 17(7), in jih je ta ali z njo povezana družba pridobila na zahtevo investitorja. Uporablja se točka (a) člena 17(7). Navedene pridobitve ne smejo povzročiti zmanjšanja neto sredstev pod znesek vpisanega kapitala, h kateremu se prištejejo vse rezerve, ki jih po zakonu ni dopustno razdeliti.
2. Delnice, ki so bile pridobljene v primerih iz točk (b) do (g) odstavka 1, se morajo prodati najpozneje v treh letih od pridobitve, razen če nominalna vrednost ali, če te ni, računovodska vrednost pridobljenih delnic, vključno z delnicami, ki jih je družba morda pridobila prek osebe, delujoče v svojem imenu, vendar za račun družbe, ne presega 10 % vpisanega kapitala.

Člen 22

1. Države članice se lahko odločijo, da ne uporabijo člena 21 za:

3. Če se delnice ne prodajo v obdobju iz odstavka 2, se morajo preklicati. Zakonodaja države članice lahko navedeni preklic pogojuje z ustreznim zmanjšanjem vpisanega kapitala. Takšno zmanjšanje mora biti predpisano, kadar je posledica pridobitve delnic, ki naj bi bile preklicane, padec vrednosti neto sredstev pod znesek, določen v členu 17(1) in (2).

Člen 23

Delnice, ki so bile pridobljene s kršitvijo členov 21 in 22, se prodajo v enem letu od pridobitve. Če v tem obdobju niso prodane, se uporabi člen 22(3).

Člen 24

1. Če zakonodaja države članice dopušča, da družba pridobi lastne delnice, bodisi sama bodisi prek osebe, ki deluje v svojem imenu, vendar za račun družbe, pridobitev navedenih delnic vedno izpolnjuje najmanj naslednje pogoje:

(a) od pravic, ki izhajajo iz delnic, se v vsakem primeru začasno ukinejo glasovalne pravice, ki izhajajo iz lastnih delnic družbe;

(b) če so delnice vključene med sredstva, izkazana v bilanci stanja, se med obveznosti vključi rezerva v enakem znesku, ki ni na razpolago za razdelitev.

2. Če zakonodaja države članice dopušča, da družba pridobiva lastne delnice, bodisi sama bodisi prek osebe, ki deluje v svojem imenu, vendar za račun družbe, zahteva, da so v letnem poročilu navedeni najmanj:

(a) razlogi za pridobitve, izvedene med poslovnim letom;

(b) število in nominalna vrednost ali, če te ni, računovodska vrednost delnic, pridobljenih in prodanih med poslovnim letom, in delež vpisanega kapitala, ki ga predstavljajo;

(c) v primeru odplačne pridobitve ali odplačne odsvojitve vrednost kupnine za delnice;

(d) število in nominalna vrednost ali, če te ni, računovodska vrednost vseh delnic, ki jih je družba pridobila in obdržala, in delež vpisanega kapitala, ki ga predstavljajo.

Člen 25

1. V državah članicah, kjer je družbi dovoljeno, da posredno ali neposredno nakaže denarna sredstva ali da posojila ali predloži zavarovanja z namenom pridobitve delnic družbe s strani tretje stranke, je treba poskrbeti, da so takšne transakcije v skladu s pogoji iz odstavkov 2 do 5.

2. Transakcije se izvršijo pod odgovornostjo upravnega ali poslovnega organa pod poštenimi tržnimi pogoji, še zlasti v zvezi z obrestmi, ki jih podjetje prejme, in v zvezi z varščino, ki jo podjetje prejme za posojila in akontacije iz prvega odstavka.

Kreditno sposobnost tretje stranke ali, v primeru večstranskih transakcij, vseh sodelujočih strank se predhodno primerno razišče.

3. Upravni ali poslovodni organ odda transakcije v predhodno odobritev skupščini delničarjev, pri čemer ravna le-ta v skladu s pravili sklepčnosti in večine iz člena 44.

Upravni ali poslovodni organ skupščini delničarjev predloži pisno poročilo, v katerem navede:

(a) razloge za transakcijo;

(b) interes družbe za izvedbo takšne transakcije;

(c) pogoje, pod katerimi je transakcija izvedena;

(d) tveganja ob transakciji v zvezi z likvidnostjo in s plačilno sposobnostjo družbe in

(e) ceno, po kateri bo tretja stranka pridobila delnice.

Navedeno poročilo se odda v register za objavo v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES.

4. Skupna finančna pomoč, dodeljena tretjim strankam, nikoli ne povzroči zmanjšanja neto sredstev pod znesek, določen v členu 17(1) in (2), ob upoštevanju vsakega zmanjšanja neto sredstev, ki se je lahko pojavilo pri pridobitvi lastnih delnic s strani podjetja v skladu s členom 21(1).

Podjetje vključi med pasive v bilanci stanja tudi rezervo zneska iz skupne finančne pomoči, ki ni na voljo za razdeljevanje.

5. Če tretja stranka s finančno pomočjo podjetja pridobi lastne delnice podjetja v smislu člena 21(1) ali delnice, izdane v postopku povečanja vpisanega kapitala, se takšna pridobitev ali vpis opravi po poštenu ceni.

6. Odstavki 1 do 5 ne veljajo za posle, sklenjene z bankami in drugimi finančnimi ustanovami v okviru tekočih poslov, niti za posle, ki so bili sklenjeni zaradi pridobitve delnic s strani ali za zaposlene v družbi ali v pridruženem podjetju.

Vendar navedeni posli ne smejo povzročiti zmanjšanja neto sredstev pod znesek, določen v členu 17(1).

7. Odstavki 1 do 5 se ne uporabljajo za posle, opravljene zaradi pridobitve delnic, opisane v točki (h) člena 22(1).

Člen 26

V primerih, ko so posamezni člani upravnega ali poslovnega organa družbe, ki je stranka v transakciji iz člena 25(1), ali člani upravnega ali poslovnega organa matičnega podjetja v smislu iz člena 1 Sedme direktive Sveta 83/349/EGS z dne 13. junija 1983 o konsolidiranih računovodskih izkazih, ki temelji na členu 50(2)(g) Pogodbe ⁽¹⁾, ali takšno matično podjetje samo ali posamezniki, ki delujejo v svojem imenu, vendar na račun članov takih organov ali na račun take družbe, stranke takšne transakcije, države članice prek ustreznih zaščitnih ukrepov zagotovijo, da takšna transakcija ni v nasprotju z interesom družbe.

Člen 27

1. Pridobitev lastnih delnic družbe v zastavo, bodisi s strani družbe same ali prek osebe, ki deluje v svojem imenu, vendar za račun družbe, se obravnava kot pridobitev za namene iz člena 21, člena 22(1) ter členov 24 in 25.

2. Države članice se lahko odločijo, da se odstavek 1 ne uporablja za posle, sklenjene z bankami in drugimi finančnimi ustanovami v okviru tekočih poslov.

⁽¹⁾ UL L 193, 18.7.1983, str. 1. Obvestilo: Naslov Direktive 83/349/EGS je bil prilagojen, da se je upoštevalo preštevilo členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, v skladu s členom 5 Lizbonske pogodbe; prvotno sklicevanje je bilo na člen 54(3)(g) Pogodbe.

Člen 28

1. Vpis, pridobitev ali imetništvo delnic v delniški družbi s strani druge družbe v smislu člena 1 Direktive 2009/101/ES, v kateri razpolaga delniška družba posredno ali neposredno z večino glasovalnih pravic ali na katero ima lahko, posredno ali neposredno, prevladujoč vpliv, se šteje, kot da je to storila delniška družba z sama.

Prvi pododstavek se uporablja tudi, če za drugo družbo velja zakonodaja tretje države in je njena pravna oblika primerljiva s tistimi, ki so navedene v členu 1 Direktive 2009/101/ES.

Če delniška družba posredno razpolaga z večino glasovalnih pravic ali ima posreden prevladujoč vpliv, državam članicam ni treba uporabiti prvega in drugega pododstavka, če predvidijo začasno ukinitve glasovalnih pravic, povezanih z delnicami v delniški družbi, s katerimi razpolaga druga družba.

2. Pri neusklajenosti nacionalnih predpisov o koncernskem pravu lahko države članice:

(a) opredelijo primere, v katerih se šteje, da delniška družba lahko izvaja prevladujoč vpliv na drugo družbo; če država članica uporabi to možnost, mora njeno pravo v vsakem primeru zagotoviti, da se prevladujoči vpliv lahko izvaja, če ima delniška družba:

— pravico imenovati ali odpustiti večino članov upravnega, poslovnega ali nadzornega organa in je hkrati tudi delničar ali družbenik druge družbe, ali

— je delničar ali družbenik druge družbe in ima izključen nadzor nad večino glasovalnih pravic delničarjev ali družbenikov v skladu s sporazumom, sklenjenim z drugimi delničarji ali družbeniki navedene družbe.

Državam članicam ni treba predvideti drugih primerov, razen tistih iz prve in druge alineje;

(b) opredelijo primere, v katerih se šteje, da delniška družba posredno razpolaga z glasovalno pravico ali da je sposobna posredno izvajati prevladujoč vpliv;

(c) podrobno določijo okoliščine, v katerih se šteje, da delniška družba razpolaga z glasovalnimi pravicami.

3. Državam članicam ni treba uporabljati prvega in drugega pododstavka odstavka 1, če so vpis, pridobitev ali imetništvo izvedeni na račun osebe, ki ni vpisnik, pridobitelj ali imetnik delnic in ni niti delniška družba iz odstavka 1 niti druga družba, v kateri ima delniška družba neposredno ali posredno večino glasovalnih pravic ali na katero ima lahko posredno ali neposredno prevladujoč vpliv.

4. Državam članicam ni treba uporabljati prvega in drugega pododstavka odstavka 1, če druga družba kot poklicni borzni posrednik za trgovanje z vrednostnimi papirji v okviru svojih dejavnosti izvrši vpis, pridobitev ali je imetnik delnic, pod pogojem da je član borze, locirane ali delujoče znotraj države članice, ali da jo potrdi ali nadzoruje organ države članice, pristojen za nadzor poklicnih borznih posrednikov za vrednostne papirje, med katere so lahko v smislu te direktive vključene tudi kreditne institucije.

5. Državam članicam ni treba uporabljati prvega in drugega pododstavka odstavka 1, če so bile delnice v delniški družbi, ki so v lasti druge družbe, kupljene, preden je razmerje med obema družbama ustrezalo kriterijem, določenim v odstavku 1.

Vendar pa se glasovalne pravice iz teh delnic začasno ukinejo in se delnice upoštevajo šele, ko se ugotovi, ali je izpolnjen pogoj iz točke (b) člena 21(1).

6. Državam članicam ni treba uporabljati člena 22(2) ali (3) ali člena 23, če delnice v delniški družbi kupi druga družba, pod pogojem, da predvidijo:

(a) začasno ukinitve glasovalnih pravic iz teh delnic v delniški družbi, katerih lastnik je druga družba, in

(b) da so člani upravnega ali poslovnega organa delniške družbe dolžni odkupiti od druge družbe delnice iz člena

22(2) in (3) ter člena 23 po enaki ceni, kakor jih je kupila druga družba; ta sankcija se ne uporabi, če člani upravnega ali poslovnega organa delniške družbe dokažejo, da družba ni imela nobene vloge pri vpisu oziroma pridobitvi zadevnih delnic.

Člen 29

1. O vsakem povečanju kapitala mora biti sprejet sklep na skupščini delničarjev. Navedeni sklep in izvedba povečanja vpisanega kapitala se javno objavita na način, ki ga določa zakonodaja vsake države članice, v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES.

2. Kljub temu se lahko v statutu, ustanovitvenem aktu ali z odločitvijo skupščine delničarjev, ki mora biti objavljena v skladu s pravili iz odstavka 1, odobri povečanje vpisanega kapitala do največjega možnega zneska, ki se določi ob upoštevanju zakonsko predpisanega največjega zneska. Kjer je to primerno, sprejme odločitev o povečanju vpisanega kapitala v okviru določenega zneska za to pooblaščen organ družbe. Takšno pooblastilo organa velja največ pet let in je lahko enkrat ali večkrat podaljšano na skupščini delničarjev, vsakič za obdobje, ki ne presega petih let.

3. Kadar obstaja več razredov delnic, se mora o sklepu skupščine delničarjev v zvezi s povečanjem kapitala iz odstavka 1 ali odobritvi povečanja kapitala iz odstavka 2 posebej glasovati vsaj za vsak razred delničarjev, katerih pravice so prizadete s tako transakcijo.

4. Ta člen se uporablja za izdajanje vseh vrednostnih papirjev, ki jih je mogoče spremeniti v delnice ali iz katerih izhaja pravica do vpisovanja delnic, vendar se ne uporablja za spremembo teh vrednostnih papirjev niti za uveljavljanje pravice do vpisovanja.

Člen 30

Delnice, ki so bile izdane za vložke ob povečanju vpisanega kapitala, morajo biti vplačane najmanj v višini 25 % njihove nominalne vrednosti ali, če te ni, računovodske vrednosti. Če je predvidena višja emisijska vrednost delnic, mora biti ta plačana v celoti.

Člen 31

1. Delnice, ki so bile izdane ob povečanju vpisanega kapitala za vložke, ki niso v denarju, morajo biti v celoti vplačane v petih letih od sklepa o povečanju vpisanega kapitala.

2. Vložki iz odstavka 1 morajo biti navedeni v posebnem poročilu, ki ga pred povečanjem kapitala sestavi en ali več izvedencev, ki so neodvisni od družbe in so jih imenovali ali potrdili upravni ali sodni organi. Takšni izvedenci so lahko po predpisih vsake države članice fizične osebe, pravne osebe, družbe ali podjetja.

Uporabljajo se člen 10(2) in (3) in členi 11 in 12.

3. Države članice se lahko odločijo, da ne uporabijo odstavka 2 v primeru, ko se vpisani kapital poveča zaradi izvedbe združitve, delitve ali javne ponudbe za nakup ali zamenjavo delnic ter zaradi plačila delničarjem družbe, ki se prevzema, deli ali ki je predmet javne ponudbe za nakup ali zamenjavo delnic.

Vendar se v primeru združitve ali delitve prvi pododstavek uporablja le, če eden ali več neodvisnih izvedencev pripravi poročilo o načrtu združitve ali delitve.

Če se države članice v primeru združitve ali delitve odločijo za uporabo odstavka 2, lahko določijo, da poročilo iz tega člena in poročilo enega ali več neodvisnih izvedencev o načrtu združitve ali delitve pripravijo isti izvedenci.

4. Države članice se lahko odločijo, da ne uporabijo odstavka 2, če so bile ob povečanju vpisanega kapitala vse delnice izdane za vložke, ki niso v denarju, eni ali več družbam, pod pogojem, da so vsi delničarji družbe, prejemnice vložkov, soglašali, da ni treba sestaviti izvedenskega poročila, in da so izpolnjeni pogoji iz točk (b) do (f) člena 10(4).

Člen 32

Kadar povečanje kapitala ni v celoti vpisano, se kapital poveča za vsoto prejetih vpisov le, če je tako predvideno v pogojih za izdajo.

Člen 33

1. Ob vsakem povečanju kapitala z denarnimi vložki se morajo delnice prednostno ponuditi delničarjem sorazmerno s kapitalskim deležem, ki ga predstavljajo njihove delnice.

2. Zakonodaja države članice:

(a) lahko določi, da se odstavek 1 ne uporablja za delnice, ki imajo omejeno pravico do udeležbe pri izplačilih v skladu s členom 17 in/ali pri razdelitvi sredstev družbe v primeru likvidacije, ali

(b) lahko dopušča, da se vpisani kapital družbe, ki ima več razredov delnic, ki vsebujejo različne pravice glede glasovanja ali udeležbe pri izplačilih v skladu s členom 17 ali pri razdelitvi sredstev v primeru likvidacije, poveča z izdajo novih delnic samo v enem od teh razredov, prednostna pravica delničarjev drugih razredov pa se uresniči šele, ko navedeno pravico uresničijo delničarji razreda, v katerem se izdajajo nove delnice.

3. Vsaka ponudba za prednostni vpis in obdobje, v katerem je treba uresničiti navedeno pravico, se objavita v uradnem listu države članice, določenem v skladu z Direktivo 2009/101/ES. Vendar ni treba, da zakonodaja države članice predvidi takšno objavo, kadar so vse delnice družbe imenske delnice. V takšnih primerih morajo biti vsi delničarji družbe pisno obveščeni. Prednostna pravica mora biti uresničena v obdobju, ki ni krajše od 14 dni od dneva objave ponudbe ali od dneva, ko so bila oddana pisma delničarjem.

4. Prednostne pravice ni mogoče omejiti ali odvzeti s statutom ali ustanovitvenim aktom. Vendar pa je to dopustno storiti s sklepom skupščine delničarjev. Od upravnega ali poslovnega organa se zahteva, da predloži skupščini delničarjev pisno poročilo z navedbo razlogov za omejitev ali odvzem prednostne pravice in utemeljitev predlagane cene izdaje. Skupščina delničarjev odloči v skladu s pravili glede sklepčnosti in večine, ki so določena v členu 44. Njena odločitev se objavi tako, kakor je določeno s predpisi vsake države članice, v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES.

5. Zakonodaja države članice lahko določi, da sme statut, ustanovitveni akt ali skupščina delničarjev, ki odloča v skladu s predpisi o sklepčnosti, večini in objavljanju iz odstavka 4, dati organu družbe, ki je upravičen odločati o povečanju vpisanega kapitala v mejah odobrenega kapitala, pooblastilo, da omeji ali odvzame prednostno pravico. Navedenega pooblastila ni mogoče podeliti za daljše obdobje kakor za pooblastilo iz člena 29(2).

6. Odstavki 1 do 5 se uporabljajo za izdajo vseh vrednostnih papirjev, ki jih je mogoče spremeniti v delnice ali iz katerih izhaja pravica do vpisa delnic, vendar se ne uporabljajo za spremembo teh vrednostnih papirjev niti za uveljavljanje pravice do vpisovanja.

7. Prednostna pravica se v smislu odstavkov 4 in 5 ne odvzame, kadar so delnice v skladu s sklepom o povečanju vpisanega kapitala izdane za banke ali druge finančne ustanove, zato da bodo ponujene delničarjem družbe v skladu z odstavkom 1 in 3.

Člen 34

O vsakem zmanjšanju vpisanega kapitala, razen po odločbi sodišča, mora odločati vsaj skupščina delničarjev, ki odloči v skladu s pravili o sklepčnosti in večini, ki so določena v členu 44, brez vpliva na člena 40 in 41. Takšen sklep se objavi tako, kakor je predpisano z zakonodajo vsake države članice, v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES.

Obvestilo o sklicu skupščine mora navesti najmanj namen zmanjšanja in postopek, po katerem se bo zmanjšanje izvedlo.

Člen 35

Kadar obstaja več razredov delnic, se mora o sklepu skupščine delničarjev v zvezi z zmanjšanjem kapitala posebej glasovati vsaj za vsak razred delničarjev, katerih pravice so prizadete s tako transakcijo.

Člen 36

1. V primeru zmanjšanja vpisanega kapitala so najmanj upniki, katerih zahtevki so starejšega datuma kot objava odločitve o zmanjšanju, upravičeni najmanj do pravice do pridobitve jamstva za zahtevke, ki do dneva te objave niso zapadli. Države članice take pravice ne smejo izključiti, razen če ima upnik

ustrezna jamstva ali če ta jamstva niso potrebna glede na sredstva družbe.

Države članice določijo pogoje za izvajanje pravice iz prvega pododstavka. V vsakem primeru države članice zagotovijo, da imajo upniki pri ustreznem upravnem ali sodnem organu pravico zaprositi za zadostna jamstva, v primeru da lahko verodostojno prikažejo, da je zaradi zmanjšanja vpisanega kapitala ogrožena varnost njihovih zahtevkov in da niso dobili ustreznih jamstev s strani družbe.

2. Zakonodaja držav članic določi tudi najmanj to, da je zmanjšanje neveljavno ali da ni mogoče izvesti nobenega plačila v korist delničarjev, dokler ni dosežena poravnava z upniki ali sodišče ne odloči, da se njihove vloge neodobrijo.

3. Ta člen se uporablja, kadar je zmanjšanje vpisanega kapitala povzročila celotna ali delna neizpolnitev plačila dolgovanega zneska vložkov delničarjev.

Člen 37

1. Državam članicam ni treba uporabljati člena 36 za zmanjšanje vpisanega kapitala, katerega namen je kritje nastale izgube ali vključitev denarnih zneskov v rezerve, pod pogojem, da po takšni transakciji znesek navedene rezerve ni večji od 10 % zmanjšane vpisanega kapitala. Razen ob zmanjšanju vpisanega kapitala se navedena rezerva ne sme razdeliti delničarjem; uporabi se lahko le za pokrivanje nastalih izgub ali za povečanje vpisanega kapitala s kapitalizacijo take rezerve, če države članice dovoljujejo takšno transakcijo.

2. V primerih iz odstavka 1 mora zakonodaja držav članic določiti najmanj takšne ukrepe, ki bodo zagotovili, da se zneskov, pridobljenih iz zmanjšanja vpisanega kapitala, ne sme uporabiti za plačila ali razdelitev delničarjem ali za oprostitve obveznosti delničarjev, da vplačajo svoje vloške.

Člen 38

Vpisani kapital se ne sme zmanjšati na znesek, manjši od minimalnega kapitala, ki je predpisan v skladu s členom 6.

Vendar lahko države članice dovolijo takšno zmanjšanje, če predpišejo tudi, da lahko začne sklep o zmanjšanju vpisanega kapitala veljati le, kadar je vpisani kapital povečan na znesek, ki ustreza najmanj predpisanemu minimumu.

Člen 39

Kadar zakonodaja države članice dopušča celotni ali delni odpis vpisanega kapitala brez njegovega zmanjšanja, mora tudi zahtevati, da so upoštevani najmanj naslednji pogoji:

(a) kadar statut ali ustanovitveni akt predvideva odpis, sprejme odločitev o tem skupščina delničarjev, ki glasuje vsaj po običajnih pogojih o sklepčnosti in večini; kadar statut ali ustanovitveni akt ne predvideva odpisa, sprejme odločitev o tem skupščina delničarjev, ki deluje vsaj po pogojih o sklepčnosti in večini iz člena 44; odločitev se mora objaviti tako, kakor je predpisano z zakonodajo vsake države članice, v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES;

(b) za odpis se lahko uporabijo samo tista sredstva, ki so na razpolago za razdelitev v skladu s členom 17(1) do (4);

(c) delničarji, katerih delnice so odpisane, ohranijo svoje pravice v družbi razen pravic do izplačila svojih vložkov in udeležbe pri razdelitvi začetne dividende za neodpisane delnice.

Člen 40

1. Kadar zakonodaja države članice dopušča družbam zmanjšati vpisani kapital s prisilnim umikom delnic, zahteva, da so upoštevani vsaj naslednji pogoji:

(a) prisilni umik mora biti predpisan ali odobren v statutu ali ustanovitvenem aktu pred vpisom delnic, ki bodo umaknjene;

(b) kadar je prisilni umik odobren samo s statutom ali ustanovitvenim aktom, odločitev o tem sprejme skupščina delničarjev, razen če ga soglasno odobrijo prizadeti delničarji;

(c) organ družbe, ki odloča o prisilnem umiku, določi tudi pogoje in način zanj, če to še ni opredeljeno s statutom ali ustanovitvenim dokumentom;

(d) uporablja se člen 36, razen če so bile delnice v celoti vplačane in dane družbi na razpolago neodplačno ali če so umaknjene s pomočjo sredstev, namenjenih za razdelitev v skladu s členom 17(1) do (4); v navedenih primerih se mora znesek, enak nominalni vrednosti ali, če te ni, računovodski vrednosti vseh umaknjenih delnic, vključiti v rezervo; razen ob zmanjšanju vpisanega kapitala se navedena rezerva ne sme razdeliti delničarjem; uporabi se lahko le za pokrivanje nastalih izgub ali za povečanje vpisanega kapitala s kapitalizacijo take rezerve, če države članice dovoljujejo takšno transakcijo, in

(e) odločitev o prisilnem umiku se objavi tako, kakor je predpisano z zakonodajo vsake države članice, v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES.

2. Člen 34(1) in členi 35, 37 in 44 se ne uporabljajo za primere iz odstavka 1 tega člena.

Člen 41

1. Ob zmanjšanju vpisanega kapitala z umikom delnic, ki jih je pridobila družba sama ali prek osebe, delujoče v svojem imenu, vendar za račun družbe, mora o umiku vedno odločati skupščina delničarjev.

2. Uporablja se člen 36, razen če so bile delnice v celoti vplačane in pridobljene neodplačno ali s pomočjo sredstev, namenjenih za razdelitev v skladu s členom 17(1) do (4); v navedenih primerih se mora znesek, enak nominalni vrednosti ali, če te ni, računovodski vrednosti vseh umaknjenih delnic, vključiti v rezervo. Razen ob zmanjšanju vpisanega kapitala se navedena rezerva ne sme razdeliti delničarjem. Uporabi se lahko le za pokrivanje nastalih izgub ali za povečanje vpisanega kapitala s kapitalizacijo take rezerve, če države članice dovoljujejo takšno transakcijo.

3. Členi 35, 37 in 44 se ne uporabljajo za primere iz odstavka 1 tega člena.

Člen 42

V primerih iz člena 39, točke (b) člena 40(1) in člena 41(1) je odločitev skupščine delničarjev v zvezi z odpisom vpisanega kapitala ali njegovim zmanjšanjem z umikom delnic, kadar je več razredov delnic, sprejeta tako, da se posebej glasuje najmanj za vsak razred delničarjev, katerih pravice so prizadete s transakcijo.

Člen 43

Kadar zakonodaja države članice dopušča, da družbe izdajajo delnice, ki jih je možno odpisati, zahteva tudi, da se pri takšnih delnicah upoštevajo najmanj naslednji pogoji:

(a) odpis mora biti dovoljen po statutu ali ustanovitvenem aktu družbe pred vpisom delnic, ki jih je možno odpisati;

(b) delnice morajo biti v celoti vplačane;

(c) pogoji in način odpisa morajo biti predpisani v statutu ali ustanovitvenem aktu družbe;

(d) odpis se lahko izvede samo s pomočjo sredstev, namenjenih za razdelitev v skladu s členom 17(1) do (4), ali z iztržkom nove izdaje, katere namen je bila izvedba takšnega odpisa;

(e) znesek, enak nominalni vrednosti ali, če te ni, računovodski vrednosti vseh umaknjenih delnic, se mora vključiti v rezervo, ki je ni mogoče razdeliti delničarjem, razen če se

zmanjša vpisani kapital; uporabi se lahko samo za povečanje vpisanega kapitala s kapitalizacijo rezerv;

(f) točka (e) ne velja za umik z uporabo iztržka nove izdaje, katere namen je bila izvedba takšnega odpisa;

(g) kadar je predvideno, da se kot posledica odpisa delničarjem izplača premija, se slednja lahko plača samo iz vsote, ki je namenjena za razdelitev v skladu s členom 17(1) do (4), ali iz rezerve, drugačne od tiste, na katero se nanaša točka (e) tega člena in je ni mogoče razdeliti delničarjem, razen ob zmanjšanju vpisanega kapitala; navedena rezerva se lahko uporabi samo za povečanje vpisanega kapitala s kapitalizacijo rezerv ali za pokrivanje stroškov, navedenih v točki (j) člena 3, ali stroškov izdaje delnic ali zadolžnic ali za plačilo premije imetnikom umaknjenih delnic ali zadolžnic;

(h) obvestilo o odpisu se objavi tako, kakor je predpisano z zakonodajo vsake države članice, v skladu s členom 3 Direktive 2009/101/ES.

Člen 44

Zakonodaja držav članic predpiše, da morajo biti sklepi iz člena 33(4) in (5) ter členov 34, 35, 39 in 42 sprejeti najmanj z dvotretjinsko večino glasov, ki izhajajo iz zastopanih vrednostnih papirjev ali iz zastopanega vpisanega kapitala.

Zakonodaja držav članic lahko kljub temu predpiše, da zadošča navadna večina glasov, navedenih v prvem odstavku, kadar je zastopana najmanj polovica vpisanega kapitala.

Člen 45

1. Države članice lahko odstopijo od prvega odstavka člena 9, prvega stavka točke (a) drugega pododstavka člena 21(1) in členov 29, 30 in 33, v kolikor so ta odstopanja potrebna za sprejetje ali uporabo določb, namenjenih spodbujanju sodelovanja zaposlenih ali drugih skupin oseb, ki jih določa nacionalna zakonodaja, v kapitalu podjetij.

2. Države članice se lahko odločijo, da ne uporabljajo prvega stavka točke (a) člena 21(1) ter členov 34, 35, 40, 41, 42 in 43 za družbe, ki so ustanovljene s posebnim zakonom in izdajo dveh vrst delnic, kapitalskih in delavskih, tako da so slednje izdane skupnosti zaposlenih v družbi, ki jih na skupščini delničarjev zastopajo pooblaščenici s pravico do glasovanja.

Člen 46

Za izvajanje te direktive zakonodaja držav članic zagotovi enako obravnavo vseh delničarjev, ki so v enakem položaju.

Člen 47

1. Države članice se lahko odločijo, da ne uporabijo točk (g), (i), (j) in (k) člena 3 za družbe, ki že obstajajo na dan, ko začnejo veljati določbe zakonov in drugih predpisov, sprejetih za uskladitev z Direktivo 77/91/EGS.

2. Države članice predložijo Komisiji besedila temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejete na področju, ki ga pokriva ta direktiva.

Člen 48

Direktiva 77/91/EGS, kakor je bila spremenjena z akti, navedenimi v Prilogi II, del A, je razveljavljena, brez poseganja v obveznosti držav članic glede rokov za prenos v nacionalno pravo in začetka uporabe direktiv, ki so določeni v Prilogi II, del B.

Sklici na razveljavljeno direktivo se upoštevajo kot sklici na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo v Prilogi III.

Člen 49

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po njeni objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 50

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu, 25. oktobra 2012

Za Evropski parlament

Predsednik

M. SCHULZ

Za Svet

Predsednik

A. D. MAVROYIANNIS

PRILOGA I

VRSTE DRUŽB IZ PRVEGA PODODSTAVKA ČLENA (1)

— V Belgiji:

société anonyme/naamloze vennootschap,

— v Bolgariji:

акционерно дружество,

— na Češkem:

akciová společnost,

— na Danskem:

aktieselskab,

— v Nemčiji:

Aktiengesellschaft,

— v Estoniji:

aktsiaselts,

— na Irskem:

public company limited by shares,

public company limited by guarantee and having a share capital,

— v Grčiji:

άνώνυμη εταιρία,

— v Španiji:

sociedad anónima,

— v Franciji:

société anonyme,

— v Italiji:

società per azioni,

— na Cipru:

δημόσιες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με μετοχές, δημόσιες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με εγγύηση που διαθέτουν μετοχικό κεφάλαιο,

— v Latviji:

akciju sabiedrība,

— v Litvi:

akcinė bendrovė,

— v Luksemburgu:

société anonyme,

- na Madžarskem:
nyilvánosan működő részvénytársaság,
 - na Malti:
kumpanija pubblika/public limited liability company,
 - na Nizozemskem:
naamloze vennootschap,
 - v Avstriji:
Aktiengesellschaft,
 - na Poljskem:
spółka akcyjna,
 - na Portugalskem:
sociedade anónima,
 - v Romuniji:
societate pe actiuni,
 - v Sloveniji:
delniška družba,
 - na Slovaškem:
akciová spoločnosť,
 - na Finskem:
julkinen osakeyhtiö/publikt aktiebolag,
 - na Švedskem:
aktiebolag,
 - v Združenem kraljestvu:
public company limited by shares,
public company limited by guarantee and having a share capital.
-

PRILOGA II

DEL A

Razveljavljena direktiva z njenimi zaporednimi spremembami
(iz člena 48)

Direktiva Sveta 77/91/EGS
(UL L 26, 31.1.1977, str. 1)

Priloga I, točka III(C) Akta o pristopu 1979
(UL L 291, 19.11.1979, str. 89)

Priloga I, Akt o pristopu 1985
(UL L 302, 15.11.1985, str. 157)

Direktiva Sveta 92/101/EGS
(UL L 347, 28.11.1992, str. 64)

Priloga I, točka XI(A) Akta o pristopu 1994
(UL C 241, 29.8.1994, str. 194)

Priloga II, točka 4(A) Akta o pristopu 2003
(UL L 236, 23.9.2003, str. 338)

Direktiva 2006/68/ES Evropskega parlamenta in Sveta
(UL L 264, 25.9.2006, str. 32)

Direktiva Sveta 2006/99/ES
(UL L 363, 20.12.2006, str. 137)

samo točka A(2) Priloge

Direktiva 2009/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta
(UL L 259, 2.10.2009, str. 14)

samo člen 1

DEL B

Roki za prenos v nacionalno pravo in za začetek uporabe
(iz člena 48)

Direktiva	Rok za prenos	Datum začetka uporabe
77/91/EGS	17. december 1978	—
92/101/EGS	31. december 1993	1. januar 1995
2006/68/ES	15. april 2008	—
2006/99/ES	1. januar 2007	—
2009/109/ES	30. junij 2011	—

PRILOGA III

KORELACIJSKA TABELA

Direktiva 77/91/EGS	Ta direktiva
Člen 1(1), prvi pododstavek, uvodno besedilo	Člen 1(1), prvi pododstavek
Člen 1(1), prvi pododstavek, prva do sedemindvajseta alinea	Priloga I
Člen 1(1), drugi pododstavek	Člen 1(1), drugi pododstavek
Člen 1(2)	Člen 1(2)
Člen 2, uvodno besedilo	Člen 2, uvodno besedilo
Člen 2, točka (a)	Člen 2, točka (a)
Člen 2, točka (b)	Člen 2, točka (b)
Člen 2, točka (c), prva alinea	Člen 2, točka (c)
Člen 2, točka (c), druga alinea	Člen 2, točka (d)
Člen 2, točka (d)	Člen 2, točka (e)
Člen 2, točka (e)	Člen 2, točka (f)
Členi od 3 do 5	Členi 3 do 5
Člen 6(1), prvi pododstavek	Člen 6(1)
Člen 6(1), drugi pododstavek	—
Člen 6(2)	—
Člen 6(3)	Člen 6(2)
Člen 7	Člen 7
Člen 8(1)	Člen 8, prvi odstavek
Člen 8(2)	Člen 8, drugi odstavek
Člen 9(1)	Člen 9, prvi odstavek
Člen 9(2)	Člen 9, drugi odstavek
Člen 10	Člen 10
Člen 10a(1), prvi pododstavek	Člen 11(1), prvi pododstavek
Člen 10a(1), drugi pododstavek, prvi stavek	Člen 11(1), drugi pododstavek
Člen 10a(1), drugi pododstavek, drugi stavek	Člen 11(1), tretji pododstavek
Člen 10a(2), prvi pododstavek	Člen 11(2), prvi pododstavek
Člen 10a(2), drugi pododstavek, prvi stavek	Člen 11(2), drugi pododstavek

Direktiva 77/91/EGS	Ta direktiva
Člen 10a(2), drugi pododstavek, drugi stavek	Člen 11(2), tretji pododstavek
Člen 10a(2), tretji pododstavek, prvi stavek	Člen 11(2), četrti pododstavek
Člen 10a(2), tretji pododstavek, drugi stavek	Člen 11(2), peti pododstavek
Člen 10a(2), četrti pododstavek	Člen 11(2), peti pododstavek
Člen 10a(3)	Člen 11(3)
Člen 10b	Člen 12
Člen 11(1), prvi pododstavek, prvi stavek	Člen 13(1), prvi pododstavek
Člen 11(1), prvi pododstavek, drugi stavek	Člen 13(1), drugi pododstavek
Člen 11(1), drugi pododstavek	Člen 13(1), tretji pododstavek
Člen 11(2)	Člen 13(2)
Člen 12	Člen 14
Člen 13	Člen 15
Člen 14	Člen 16
Člen 15(1), točka (a)	Člen 17(1)
Člen 15(1), točka (b)	Člen 17(2)
Člen 15(1), točka (c)	Člen 17(3)
Člen 15(1), točka (d)	Člen 17(4)
Člen 15(2)	Člen 17(5)
Člen 15(3)	Člen 17(6)
Člen 15(4), prvi pododstavek	Člen 17(7), prvi pododstavek
Člen 15(4), drugi pododstavek, prva alinea	Člen 17(7), drugi pododstavek, točka (a)
Člen 15(4), drugi pododstavek, druga alinea	Člen 17(7), drugi pododstavek, točka (b)
Člen 15(4), tretji pododstavek	Člen 17(7), tretji pododstavek
Člen 16	Člen 18
Člen 17	Člen 19
Člen 18	Člen 20
Člen 19(1), prvi pododstavek	Člen 21(1), prvi pododstavek
Člen 19(1), drugi pododstavek, točke (i) do (v)	Člen 21(1), drugi pododstavek, točke (a) do (e)
Člen 19(2) in (3)	Člen 21(2) in (3)

Direktiva 77/91/EGS	Ta direktiva
Člen 20	Člen 22
Člen 21	Člen 23
Člen 22	Člen 24
Člen 23(1), prvi pododstavek	Člen 25(1)
Člen 23(1), drugi pododstavek, prvi stavek	Člen 25(2), prvi pododstavek
Člen 23(1), drugi pododstavek, drugi stavek	Člen 25(2), drugi pododstavek
Člen 23(1), tretji pododstavek, prvi stavek	Člen 25(3), prvi pododstavek
Člen 23(1), tretji pododstavek, prvi del drugega stavka	Člen 25(3), drugi pododstavek, uvodno besedilo
Člen 23(1), tretji pododstavek, drugi del drugega stavka	Člen 23(1), tretji pododstavek, točke (a) do (e)
Člen 23(1), tretji pododstavek, tretji stavek	Člen 25(3), tretji pododstavek
Člen 23(1), četrti pododstavek, prvi stavek	Člen 25(4), prvi pododstavek
Člen 23(1), četrti pododstavek, drugi stavek	Člen 25(4), drugi pododstavek
Člen 23(1), peti pododstavek	Člen 25(5)
Člen 23(2), prvi stavek	Člen 25(6), prvi pododstavek
Člen 23(2), drugi stavek	Člen 25(6), drugi pododstavek
Člen 23(3)	Člen 25(7)
Člen 23a	Člen 26
Člen 24	Člen 27
Člen 24a(1), točka (a)	Člen 28(1), prvi pododstavek
Člen 24a(1), točka (b)	Člen 28(1), drugi pododstavek
Člen 24a(2)	Člen 28(1), tretji pododstavek
Člen 24a(3)	Člen 28(2)
Člen 24a(4), točka (a)	Člen 28(3)
Člen 24a(4), točka (b)	Člen 28(4)
Člen 24a(5)	Člen 28(5)
Člen 24a(6)	Člen 28(6)
Člen 25	Člen 29
Člen 26	Člen 30

Direktiva 77/91/EGS	Ta direktiva
Člen 27	Člen 31
Člen 28	Člen 32
Člen 29	Člen 33
Člen 30	Člen 34
Člen 31	Člen 35
Člen 32	Člen 36
Člen 33	Člen 37
Člen 34, prvi stavek	Člen 38, prvi odstavek
Člen 34, drugi stavek	Člen 38, drugi odstavek
Člen 35	Člen 39
Člen 36	Člen 40
Člen 37	Člen 41
Člen 38	Člen 42
Člen 39	Člen 43
Člen 40(1)	Člen 44, prvi odstavek
Člen 40(2)	Člen 44, drugi odstavek
Člen 41	Člen 45
Člen 42	Člen 46
Člen 43(1)	—
Člen 43(2), prvi pododstavek	Člen 47(1)
Člen 43(2), drugi pododstavek	—
Člen 43(3)	Člen 47(2)
—	Člen 48
—	Člen 49
Člen 44	Člen 50
—	Priloga II
—	Priloga III

Cena naročnine 2012 (brez DDV, skupaj s stroški pošiljanja z navadno pošto)

Uradni list EU, seriji L + C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	1 200 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, papirna različica + letni DVD	22 uradnih jezikov EU	1 310 EUR na leto
Uradni list EU, serija L, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	840 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, mesečni zbirni DVD	22 uradnih jezikov EU	100 EUR na leto
Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila), DVD, ena izdaja na teden	Večjezično: 23 uradnih jezikov EU	200 EUR na leto
Uradni list EU, serija C – natečaji	Jezik(-i) v skladu z natečajem(-i)	50 EUR na leto

Naročilo na *Uradni list Evropske unije*, ki izhaja v uradnih jezikih Evropske unije, je na voljo v 22 jezikovnih različicah. Uradni list je sestavljen iz serije L (Zakonodaja) in serije C (Informacije in objave).

Na vsako jezikovno različico se je treba naročiti posebej.

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 920/2005, objavljeno v Uradnem listu L 156 z dne 18. junija 2005, institucije Evropske unije začasno niso obvezane sestavljati in objavljati vseh pravnih aktov v irščini, zato se Uradni list v irskem jeziku prodaja posebej.

Naročilo na Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila) zajema vseh 23 uradnih jezikovnih različic na enem večjezičnem DVD-ju.

Na zahtevo nudi naročilo na *Uradni list Evropske unije* pravico do prejemanja različnih prilog k Uradnemu listu. Naročniki so o objavi prilog obveščeni v „Obvestilu bralcu“, vstavljenem v *Uradni list Evropske unije*.

Prodaja in naročila

Naročilo na razne plačljive periodične publikacije, kot je naročilo na *Uradni list Evropske unije*, je možno pri naših komercialnih distributerjih. Seznam komercialnih distributerjev je na spletnem naslovu:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nudi neposreden in brezplačen dostop do prava Evropske unije. To spletišče omogoča pregled *Uradnega lista Evropske unije*, zajema pa tudi pogodbe, zakonodajo, sodno prakso in pripravljane akte za zakonodajo.

Za boljše poznavanje Evropske unije preglejte spletišče <http://europa.eu>

Urad za publikacije Evropske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL